రెడ్డికులనిర్ణయ చంద్రిక

UNIVERSAL
LIBRARY

ఓమ్

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక

నామాంతరము

క్షత్రియ కులదర్పణము

ఇది

శ్రీమంతు రాజా రాజేశ్వరరావు వర్మ
బహద్దురు

వాలియె సంస్థాన్ దోమకొండగారి

ఆజ్ఞానుసారము

శ్రీమాన్ శేషాద్రిరమణకవులు శతావధానులు

శ్రీమాన్ పెద్దమందడి వేంకటకృష్ణకవి

మొదలగు వారలచే రచియింపఁబడి

మహాముని కావ్యకంఠ బిరుదాంకితులగు

బ్రహ్మశ్రీ అయ్యల సోమయాజుల గణపతిశాస్త్రిగారిచేఁ

బరిశోధింపఁబడి

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె

హైద్రాబాదు (దక్కన్)

1927

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక

గ్రంథకర్తలు:

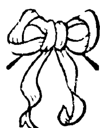
శ్రీమాన్ శేషాద్రిరమణకవులు శతావధానులు.

శ్రీమాన్ పెద్దమందడి వేంకటకృష్ణకవి.

మహాశ్రీ వ్యాకరణం గణపతిశాస్త్రిగారిచే శోధింపబడి

శ్రీశ్రీశ్రీ గోమకొండ సంస్థానాధీశులగు

రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరుగారి

గోలకొండముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడియె

హైద్రాబాదు (దక్కన్)

1927

పీఠిక

బ్రహ్మశ్రీ శతావధానులు శేషాద్రిరమణ కవులును, శ్రీమాన్ పెద్దమందడి వేంకటకృష్ణ కవిగారును, బహుగ్రంథములను విమర్శించి రచించిన రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక నామామూలాగ్రముగాఁ జూచితిని. దీనికొఱకు పీఠికను వ్రాసియిమ్మని వారు నన్ను గోరిరి. నేను సంతోషముతో నందులకు కంగీకరించి యీ పీఠికను వ్రాయుచున్నాఁడను.

మిక్కిలి పరిశోధించి సత్యమును వెల్లడించిన యిట్టి యుత్తమ గ్రంధమునకుఁ బీఠికను వ్రాయునవకాశము లభించినందులకు నాకు సంతసమగు చున్నది.

జాతి భేదమే హిందూదేశమునందు నశించిన బాగుండున నేఁడీ యాందోళనము విస్తరిల్లు నీ యిరువదియవ శతాబ్దమునందుఁ దిరిగిఁయుఁ గులచర్చలచే నేమిప్రయోజనమని కొందఱు ధీమంతులు ప్రశ్నింపవచ్చును. జాతివైషమ్యములు నశించుట వాంఛనీయమేయైనను జాతిభేదము నశించుట తత్తజ్జాతీయతకే భంగకరమగుట వలన నది స్పృహణీయము గాదని మాయభిప్రాయము.

వైషమ్యము వేఱు. భేదము వేఱు. ఒక మత సంప్రదాయమునకుఁ జేరిన వారిలో మత సంబద్ధాధికార తారతమ్యముండుట యొక విధమగు వైషమ్యము. ఒక రాజ్యమునకుఁ జేరినవారిలో రాజకీయాధికార తారతమ్యముండుట యింకొక విధమగు వైషమ్యము. ఈవైషమ్యద్వయము నిరసింపఁదగినదే యగును. భేదమట్టిదిగాదు. అదిప్రకృతిసిద్ధము. అది నశింపవలెననిన తత్తజ్జాతి ప్రకృతినే నశింపఁజేయ వలెను.

ప్రకృతము మన దక్షిణ హిందూస్థానమునందు హిందువులలోఁ బ్రకృతి సిద్ధములగు మూఁడుజాతులు గలవు. వీనిని మన చరిత్రకారులు ఆది ద్రావిడులు, ద్రావిడులు, (ద్రావిడ పదము ఆంధ్రకర్ణాటతులు కేరళములను గూడ సంగ్రహించును) ఆర్యులు—అనివ్యవహరించుచున్నారు. బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులార్యులలోని యంతర్భేదములు. "బ్రహ్మక్షత్ర విశస్త్వార్యాః" అని యమరసింహుఁడు చెప్పుచున్నాడు. ఆర్యపద మీమూఁడు వర్ణముల వారికి జాతిప్రయుక్తనామమైయున్నది. కర్మ ప్రయుక్తనామము ద్విజాతిపదము.

"బ్రాహ్మణ క్షత్రియ విశస్త్రయోవర్ణా ద్విజాతయః"
మనుస్మృతి.

పుట్టుకచే నొక జన్మము. సంస్కారముచే మఱియొక జన్మము గలవారగుటచే ద్విజాతులు.

హిందూమతమునందు రెండు శాఖలు గలవు. ఒకటి వైదికశాఖ. ఇంకొకటి తాంత్రికశాఖ. ఆర్యులు సంప్రదాయమునందు వైదికులుగానుండి జపపూజాస్తోత్రాదులయం

దాంత్రికులుగాఁ గూడానున్నారు. ద్రావిడులు తాంత్రికులు. ఆది ద్రావిడులుగూడాఁ తాంత్రికులేకాని ప్రస్తుతము చాల కష్టస్థితిలోనున్న వీరియందు మతశ్రద్ధాచిహ్నములు విరళములుగా నున్నవి.

వైదిక తాంత్రికశాఖలు ప్రధానభాగములలోఁ బరస్పరోపబృంహితములై యున్నను ఆధ్యాత్మిక శక్తిని స్వతంత్రముగా నొక్కొక్కటియే యభివృద్ధి పఱచుటకుఁ జాలియున్నవి. తాంత్రికశాఖకు (శైవవైష్ణవ సంప్రదాయములకు) సంబంధించినంతవఱకు హిందూమతస్థులలోని యార్యులకు నార్యేతరులకును వైషమ్యములులేవని చెప్పవచ్చును. అనఁగా మతసంబద్ధాధికార తారతమ్యము లేదని తాత్పర్యము. దురదృష్టవశముచే వైదికశాఖకు సంబంధించినంతవఱకు ఆర్యులకును ఆర్యేతరులకును వైషమ్యము, కన్పట్టుచున్నది. ఆర్యులకు నార్యేతరులకునని చెప్పనేల? ఆర్యులలోఁగూడా బ్రాహ్మణులును, క్షత్రియులలోఁ గొందఱును, కొలఁది వైశ్యులును మాత్రమే వైదికాధికార సంపత్తిని గలిగియున్నారు. అధిక సంఖ్యాకులగు క్షత్రియ వైశ్యులు వైదికాధికారదూరులై కన్పట్టుచున్నారు. ఈతారతమ్యము హిందూమతస్థులలోనుండి పాఱద్రోలఁబడునపుడే హిందూమతము కళంకరహితమై శోభిల్లఁగలదు. అందులకు హిందూజాతులన్నియు సంకీర్ణములై పోవనవసరములేదు. అధికార తారతమ్యరూపమగు వైషమ్యము మాత్రము. తొలఁగుట వాంఛనీయమైయున్నది.

ఇది యెట్లుసాధ్యమగునని ప్రకృతమునందు విచారింప వలసియున్నది. వైదికుల యొక్క ధర్మప్రమాణ గ్రంథములు రెండు విధములుగా నున్నవి. సనాతన ధర్మబోధకములగు వేదములు మొదటి తరగతివి. ప్రాయికముగా సామయాచారిక ధర్మబోధకములగు స్మృతులు రెండవ తరగతివి. వీటిలో రెండవ తరగతి ప్రమాణగ్రంథములు ఆర్యేతరులకు వైదికాధికారము నిచ్చుటలోఁ బ్రతికూలించుచున్నవి. అన్యులను బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యుల విషయములో మాత్రము వేదవేదోక్త కర్మాధికారములు నిచ్చుటలో నేక కంఠములుగా నున్నవి. సంస్కర్తలు ముందుగా స్మృతులకుఁ గూడ విరుద్ధముగాని సంస్కరణమును ముగించి పిమ్మట విశాల సంస్కరణమునకు దిగుట సుకరముగా నుండునని మా తలంపు. ఉన్నచట్టము ననుసరించి సంస్కరించుటకును సంస్కారాధారము క్రొత్తచట్టమును సృజించుటకును మిక్కిలి తారతమ్యము గలదు. స్మృతులు చట్టములవంటివి. అవి కాలానుసారముగా మార్పు జెందుటకు దోషములేదు గాని యట్లు మార్పు సేయుటకు సంఘబలము గావలసియున్నది. ప్రాచీన స్మృతి సమ్మత సంస్కరణమునకే సంఘమునకు బలము చాలనపుడు క్రొత్తస్మృతిని రచించుటకు సంఘము శక్తమగునా? కనుక స్మృతిసమ్మత సంఘ సంస్కరణముచే ముందుగా సంఘమునందు బలమును గలిగించి సంస్కరణాభిమానమునంకురింపఁజేసి పిమ్మట సంస్కర్తలు తమ విశాలాదర్శమునకుఁ గృషి సల్పనర్హులు.

స్మృతి సమ్మత సంస్కరణమునకు ప్రస్తుతము వేదాధి కారములేని క్షత్రియ వైశ్యకులముల వారి నెఱుంగుట యత్యంతావశ్యకము.

రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక దక్షిణ హిందు స్థానము లోనియొక గొప్పజాతియొక్క తత్వమును బయల్పఱచి సంస్కరణాభిమానులకుఁ జాలవరకుఁ దోడ్పడుచున్నది. గ్రంథకర్తలు రెడ్లను ఆర్యక్షత్రియులని ఋజువు చేయున్నారు.

వీరిచ్చిన కారణములలో మొదటిది పూర్వకాలమున రెడ్లు ప్రసిద్ధక్షత్రియ కుటుంబములతో సంబంధ బాంధవ్యములు సేయుట. ఎంత కనీసముగాఁ జూచినను వేయిసంవత్సరములకు ముందే హిందూసంఘములోని యంతర్జాతి వివాహములు నిలిచిపోయినవియని చెప్పవచ్చును. కనుక గ్రంథకారులు చూపించిన కారణము రెడ్లు క్షత్రియులని నిరూపించుటకుఁ జాలియున్నది. అప్పుడుకూడ జాత్యంతర వివాహములున్నవియని వాదమున కంగీకరించినను అనులోమములుండ వచ్చునుగాని ప్రతిలోమములుగూడ నుండుననుటకు వలను పడదు. ప్రతిలోమ వివాహములన్ని స్మృతి గ్రంథములలో నేకకంఠముగా నిషేధింపఁబడియున్నవి.

గ్రంథకర్తలు చూపిన సంబంధములలో సూర్యవంశీయ కరికాల చోడవంశ సంభవుఁడగు భక్తీశ్వర చోడుని కొమారుఁడు భీమరాజు తన కొమారితె వేమాంబికను రామహేంద్ర వరమునందలి అల్లాడరెడ్డికిచ్చి పెండ్లిచేసిన సంబంధ మొకటి. చంద్రవంశక్షత్రియుఁడగు దంతులూరి గన్న భూపాలుఁడు తన కొమారితె సూరాంబికను అద్దంకి ధరణికోట

కొండవీడులను బరిపాలించిన అనవేమారెడ్డికిచ్చి పెండ్లిజే
సని సంబంధ మింకొకటి. చంద్రవంశస్థుఁడును సుప్రసిద్ధుఁడు
నగు హరిహరదేవరాయులు తన కొమారితె హరిహరాంబ
ను కాటయవేమారెడ్డికిచ్చి పెండ్లిజేసిన సంబంధము మఱియొ
కటి ప్రతి పక్షుల వాదప్రకారము రెడ్లు శూద్రులైన పక్షమున
రాజ్యాధిపతులగు క్షత్రియులు తమ కొమారితెలను శూ
ద్రుల కిచ్చిరని చెప్పవలసివచ్చును. ఇది సకల ధర్మశాస్త్రస
మయాచార విరుద్ధముగాన నెంత మాత్రము విశ్వసింపఁదగి
యుండదు. భీమరాజు, హరిహరరాయులు, గన్నభూపాలుఁ
డుగూడ శూద్రులనియె వాదించిరేని శాసనగ్రంథాధారము
లను విశ్వజనీన ప్రసిద్ధినిగూడఁ దిరస్కరించి "సర్వాంకల్ల సా
గరంకల్ల" అని వాదించెడి యట్టివారితో మాకు వాదింపఁబ
నిలేదు. పరాశర మాధవీయములో మాధవాచార్యులు "క్ష
త్రియ వైశ్య యోవేణోచ్ఛిన్నత్వాత్" అని చెప్పియుండిరిగాన
హరిహరరాయులు మొదలగు వారు క్షత్రియులుగారని యొ
కవాదము రావచ్చును. పారాశరస్మృతిలోఁ బ్రాయశ్చిత్త
కాండములో నాలుగు వర్ణములవారికిఁ బ్రాయశ్చిత్తము
లు విధింపఁబడినవి. ఆఘట్టమునకుఁ గూడ మాధవాచార్యు
లు వ్యాఖ్యను వ్రాసినారు. పారాశర ప్రాయశ్చిత్తకాండ
ము కలియుగము నిమిత్తమే లఘువుగా వ్రాయఁబడినదియని
మాధవాచార్యులువారును అతనితోటి నిబంధనకారులందఱు
ను ఏకకంఠ్యముతో నంగీకరించుచున్నారు. కలియుగము
నందు క్షత్రియ వైశ్యులే లేనియడల వారికిఁబ్రాయశ్చిత్తము
లను జెప్పనేల? పరాశరస్మృతి యందంతటను క్షత్రియ వైశ్య

ల నుద్దేశించిన విధులు గలవు. దానిని గలియుగ స్మృతియం దురు. కనుక మాధవాచార్యులవారి పైవాక్యము పూర్వప క్షవ్యాఖ్యాంశములోనిది యని చెప్పకతప్పదు.

కుంభకోణ శంకరాచార్య మఠములో నొక తాళ పత్ర గ్రంథములో మాధవా చార్యులవారు వ్రాసిన శాసన మొకటి గలదు. దానిలో నొక దీర్ఘదర్శనము (ప్రాఫీసీ) గలదు. రెండు సంవత్సరముల క్రిందట నాకోరికపై మఠము యొక్క సర్వాధికారిగారు నాకొక కాపీని పంపినారు. దానిలో నుండి ప్రకృతమునకుపయోగించు వఱకుఁ గొన్ని శ్లోకముల నిచ్చట నుదాహరించు చున్నాను.

శ్లో॥ సత్యసంధంద యాశీలం ధీరోదాత్తగుణాన్వితం॥
దాక్షిణ్య నిరతంధర్మ కుశలం శివతత్పరం॥
ప్రతాపశాలినం వీరం తపోనిష్ఠం దృఢవ్రతం॥
ఏవంవిధం పురస్కృత్య విరూపాక్ష స్వసన్నిధా॥
పుణ్యాభిషేక విధినా అభిషిచ్యతతఃపరం॥
సింహాసనంచ కటకం కిరీటంత్రిగుణాత్మకం॥
కురువంశ ప్రసూతాయ ఇందుక్షేత్ర భవాయచ॥
సత్యసంధాయ శాంతాయ రాజ్ఞేహారి హారాయచ॥
దత్తంమయా దయాధీన చేతసాధర్మ హేతవే॥
సింహాసన సపర్యాంస కృత్వాభూమి మపాలయత్॥
తతస్తుబుక్క భూపాల స్తత్సా మ్రాజ్యాభిషేచిత,॥
యధావత్సోపి పృథివీం అపాల యదరిందమః
తతస్తద్వంశ జాఃకేచి త్పంరక్షిష్యంతి చాసనం॥

\+ \+ \+ \+ \+

తతస్సుక్షత్రియైః కైశ్చి ద్రాక్రమ్య బలిభిస్స్వయం॥
పాల్యమానే సతిపురే మర్మసంధివిభేదనైః॥
అతిక్రుద్ధా రాజ్యలక్ష్మీః క్షత్రియాంస్తాననంతరం॥
యుద్ధేహానిష్యతిక్షిప్రం అకాండే చండవిక్రమః
యంత్రరూపేచ నగరే యదా మర్మవిభేదనం॥
తదాసింహాసనస్యాస్య విచ్ఛేదో జాయతే ధ్రువం॥
తతస్తు బాహుజాస్సర్వే పలాయంతే దిగంబరాః॥

ఈ శ్లోకములలో మాధవాచార్యుల వారు హరిహరరాయులను కురువంశసంభవునిగాఁ గంఠోక్తిగఁ జెప్పుచున్నారు. హరిహర వంశమునకుఁ బిమ్మట మఱియొక వంశము రాఁగలదని చెప్పి దానికిఁ బిమ్మట నొక సుక్షత్రియ వంశముఁ గలదని దీర్ఘదర్శనముతోఁ జెప్పుచున్నారు. ఆసుక్షత్రియ వంశమే కృష్ణదేవరాయులవారు ప్రాదుర్భవించిన వంశము. శ్రీచక్రాకారముగాఁ గట్టఁబడిన విజయనగరములో మర్మసంధివిభేదము అనఁగా కట్టడముల మార్పుచే చక్రమర్మ సంధులకు విచ్ఛిత్తియైనపుడు విజయనగర నాశమగునని వారి దీర్ఘదర్శనము. అప్పుడు బాహుజులు పలాయితులగుదురని వారు చెప్పిరి. ఈ దూరదృష్టియుత సందర్భము తల్లికోట యుద్ధానంతరము జరిగినది. వారు పైశ్లోకములలోఁ బ్రయోగించిన సుక్షత్రియ క్షత్రియ బాహుజ శబ్దములు కూడఁ గలియుగములో క్షత్రియ సత్త్వకు వారి దృష్టి ప్రతికూలముగా లేదని తెలుపుచున్నది.

ప్రకృతము ననుసరింతము. రెడ్లు క్షత్రియులనుటకు గ్రంథకారులు చూపిన రెండవ కారణము రెడ్లు దానశాసనములోఁ

దమను క్షత్రియులనుగాఁ జెప్పుకొనుట. హంపి నృసింహోల
య శాసనములో ప్రోలరెడ్డి తనను శ్రీరామవంశ సంభవ
సుమిత్రపౌత్ర రాష్ట్రకూట రాజుగారివంశమున బుట్టినవాని
నిగాఁ జెప్పుకొనుచున్నాఁడు ఈ శాసనము రెడ్లు రాష్ట్ర
కూట క్షత్రియులని నిర్ధారణ సేయుటకుఁ దోడ్పడుచున్నది.
శాసనములో రెడ్డిపదమునకు బదులు రడ్డిపదము కన్పట్టుచు
న్నది. రాష్ట్రకూటులే రాఠోడులనియు రడ్డులనియు వ్యవ
హరింపఁబడిరని విమర్శకులగు చరిత్రకారులు సిద్ధాంతీకరిం
చుటచే గ్రంథకారుల భారము చులకనయ్యెను. సంస్కృత
భాషలో రాష్ట్రశబ్దము రాజ్యవాచకముగా నుండుటయేగాక
రాజవాచకముగాఁగూడ నున్నది.

“అహంరాష్ట్రీ సంగమనీ వసూనాం”
ఋగ్వేదము ౧౦ మం-౧-౨౫ సూ 3 మంత్రం
“అహంరాష్ట్రీ॥ ఈశ్వర నామైతత్.

సర్వస్య జగత ఈశ్వరీ” అని సాయనభాష్యము ఈశ్వర
వాచకమగు రాష్ట్రశబ్దమునుండి స్త్రీప్రత్యయాంత రాష్ట్రీశబ్ద
మునిష్పన్నమగుచున్నది. ఈశ్వరుఁడనఁగా అధిపతి. కూట
శబ్దము శిఖరవాచకము. రాష్ట్రకూట శబ్దముయొక్క సము
దాయార్థము “అధిపతులకు శిఖరము వంటివాఁడు” అని
తేలినది. రాఠోడుపదము రాష్ట్రకూట శబ్దభవమగు రట్టశబ్ద
మునుండి నిష్పన్నమగుచున్నది. నామైక దేశేనామ గ్రహ
ణం అను న్యాయముచే భీమసేనుని భీముఁడనినట్లు రాష్ట్రకూ
టుని రాష్ట్రుఁడనవచ్చును. అసలు రట్టిపదమే వీరి మూలపురు
షునకున్నట్లు గ్రంథకారులు చూపిన యింకొక యాధారము

వలనఁ దెలియుచున్నది. అపుడు నాస్మైక దేశ న్యాయావసర ము లేదు. ఏవిధముగాఁ జూచినను రడ్డిశబ్ద వికృతియైన రెడ్డి శబ్దము రెడ్లు క్షత్రియులని చెప్పుటకు సహాయపడుచున్న విష యము స్పష్టము. రెడ్డిశబ్దము ఈశ్వరవాచకరాష్ట్రి శబ్దభవ మనుటకు దేవతలకు రెడ్డిశబ్దము నుపయోగించిన సీసపద్యము గూడ గమనింపఁ దగియున్నది'. మలలపై ద్దహోబలము సింగారెడ్డి' తిరువళ్లూరు వీరరాఘవస్వామి దేవాలయమునందు శిలాశాసనములో పెదకోమటి వేమారెడ్డి తనను సూర్యవం శజునిగాఁ జెప్పుకొనుటయు, శ్రీ వైకుంఠ విష్ణుక్షేత్రము నందు శిలాశాసనములో రాజమహేంద్రవరపు నాగిరెడ్డి తన ను సూర్యవంశజునిగాఁ జెప్పుకొనుటయుఁ గూడ నిచ్చట గమనింపఁదగి యున్నవి.

రాష్ట్రకూటులు సూర్య వంశజులేమైనను వారి లోఁగొందఱు చంద్రవంశజులమని చెప్పుకొనుటలోఁగారణము కొన్ని సంస్థానములలో రాష్ట్రకూటుల పురుషసంతతివిచ్ఛిన్న మై స్త్రీసంతతి వచ్చియుండుననియు, అది చంద్రవంశమునకు సంబంధించినదై యుండుననియు నూహింపవలసి యున్నది. గుండ దండనాథుని భార్యకుప్పాంబిక సూర్యవంశజ బుద్ధయ రెడ్డికొమారితెయని చెప్పుబూదపూరి శాసనము. గ్రంథ కారులకు రెడ్లుక్షత్రియులని ఋజువుసేయుటకు వేఱొకసాక్ష్య మైయున్నది.

రాయచూరి శాసనములోఁ గోనగన్నారెడ్డి (బుద్ధయ రెడ్డితండ్రి) తననుమనుకుల మార్తాండుని గాఁ జెప్పుకొనుట బూదపూరి శాసనమునకు బలమునిచ్చుచున్నది.

రెడ్లుక్షత్రియులనుటకు గ్రంథకారులు చూపినమూఁడ వకారణము కవులు తమగ్రంథములలో రెడ్లను క్షత్రియులనుగావర్ణించుటయైయున్నది.

నిశ్శంకునికొమ్మనామాత్యుఁడుశివలీలావిలాసమునసల్లాడరెడ్డికుమారుఁడగు వీరభద్రారెడ్డిని సూర్యవంశసంభవునిగాఁజెప్పుటయు, పట్టమెట్టసోమనాథసోమయాజి సూతసంహితలో ప్రస్తుత దోమకొండ సంస్థానాధీశ్వరుల పూర్వుఁడగు కామారెడ్డిని సూర్యవంశజ కామినేని చౌదరిగారి వంశమునందుఁ బుట్టినట్లు చెప్పుటయు. కాణాదము పెద్దన సోమయాజి అధ్యాత్మరామాయణమునందు బ్రస్తుత గద్వాల సంస్థానాధీశ్వరుల పూర్వుఁడగు సోమభూపాలుని సోమవంశజునిగాఁ జెప్పుటయు ద్విపదభారతమున కోరుకొండ దుర్గముఁ బాలించిన జయపురము రామి రెడ్డితనను సూర్యవంశజునిగాజెప్పుకొనుటయుముఖ్యముగానిచ్చుట గ్రంథకారులుదాహరించిన యాధారములు. వీరుచూపిన నాల్గవకారణము చాల ముఖ్యమైనది. అది రెడ్లురాష్ట్రకూటులనియనుమానించుటకుసాధనమగుచున్నది. రాష్ట్రకూటులు సింహధ్వజ లాంఛనులు. చాలమంది రెడ్లుకూడా తాముసింహధ్వజ లాంఛనులమని చెప్పుకొన్నారు.

ఇట్లనేక కారణములచే గ్రంథకర్తలు రెడ్లను క్షత్రియులనుగా ఋజువు చేసియున్నారు. వీరు చూపిన గ్రంథశాసనాధారములవలన రెడ్లుక్షత్రియులనువిషయములో నేనుమిక్కిలి తృప్తుఁడనైతిని. నేను నెల్లూరు జిల్లాలోను రెడ్ల ననేకులను జూచి యున్నాను: వారిముఖనేత్రాది రేఖలను జూచినపుడు నాకు క్షత్రియులని తోఁచినది. దీనినొక గొప్పకారణము

గా నేనుదహరింపఁ దలంపక పోయినను తత్తజ్జాతి శారీర చి హ్నా షరీక్షకుల కొకపనిని గల్పించుట కీ రెండు ముక్కలను వ్రాసియున్నాఁడను.

కొన్ని గ్రంథములలోను శాసనములలోను రెడ్లు చతుర్థులని యుండుటవలనవారు శూద్రులని యొకప్రతివాదమువినఁబడుచున్నది. ఆగ్రంథశాసనములలోని చతుర్థపదము శూద్రపరమైనపుడు మనకొక సందేహముకలుగును. గ్రంథకారు లనుకూలముగా నుదహరించిన సంగతులు ఆ యాగ్రంథములలోను శాసనములలోను గొప్పకొఱకు వ్రాయఁబడిన అసత్యములని చెప్పవలసివచ్చును. లేదా ప్రతికూలముగా వ్రాయఁబడిన సంగతులు భ్రాంతిమూలకములని చెప్పవలెను. ఈ విషయములో గ్రంథకారులు చతుర్థపదము శూద్రజాతి పరముగాదని చెప్పుచు క్షత్రియులలోనే యొక తెగ వారి నా పదము చెప్పునని సయుక్తికముగా విమర్శించి వ్రాయుచు శాసనములకు గ్రంథములకు పరస్పర విరోధములను పరిహరించి సామరస్యము కలుగఁజేసి యున్నారు.

ప్రమాణభూతములగు నాధారములకుఁ బరస్పరవిరోధము కలిగి నపుడు విరోధపరిహారమగునట్లు వ్యాఖ్యానము సేయుట మంచి పద్ధతి. ఒకవేళ కొందఱు రెడ్లు తమ గొప్పకొఱకుఁ దాము క్షత్రియులమని చెప్పుకొనుటయు, కవులు ధనలోభముచేవారిని క్షత్రియులనుగాఁ బరికీర్తించుటయు జరుగ వచ్చునని వాదమున కంగీకరించినను ప్రసిద్ధ క్షత్రియులగు చోడచాళుక్యాదులు రెడ్లకుఁదాము పిల్లల నిచ్చియు వారిపిల్లలను దాము పరిగ్రహించియు సంబంధములను నెరపుట లోభ

మూలకముగాని దంభమూలకముగాని కానేరదుగదా!! రె డ్లుక్షత్రియులతో సంబంధములను జేసికొనిసందున తమను క్ష త్రియులనుగాఁ జెప్పికొనిరనుట సాహసము. ఇప్పుడు రెడ్లుత మను క్షత్రియులనుగానేలఁ జెప్పికొనిరనుట సమాధేయ వి షయముగాదు. ప్రసిద్ధ క్షత్రియులు వారితో నెట్లు సం బంధముఁ జేసిరను విషయమే ప్రకృతము. ఇచ్చట భ్రాంతియ ను మానింపశక్యముగాదు. ఆంధ్రదేశములోనే నివసించి యాంధ్రులసంగతిని జక్కఁగా నెఱింగిన చోడకులోత్పన్నుఁ డు భీమరాజు అల్లాడరెడ్డి వంశమును గుఱించి తెలుసుకొనఁ జాలక పోయెననుట ప్రాజ్ఞులచే విశ్వసింపఁదగిన విషయముగా దు. సంతులూరి గన్నభూపాలుఁడు అనవేమారెడ్డి వంశమును హరిహరరాయులు కాటయవేమారెడ్డి వంశమును దెలుసుకొన జాలకపోయిరనుట కూడ సాహసోక్తియే యగును. జయించి బలవత్తరముగాఁ బెండ్లిచేసికొనిరని చెప్పుటకు నిదర్శనము లు లేశమాత్రములులేవు. ధనలోభముచేఁ బిల్లల నిచ్చిరను టకుఁ గన్యాప్రదాతలు దరిద్రులుగారు. వారు గొప్పరాజులు కనుక గ్రంథకారుల వలంబించిన సామరస్య పద్ధతియే బాగు న్నది. నాగపురపు ప్రాంతమునందలి రెడ్లకు ఇప్పటికి వేదో క్తాధికారములున్న విధము చూడఁగా నీ సంగతి నింకను సు లభముగాఁ బరిష్కరింప సాధ్యమగు చున్నది. వారుమాట లాడు మాతృభాష తెలుగుగా నున్నందున నాంధ్రదేశము నుండి వలసపోయినవారని వారిని మనము నిశ్చయింపవచ్చు ను. వారిచ్చటనుండి వలసపోయిన సమయమున రెడ్లకు వే దోక్తాధికారములుండెననియుఁ బిమ్మట నీ యాంధ్రదేశము

లో స్వప్రమాదవశముచేతనో బ్రాహ్మణ సాహాయ్యకములభిం
ప మిచేతనో? యీ యధికారము క్షీణించినదనియును చెప్ప
వచ్చును. ఈ దేశములో బ్రాహ్మణులున్నంత మాత్రమున
బ్రాహ్మణ సాహాయ్యకము లభింపవలసినదియని చెప్పుటకు
వలనుపడదు. అందఱిచే వైశ్యులుగా నంగీకరింపఁ బడిన
మన కోమట్లకు ప్రస్తుతము బ్రాహ్మణ పూర్ణమగు మన
దేశములో బ్రాహ్మణసాహాయ్యకము మృగ్యమైయున్నది
గదా!! ఈ సందర్భము నిజమైన పక్షమున నాంధ్ర దేశీయ
బ్రాహ్మణుల కంటె నాగపుర ప్రాంత బ్రాహ్మణులుదారుల
ని చెప్పవలసి యున్నది.

ఇప్పుడు గుజరాతి దేశమునందలి వైశ్యులు (బనియా
ల)వలె మన రెడ్డికులులగు క్షత్రియులు యజ్ఞోపవీతశూన్యులై
కన్పట్టుచుండుట శోచనీయముగానున్నది. కొందఱు నవనాగ
రికులగు రెడ్డిబాలకులు మాకు జందెములబాధ తీరెగియు వల
దని చెప్పినను నూ వంటివారు మాత్రము వారికి బాధను
తప్పక కలుగఁజేయవలెనని యున్నారు. అట్టి వారలు జందె
ములతో నుండిన తమ ప్రాచీనుల శిలా విగ్రహములను గమ
నింపఁ గోరెదను.

ఇట్లు రెడ్లు రాష్ట్రకూటాపర నామక క్షత్రియులని
నిర్ధారణమైయున్నది. అన వేమారెడ్డి అఘమర్షణ స్నాన
ము చేసినట్లు దొరికిన గ్రంథాధారము నొకదానిని చదువరు
లకు జ్ఞాపక పఱచి యింతటితో నీ వాదకాండమును ముగిం
చుచున్నాను. అఘమర్షణ స్నానమనఁగా అఘమర్షణ సూక్త
ముచే జలము నభిమంత్రించి స్నానము చేయుట. వేదాధికా

రము లేని వాఁడఘమర్షణ మంత్రములను బఠించుటయెట్లు పొసగును?

రెడ్లు ధర్మ శాస్త్రోక్త రీతిగాఁ బ్రాయశ్చిత్తము నాచరించుకొని తిరిగి క్షత్రియోచిత సంస్కారములను బొంద నర్హులని మా యభిప్రాయము. ఎన్ని తరములైనను ప్రాయశ్చిత్తమునకు ధర్మ శాస్త్రమవకాశము నిచ్చుచున్నది.

"అథయస్య పితాపితా మహ ఇత్యనుపేతౌస్యాతాంతే బ్రహ్మహసంస్తుతాః తేషామభ్యాగమనంభోజనం వివాహామితిచ వర్జయేత్ తేషామిచ్ఛతాం ప్రాయశ్చిత్తం యథాప్రథమేతిక్రమే ఋతుసంవత్సరః అథోపనయనం తతఉదకోపస్పర్శనం ప్రతిపూరుషం సంఖ్యాయ సంవత్సరాన్యావంతో నుపేతాస్స్యుః సప్తభిః పావమానీభిః "యదంతి యచ్చదూరకే" ఇత్యేతాభిః, యజుష్పవిత్రేణ, సామపవిత్రేణాంగిరసేనేతి. అపితావ్యాహృతిభిరేవ అథాధ్యాప్యః అథయస్య ప్రపితామహాది నానుస్మర్యత ఉపనయనంతే శ్మశాన సంస్తుతాః తేషామభ్యాగమనంభోజనం వివాహామితిచ వర్జయేత్ తేషామిచ్ఛతాం ప్రాయశ్చిత్తం ద్వాదశ వర్షాణి త్రైవిద్యకం బ్రహ్మచర్యంచరేత్ అథోపనయనం తతఉదకోపస్పర్శనం పావమాన్యాదిభిః అథగృహమేధోపదేశనం నాధ్యాపనం తతోయోనివర్తే తస్య సంస్కారో యథాప్రథమేతిక్రమే తతఊర్ధ్వం ప్రకృతివత్"

ఇవి యాపస్తంబ ధర్మ సూత్రములోని ప్రాయశ్చిత్త విధాయక వచనములు (మొదటి పటములు) దీనిలో మొదట (బిత్రు పితామహులుపనీతులు కానపుడు ప్రాయశ్చిత్తముచెప్పిఁ రెండవ భాగములోఁ బ్రపితా మహాదులెందరైనను అనుపనీతులగునపుడు ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పఁబడియున్నది.

దేశకాలానుసారముగా నా ప్రాయశ్చిత్తమునకు ప్రత్యామ్నాయములను విధించుటకుఁ బరిషత్తు కధికారము గల దుగాన నీ విషయములోఁ బరిషత్తు చెప్పిన ప్రాయశ్చిత్త ప్రత్యామ్నాయముల వలనఁ బూతుఁడై యుపనీతుఁడు కావచ్చును. యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తమునే ఆచరింప నిచ్ఛగల వారట్లు చేయవచ్చును. కొందఱు పండితులు మొదటి భాగములోఁ గూడ ప్రపితామహాదుల నుపనీతులగు వారికిఁ బ్రాయశ్చిత్తము విధింపఁబడియున్నది యని వ్యాఖ్యానము చేయుచున్నారు. ఏది యెట్లున్నను ప్రాయశ్చిత్తమున్నది యనుట నిర్వివాదము. రెడ్డి సంఘీయులు పునరుపనయనాపేక్షయు క్షత్రియోచిత వైదిక కర్మాపేక్షయుఁ గలిగియున్నయెడల విశాల హృదయులగు పండితులు నిబంధన గ్రంథములను గూడఁ జక్కఁగాఁ బరిశీలించి ప్రాయశ్చిత్త వివరములను సుకరముగా నుపదేశింప సిద్ధులై యుందురని విశ్వసించుచున్నాను.

శ్రీమాన్ శేషాద్రి రమణ కవులును వేంకటకృష్ణ కవిగారును రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రికను విమర్శించి వ్రాసినట్లి దేశములోని గుప్త క్షత్రియ వైశ్య జాతుల చరిత్రములను బయల్పఱచి దేశాభిమానులగు నాంధ్ర పండితులు కృతార్థులయ్యెదరని యాశించుచున్నాఁడను.

మహాముని కావ్యకంఠ గణపతి శాస్త్రి

తిరువణ్ణామలై

శ్రీ

రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక

ప్రథమ ప్రకరణము.

శ్లో॥ దిక్కాలాద్యనవచ్ఛిన్నా
నంతచిన్మాత్రమూర్తయే ।
స్వానుభూత్యేకమానాయ
నమశ్శాన్తాయ తేజసే ॥

ఆర్యావర్తము కర్మభూమి కానునందు వసించువారలు స్వవర్ణోచిత కర్మలఁ గావింపవలయును. అందులకై ప్రతి మానవుఁడును నిజకులము నెఱింగి తత్తదుచిత కర్మానుష్ఠానములచేఁ గడదేరుట ధర్మమై యున్నది. ఈయంశమే శ్రీరామ గీతయందట్లు చెప్పఁబడియున్నది.

శ్లో॥ ఆదౌస్వవర్ణాశ్రమవర్ణితాః క్రియాః
కృత్వాసమాసాదితశుద్ధమానసః ।

సమాప్యతత్పూర్వముపాత్త సాధనః
సమాశ్రయేత్సద్గురుమాత్మలబ్ధయే॥

పై శ్లోక భావమువలనఁ "ప్రతిమానవుఁడు తొలుత వర్ణాశ్రమ ధర్మములను గుర్తించి యనుష్ఠించుచుఁ బరిశుద్ధమానసుఁడు కావలయును". పిదప ఆత్మోపలబ్ధికొఱకు నాచార్యుని సేవింపవలయును" అని తెలియుచున్నది. జాత్యుచిత కర్మాదికములే యుభయసాధనములు గావునఁ బ్రతిమానవుఁడు కర్మానుష్ఠానమునకు ముందు జాతినెఱుంగుట యావశ్యకమై యున్నది. భగవద్గీతలలో శ్రీకృష్ణుఁడు సైతము పూర్వులచేతఁ బూర్వతరులచేతను ననుష్ఠింపఁ బడినకర్మలను జేయుమని చెప్పియున్నాఁడు. "శ్లో॥ కురుకర్మైవతస్మాత్త్వంపూర్వైః పూర్వతరంకృతం।" ఈశ్లోకభావమును బట్టికూడ మానవుఁడు తొలుత తనజాతి నెఱింగి పూర్వుల కర్మాదికముల గ్రహింపవలయునని తెలియుచున్నది. ఇంతియ గాక గీతలలో

శ్లో॥ శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్॥
స్వధర్మే నిధనంశ్రేయః పరధర్మో భయావహః॥

భగవద్గీతా. అధ్యా 3 శ్లో॥ 35

అనుశ్లోకము వలనఁ గూడ "పరకీయమగు ధర్మము సుఖముగా నాచరించుటకు వీలైనను దానికంటెఁ దనధర్మమే దోషసహితమైననుమిక్కిలి శ్రేయస్కరమైనది. స్వధర్మమును సారముగాఁ బ్రవర్తించుచు మరణించినను గల్యాణము కలదు.

స్మిన్ సన్యయుక్త ప్రథమం విభుఃసత దేవప్వయంభేజే సృజ్యమానః పునః పునః

తా. సృష్టికర్తయే జీవునికల్పాంతరకర్మను సారముగా నేకర్మమందు నియోగించెనో యాజీవుఁడు మాటిమాటికి సృజింపబడుచు బూర్వకర్మ ఫలవశమున జాతీయ కర్మనే యాచరించు" అను శ్లోకభావమువలనను జాతులు భగవన్నిర్మితములని చెప్పుచు నింకఁ గొన్ని దృష్టాంతములు విద్వాంసులు శ్రుతిస్మృత్యాదులనుండి చూపుచున్నారలు. ఆగ్నేయగ్రంథములు పెక్కులు జాతివిభాగము గుణకర్మలచే జరుపఁబడునదేకాని వేఱుగాదని తెలుపుచున్నవి. వీనిని సమన్వయింపవలసియున్నది. యుక్తివాదమునను సరించి శాస్త్రార్థములను ద్రోసివేయుట మిగుల నింద్యము ధర్మనిర్ణయము చేయునప్పుడు శ్రుతిస్మృతులు లోకాచారములు పురాణములు న్యాయమీమాంసధర్మశాస్త్రములు వేదాంగములైన శిక్షాకల్పవ్యాకరణ నిరుక్త జోతిషములు అను నీ పదునాలుగు విమర్శింపవలయును. అంతియెకాని కేవల యుక్తి వాదము నను సరించి వాదించుట శాస్త్రము నవమానించుటతో సమానమగుననియు నట్టివాఁడు కులమునుండి బహిష్కరింపఁదగిన వాఁడని యున్నది.

"శ్లో|| ధర్మంజిజ్ఞాసమానానాంప్రమాణంప్రథమంశ్రుతిః,
ద్వితీయం ధర్మశాస్త్రంతుతృతీయంలోకసంగ్రహః||

భారతానుశాసనికము.

శ్లో॥ పురాణన్యాయమీమాంసాధర్మశాస్త్రాంగమిశ్రితాః।
వేదాస్స్థానానివిద్యానాంధర్మస్యచచతుర్దశ ॥

యాజ్ఞవల్క్యము. అ౩ శ్లోకము.

శ్లో॥ యోవమన్యేత తేమూలే హేతుశాస్త్రాశ్రయాద్ద్విజః।
ససాధుభిర్బహిష్కార్యో నాస్తికో వేదనిందకః॥

మనుస్మృతి ద్వి. అ.

ఇందుచే విశేషవిధులుగా జాతులు భగవన్నిర్మితము లని చెప్పఁబడినను గుణకర్మలచే విభాగింపఁ బడినటులెందేని పూర్వగ్రంథములయందుఁ గలదేమో విద్యాధికు లీవిధమున నెటులనభిప్రాయ మొసంగిరి తెలిసికొనుట ప్రతిజాతి చరిత్ర మునకు నవసరమై యున్నది. ధర్మాధర్మ నిర్ణయమందు వేద ములును మన్వాదుల సమయములు ప్రమాణములని యాప స్తంబులును హారదత్తాదులుచెప్పియున్నారు.

శ్లో॥ జన్మశారీరవిద్యాభిరాచారేణశ్రుతేనచ।
ధర్మేణచయథోక్తేనబ్రాహ్మణత్వంవిధీయతే॥
కామభోగప్రియాస్తీక్ష్ణాఃక్రోధనాఃప్రియసాహసాః।
త్యక్తస్వధర్మారక్తాంగాఃతేద్విజాఃక్షత్రతాంగతాః॥

భారతము

తా. పుట్టువు దేహము విద్య అచారము వేదాదికము శాస్త్రోక్తధర్మాచరణముల వలన మానవుఁడు బ్రహ్మత్వము నొందుచున్నాడు. కామోప భోగోప రతులు తీవ్రభావులు

కాని పరుల ధర్మము భయంకరమైనది. తిలకు భగవానుఁడీ శ్లోకమునకు వివరణము వ్రాయుచు నందు స్వధర్మ మనఁగా స్మృతి కారులు చతుర్వర్ణ్య వ్యవస్థాను సారముగఁ బ్రతిమను జునకు శాస్త్రముచే విధింపఁబడిన వ్యాపారము" అని వ్రాసి నాఁడు కావున నిందుచేఁ బ్రతి మానవుఁడు తన జాతినెఱింగిన స్వస్వ కర్మాచరణమునకు నవకాశము చిక్కును కానఁ బ్రకృతి వ్యవహృత జాతులకునుచితకర్మల నెఱుంగుటకు జాతినిరూప ణము మిగుల నవసరమై యున్నది. కావుననే సకల సద్గుణ గణవిరాజ మానులు నీతివిద్యా విశారదులును శ్రీమద్భాగ్య నగర రాజ్యమధ్య విద్యోతమాన శ్రీమద్దోమకొండ సంస్థాన ప్రభుపుంగవులునగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ రాజారాజేశ్వర రావుబహ ద్దరు గారిరెడ్డి వంశీయ చరిత్రమును వ్రాయ మమ్ములను నియోగించినఁ దదాజ్ఞాను సారంబుగ నాంధ్ర ద్రావిడ కర్ణా టాది దేశవిద్యోత మానంబులును రెడ్డివీరుల పురాతన రాజ ధానులునగు కొండవీడు, వినుకొండ, బెల్లముకొండ, అద్దంకి ధరణికోట కొండపల్లి కొల్లేరు కోరుకొండ రాజమహేంద్ర వరము రాయచూరు ఆదవేని మొదలగు ననేక రాజధాను లను తిరువళ్ళూరు, తిరుపతిస్థానములై, చిదంబరము కుంభకో ణము కాంచీవరము మధుర శ్రీవైకుంఠము హంపిమొదలగు దివ్యక్షేత్రములను బెజవాడ గుంటూరు నెల్లూరు మద్రాసు లోని ఓరియంటల్ లైబరి ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు ఎపిగ్రాఫికా కర్ణాటిక, తంజావూరిలోని సరస్వతీ పుస్తక భాండాగారము బొబ్బిలి పిఠాపురము విజయనగరము అలంపూరు బళ్ళారి

ఆనగొంది విజయనగరము పానుగల్లు వర్ధమాను భూతపురము కల్యాణాలను లోనగు పట్టణములను గ్రామములను పుస్తక భాండాగారములను దర్శించి అందలి శిలాశాసన ములనుము ద్రితాముద్రిత గ్రంథములను దేశచరిత్రములను అష్టాదశ పురాణములను శ్రుతిస్మృతులను గ్రామముల కైఫీయతులను దొరతనము వారిచేఁ బ్రకటింపఁ బడిన రిపోర్టులను విమర్శించి వానిలోని యుపయుక్తాంశ ములను గ్రహించి రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక యను నీ గ్రంథము వ్రాయఁబూనితిమి.

వర్ణవ్యవస్థగుణకర్మలు.

“తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్రఆపోయత్ర దేవాః । సమగచ్ఛంతవిశ్వే।
అజస్యనాభావధ్యేకమర్పితం।యస్మిన్ విశ్వానిభువనానితస్థుః॥

బ్రహ్మాండమున దేవతలందఱు చేరియుండిరి. ఆ బ్రహ్మాండము తొలుత మహాసముద్రమునందడఁగి యుండెను- అందే సకల భువనములును సమస్త జీవరాసులును సృష్టికిఁ బూర్వము నందణగి యుండెను. అతఁడే సమస్త భువనములను పరమాత్ముని యాజ్ఞానుసారము సృజించెను. అతనియందే దేవతలందరడఁగి యుండిరి.

పై వాక్యముల వలన విశ్వమునంతఁ దొలుత భగవంతుండు సృష్టించెనని తెలియుచున్నది. “బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసీత్” లోనగు శ్రుత్యాదుల వలనను “యంతుకర్మణియ

బొందిరను విషయము ననుసరించి కూడగుణకర్మముల వలన జాతివిభాగమేర్పడినదని దోచుచున్నది. ఇంతియేగాక పూర్వజాతి శరీరముకూడ తపోమంత్ర సమాధ్యాదుల వలన జ్యాత్యంతరము పొందునని పాతంజలి యోగశాస్త్రమందు

<<జన్మౌషధిమంత్రతపస్సమాధిజాస్సిద్ధయః జా
త్యంతరపరిణామః ప్రకృత్యాపూరాత్||

అని చెప్పఁబడియున్నది. యోగశాస్త్రముగా ననందు యోగ ప్రాముఖ్యమున జాతులు మారునను నవకాశమీయఁబడినది. సర్వ గ్రంథములందును గుణకర్మముల వలన జాతి పరిణామ మేర్పడవచ్చుననియు రాను రాను స్మృతులు రచించిన కాల మునఁ గ్రిందిజాతులు నుచ్చజాతులు కానువీలులేదను కట్టు బాటులు బయలుదేరినట్లు విశ్వసింప నవకాశములు గలవు.

భూతసృష్టియు వర్ణవిభాగము శౌచా శౌచ విధులెట్లు ప్రపంచమునందుఁ గలిఁగినవి తెలుపుమని భరద్వాజుఁడు ప్రశ్నింప భృగుమహర్షి యీ క్రింది విధముగాఁ జెప్పియు న్నాఁడు.

<<శ్లో|| అసృజద్బ్రాహ్మణా నేవపూర్వంబ్రహ్మప్రజాపతిః। ఆత్మతేజోభిని ర్వృత్తాన్ భాస్కరాగ్ని సమప్రభాన్। నవిశేషోస్తివర్ణానాం స ర్వం బ్రాహ్మమిదంజగత్। బ్రహ్మణాపూర్వసృష్టంహి కర్మభిర్వ ర్ణతాంగతం। కామభోగప్రియాస్తీక్ష్ణాః క్రోధనాప్రియసాహసాః। త్యక్తస్వధర్మారక్తాంగాః తేద్విజాః క్షత్రతాంగతాః । గోభ్యోవృ

త్రిం సమాదాయపీతాః క్రైష్యనుజీవినః। స్వధర్మం నానుతిష్ఠంతి తే ద్విజాః వైశ్యతాంగతాః। హింసారతిప్రియాలుబ్ధాస్సర్వకర్మోపజీవినః కృష్ణాశ్శౌచపరిభ్రష్టాస్తే ద్విజాశ్శూద్రతాం గతాః।, ఇత్యేతైః కర్మభిర్వ్యస్తా ద్విజావర్ణాంతరంగతాః। ధర్మయజ్ఞ క్రియాచైషాంనిత్యం నప్రతిషిధ్యతి। వర్ణాశ్చత్వారఇత్యేతేఏషాంబ్రాహ్మీసరస్వతి। విహితాబ్రహ్మణాపూర్వంలోభాత్త్వజ్ఞానతాంగతాః॥

మహాభారతము

ప్రజాపతియగు బ్రహ్మతొలుత బ్రాహ్మణులనే సృజించెను. వారు బ్రహ్మతేజము సూర్యునివంటి అగ్నివంటి కాంతిగలవారు. ఆకాలమున వర్ణభేదములేదు. ప్రపంచమంతయు బ్రాహ్మణజాతియే; కర్మలచేతనే వర్ణభేదమేర్పడెను. అప్పటి బ్రాహ్మణులలోఁ గొందరు గామలోభాదుల నాశ్రయించి క్షత్రియులైరి. గోపాలనమును గృషిని నాశ్రయించి కొందరు వైశ్యులైరి. హింసారతులును సర్వకర్మోపజీవనులై కొందరు శూద్రులయిరి; ఇటులఁగర్మాచరణభేదముచే వర్ణాంతరములు బ్రాహ్మణులు పొందిరి.

తొలుతనందఱు బ్రహ్మసంతతిగా వ్యవహరింపఁబడిన బ్రాహ్మణజాతి రాను రాను గుణకర్మానుసారముగ వృత్తులం బట్టి కులభేదము లొందెనటుల వ్యాసులవారె భారతమునఁ జెప్పియున్నారు.

శ్లో॥ నచర్మణోనరక్తస్యనమాంసస్యనచాస్థినః।
నజాతిరాత్మనోజాతిర్వ్యవహారేణకల్పితా॥

నిరాలంబోపనిషత్తు.

కోపస్వభావులు సాహసులు స్వధర్మహీనులు రక్తదేహులగు బ్రాహ్మణులు రాజులగుదురని పై శ్లోకముల భావము. ఇందుచే భారతకాలమునఁ జాతుర్వర్ణ్యములు గుణకర్మముల బట్టియే మార్పునొందుచున్నట్లు నాచరణ హీనుఁడగు బ్రాహ్మణుఁడు జాతిచ్యుతుఁడై రాజుగమారుటచేఁ గులము గుణకర్మాను సారమనియుఁ దెలియును. ఈ అంశమే భారతమునందు నింకను విపులముగా సంశయ రహితముగాఁ జెప్పఁబడినది.

,,శ్లో|| బ్రాహ్మణోవాప్యసద్వృత్తస్సర్వసంకరభోజనః।
బ్రాహ్మణ్యంసమనుత్సృజ్యశూద్రోభవతి తాదృశః।
కర్మభిశ్శుచిభిర్దేవివిశుద్ధాత్మాజితేంద్రియః।
శూద్రోపి ద్విజవత్సేవ్యఇతి బ్రహ్మానుశాసనం||
స్వభావఃకర్మచశుభం యత్రశూద్రేపితిష్ఠతి ।
విశిష్టస్సద్విజాతేర్వై విజ్ఞేయ ఇతి మేమతిః ।
నయోనిర్నాపిసంస్కారో న శ్రుతం నచసంతతిః !
కారణానిద్విజత్వస్య వృత్తమేవతుకారణమ్ ।
బ్రహ్మస్వభావఃకల్యాణి సమస్సర్వత్రమేమతిః ।
నిర్గుణం నిర్మలంబ్రహ్మ యత్రతిష్ఠతి సద్విజః ||

భారతము. అనుశాసనికము అధ్యా ౨౧

పైశ్లోకములభావముగూడ గుణకర్మములవలన జాతివిభాగమేర్పడినదనుట కనుకూలముగా నున్నదని తెలియుటకుఁదాత్పర్యము నుదాహరించుచున్నారము. ,,చెడుఁనడవడి సంకర

భోజనము గల బ్రాహ్మణుఁడు శూద్రుఁడగును, జితేంద్రియుఁడు కర్మశుద్ధుఁడు నగు శూద్రుఁడు బ్రాహ్మణునివలె సేవింపదగినవాఁడని బ్రహ్మయనుశాసించిన యంశము. శుభకర్మాచరణశీలుఁడగు శూద్రుఁడు సామాన్యద్విజునికంటె శ్రేష్ఠుఁడు. జన్మహేతువు సంస్కారము సంతతి, అధ్యయనము వీటితోఁ బనిలేదు. బ్రాహ్మణత్వమునకు నాచరణమే ముఖ్యము. వృత్తమువలననే బ్రాహ్మణత్వము నియమింపఁబడినది. వృత్తస్థితుఁడగు శూద్రుఁడు బ్రాహ్మణుఁడగును, బ్రహ్మకు సర్వజాతులు సమము. నిర్గుణోపాసకుఁడగు వాఁడే బ్రాహ్మణుఁడు. బ్రహ్మత్వము సహితము గుణకర్మలవలన వచ్చుననియుఁ గర్మచ్యుతులగు బ్రాహ్మణులు శూద్రులౌదురనియు శూద్రులు బ్రాహ్మణులౌదురనియు నిందుస్పష్టముగాఁ జెప్పఁబడినది కాన గుణకర్మలవలన విభజింపఁబడిన జాతులు కొంతకాలము కర్మలయందలి మార్పులచేత నుచ్చనీచతల నొందుచువచ్చి నటుల భారతమే ప్రమాణము. రాజకులసంభవుఁడగు ఋభునికుమారులు నూరుగురిలో నెనుబదియొక్కరు బ్రాహ్మణులైరను నీక్రింది శ్రీభాగవతములోని శ్లోకభావము కూడగుణకర్మ మహిమవలన నుచ్చజాతినిఁ బొందవచ్చునని తెలుపును.

,, యవీయాంస ఏకాదశీతిర్జాయంతేయాః పితురాదేశకరాః మహాశాలీనాః మహాశ్రోత్రియా యజ్ఞశీలాః కర్మవిశుద్ధాః బ్రాహ్మణా బభూవుః॥

ఈక్రింద నుదహరించు హరివంశ శ్లోకమునందు నాభాగుఁడు అరిష్టుఁడను వైశ్యపుత్రులిరువురు బ్రాహ్మణత్వము

"చాతుర్వర్ణ్యవ్యవస్థస్వభావజన్యగుణభేదముచేఁ జెప్ప బడినది. ఈయుపపత్తి గీతలయందే యపూర్వముగా నున్నది కాదు, మహాభారతము నందున్న వనపర్వమునందు నహుష యుధిష్ఠిరుల యొక్కయు ద్విజవ్యాధుల యొక్కయు సంవాదముల యందును, (వన ౧౮౦——౨౧౧) శాంతిపర్వము నందలి భృగుభరద్వాజ సంవాదమునందును (శాంతి ౧౮౮) అనుశాసనీక పర్వమునం దుమామహేశ్వర సంవాదము నందును (అను ౧౪౩) అశ్వమేధపర్వమందలియను గీతల యందును (అశ్వ ౩-౧౧) నీ గుణభేదము యొక్కయుపపత్తి కొంత మార్పుతోఁ గను పట్టుచున్నది. జగత్తునందలి వివిధ వ్యవహారములును, ప్రకృతి యొక్క గుణభేదముల చేతనే నడుచు చున్నవని పూర్వమునందే చెప్పఁబడినది. [ఎవరేమి చేయవలసినదియుఁ జాతుర్వర్ణ్య వ్యవస్థచే నిశ్చయింపఁ బడినవిషయము తిలకు భాష్యము ౧౧౭౬వ పుట చూడుడు]

మనుస్మృతియందు నిట్లు చెప్పఁబడి యున్నది.

"శ్లో॥ అధ్యాపనంచాధ్యయనంయజనంయాజనంతథా।
దానంప్రతిగ్రహంచైవబ్రాహ్మణానామకల్పయత్॥
ప్రజానాంరక్షణందానమిజ్యాధ్యయమేవచ।
విషయేష్వప్రసక్తిశ్చక్షత్రియశ్చసమాసతః॥
పశూనాంరక్షణందానమిజ్యాధ్యయనమేవచ।
వణిక్పథంకుసీదంచవైశ్యస్యకృషిమేవచ॥

విసర్త భీతిచే నాయాగ్రంథములు నుండి దృష్టాంతముల నుదాహరింపక యితర గ్రంథలనుండి యీ యంశము

స్థాపించు నాధారముల నొసంగి ప్రకృతము ననుసరించు చున్నారము.

“బ్రాహ్మణాదివర్ణంబు లెల్లను గుణకర్మంబులచే భేదిల్లుఁ గాని జననంబుచే భేదిల్లవు. జననంబు వలన బ్రహ్మతేజస్సంపత్తి యొదవ నేరదు. కావున బ్రహ్మవలన నుత్పత్తిల్లిన వారెల్ల బ్రాహ్మణులనంజనదు. ఎఱుక వలనను సత్కర్మోపాసనాదుల వల్లను దయా దాక్షిణ్యంబుల వలనను బ్రాహ్మణుండగు. నాయక ప్రజాసంరక్షణ సామర్థ్యంబు పరాక్రమంబు ఇంద్రియ నిగ్రహంబు దుష్టనిగ్రహ శైలియుఁ గలవాఁడు క్షత్రియుండు. క్రయవిక్రయ నైపుణ్యంబు పశుపాల్యంబు కృషియుఁ గలవాఁడు వైశ్యుఁడు. ద్విజార్చనాసక్తుఁడు జితేంద్రియుఁడు శూరుఁడు శీరకాష్ఠాదివహుఁడు శూద్రుఁడన నొప్పు. స్వకులోచిత ధర్మంబు పరజీవనంబు గావించు వారలైన అవివేకులు మ్లేచ్ఛులనఁబడుదురు.”

శుక్రనీతి. అధ్యా. ౪. ౫.

ఒకప్పుడు ఆర్యజాతివారిచే మాత్రము వర్ణాశ్రమములు కల్పింపఁబడినవి కాని యనార్యులైన నాగులలోను మిశ్రజాతుల వారైన బౌద్ధులలోఁ గల్పింపఁబడి యుండలేదు. ఆర్యులలోనైన నిప్పటిరీతి వర్ణభేదములు గానవు. ఆకాలమునందు వృత్తులఁ బట్టికులభేదము లేర్పడినవి కాని కులభేదమును బట్టి వృత్తులేర్పడి యుండలేదు ... ... ఆర్యులా కాలమునఁ బరిపాలనము సేయునాంధ్రుల సేవలము శూద్రులనుగాఁ జూచి యుండలేదు. వారిని క్షత్రియులని పైకిఁ జెప్పుచు వచ్చిరి. గాని కర్మాధికారము కలిగింపక లోపల

శ్లో॥ శూద్రో బ్రాహ్మణతామేతి బ్రాహ్మణశ్చైతి శూద్రతాం॥

మనుస్మృతి

పై శ్లోకములన్నియు గుణకర్మవశమున జాతిపరిణామ మేర్పడవచ్చునని తెలుపుచున్నవి. ఆర్యులంగీకరించే శిరసావహింపఁబడుచున్న భగవద్గీతలలో సహితము గుణకర్మమును బట్టి చాతుర్వర్ణ్యమును నేనే సృజించితిని నేనే దానిని చేయసి యవ్యయుఁ డనగుదునని తెలిసికొనమనుభావము నిచ్చెడు శ్లోకము నీ క్రింద నుదహరించు చున్నారము.

శ్లో॥ చాతుర్వర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్మవిభాగశః।
తస్యకర్తారమపిమాం విద్ధ్యకర్తారమవ్యయం॥

భగవద్గీతా. అధ్యా 4 శ్లో 13

శ్లో॥ నకులేననజాత్యావా క్రియాభిర్బ్రాహ్మణోభవేత్
చండాలోపిహివృత్తస్థో బ్రాహ్మణస్సయుధిష్ఠిర॥

కులము చేతకాని జాతిచేకాని బ్రాహ్మణుఁడు కానేరడు క్రియ చేత మాత్రము బ్రాహ్మణుఁ డగును. వృత్తస్థితుఁడగు చండాలుఁడు బ్రాహ్మణుఁడగు ననుభావముగల పై భారత శ్లోకము వలన కూడ వృత్తులఁబట్టి జాతులు పరిమాణముఁ బొంది నట్లు దోచుచున్నది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాంచ పరంతప।
కర్మాణిప్రవిభక్తానిస్వభావప్రభవైర్గుణైః।

శమోదమస్తపశ్శౌచంక్షాన్తిరార్జవమేవచ।
జ్ఞానంవిజ్ఞానమాస్తిక్యంబ్రాహ్మకర్మస్వభావజం।
శౌర్యంతేజోధృతిర్దాక్ష్యంయుద్ధేచాప్యపలాయనం।
దానమీశ్వరభావశ్చక్షాత్రంకర్మస్వభావజం।
కృషిగోరక్షవాణిజ్యంవైశ్యంకర్మస్వభావజం।
పరిచర్యాత్మకంకర్మశూద్రస్యాపిస్వభావజం॥

భగవద్గీతా. అధ్యా. 18 శ్లో. 41–44

ఓ పరంతపా! బ్రాహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులయొక్క కర్మలు వారియొక్క స్వభావజన్మములైన (అనగాఁబ్రకృతిసిద్ధములగు) గుణములను బట్టి వేఱు వేఱుగ విభజంపఁబడినవి శమము, దమము, తపస్సు, శుచిగానుండుట, శాంతి, సరళత (ఆర్జవము)జ్ఞానం(అధ్యాత్మజ్ఞానము, విజ్ఞానము) వివిధజ్ఞానము ఆస్తిక్యబుద్ధియుననునివి బ్రాహ్మణుల యొక్క స్వభావజన్యములగు కర్మలు, శౌర్యము, తేజస్విత, ధైర్యము, దక్షత, యుద్ధములో వెనుదీయకుండుట, దాతృత్వము ప్రజల నేలుట యను నివి క్షత్రియుల యొక్క స్వభావజన్యములగు కర్మలు కృషిగోరక్షణ వాణిజ్యములు (వ్యవసాయపశుపాలన వాణిజ్యము) లను నవి వైశ్యునిస్వభావజన్య కర్మలు అటులే సేవించుట శూద్రునకు స్వభావజన్యకర్మయని పైశ్లోకముల భావము.

తిలకు భగవానుఁడు పై శ్లోకమునకు వివరణము వ్రాయుచు గుణకర్మలఁబట్టి జాతి విభాగమేర్పడెనను నంశ మీ క్రింది విధముగా వ్రాసియున్నాఁడు.

ద్వేషభావమును గలిగి యుండిరి మొదట నామ మాత్రముగా నేర్పడిన వర్ణాశ్రమ బంధములు సడలి యున్నవిగాని కాలము గడచినకొలది గట్టిగా బిగింపఁబడుచు వచ్చినవి మనుస్మృతియందుఁ జెప్పఁబడిన భేదకారణములు కల్పితములుగాని స్వాభావికములుగావు గనుక నవియెంతమాత్రము విశ్వసింపఁదగినవికావు.

ఆంధ్రుల చరిత్రము ౧౦ ప్రకరణము.

బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను నాలుగు జాతులీకాలమునందే యేర్పడినవి. వేదమంత్రములను రచించిన ఋషులసంతతి వారును, వేదాధ్యయనము చేసి యజ్ఞయాగాది క్రతువులు చేయువారును, జేయించువారును, అరణ్యములలో నివసించి పరతత్వ విచారణము చేయువారును, బ్రాహ్మణులయిరి. దస్యులు మొదలగు శత్రువుల దండించి రాజ్యములుస్థాపించినవారు క్షత్రియులైరి వ్యవసాయము మొదలగువృత్తులలోనున్న వారును వాణిజ్యము చేయువారునునగు నితరార్యులందఱును వైశ్యులైరి ఆర్యులకు లోఁబడిన యనార్యులందఱు నుశూద్రులుగా నెంచఁబడిరి. ఇట్లు మొట్టమొదట గుణ కర్మముల ననుసరించి వర్ణవిభేద మేర్పడినది కాని యిప్పటి వర్ణమువలె నప్పటిజాతి, ఇతరులు ముట్టినంత మాత్రముననను, ఇతరులతోఁ గలిసి భుజించినంత మాత్రముననను, జెడిపోవునది కాదు తక్కువ జాతుల వారియొద్ద యెక్కువ జాతివారు విద్య నేర్చుకొనుటయు. నొకరియొద్ద నొకరు భుజించుటయు.

నొకరి పిల్లల నొకరు చేసికొనుటయు గుణ కర్మములఁ బట్టి. యొకవర్ణము లోనివారు మఱియొక వర్ణములోఁ జేరుటయు నప్పుడు చెల్లుచుండెను క్షత్రియుఁ డగు విశ్వామిత్రుఁడు బ్రహ్మర్షియై విశ్వామిత్ర గోత్రులగు నిప్పటి బ్రాహ్మణుల కందఱకు మూలపురుషుఁ డయ్యెను బ్రాహ్మణ పుత్రికయగు దేవయాని క్షత్రియుండగు యయాతిని వివాహమాడి క్షత్రియ వీరులగు యాదవులకు మూలజనయిత్రి యయ్యెను. బ్రాహ్మణులును క్షత్రియుఁడగు కృష్ణుఁడును దాసీపుత్రుఁడగు విదురుని యింట విందారగించిరి, శ్వేతకేతు, ఆరుణేయుఁడు, సోమసుష్మ, సత్యయజ్ఞి, యాజ్ఞవల్క్యుఁడు, అను ముగ్గురు బ్రహ్మర్షులు నగ్నిహోత్ర విధానమంతయు జనకమహారాజు నొద్ద నేర్చుకొనిరనియు జనకుఁడు బ్రాహ్మణుఁడాయె ననియు శతపథబ్రాహ్మణము (శతపథ ౧౧-౬-౨-) చెప్పుచున్నది శ్వేతకేతు ఆరుణేయుఁడును. అతని తండ్రియగు గౌతముఁడును, పాంచాల దేశపు పరిషత్తునకుఁబోయి ప్రవాహ జైబలియను రాజునొద్దబ్రహ్మవిద్య నభ్యసించిరనియు నంతవఱకు నావిద్య క్షత్రియులకే తెలియు ననియు బ్రాహ్మణులకుఁ దెలియదనియు ఛాందోగ్యమున (ఛాందోగ్యము-౫-౩) జెప్పఁ బడినది. అయిదుగురు బ్రహ్మర్షులును ఉద్దాలక ఆరుణియను మహోపాధ్యాయుఁడును కైకయ రాజగుఅశ్వపతికి శిష్యులై యాశ్రయించి బ్రహ్మవిద్యను సంపాదించిరి (శతపథము) రైక్వుఁడను బ్రాహ్మణుఁడు జానశ్రుతి పుత్రాయణుఁడను శూద్రునికొమార్తెను వివాహమాడి యతనికి బ్రహ్మవిద్య నేర్పెను కవషుఁడను

దాసీ పుత్రుఁడు బ్రహ్మర్షిత్వము చెందెను. సత్యకామ జాబా లుఁడను కులగోత్రము లెరుకలేని పిల్లవానికి వాని సత్యసంధత్వ మును మెచ్చి ఋషులు బ్రాహ్మణత్వ మొసంగిరి ఇందువలన సత్యప్రియత్వమును విద్యా సంపదయు నేజాతి మనుజునినైనను ప్పటి కాలములో బ్రాహ్మణత్వ మునకు సర్హుని సేయుచుండె వని స్పష్టమగుచున్నది.

హిందూ మహాయుగము.౩ ప్రకరణము.

"శ్లో॥ విశ్వామిత్రో వశిష్ఠశ్చ మాతంగో నారదాదయః
తపోవిశేషై స్సంప్రాప్తముత్తమత్వం నజాతితః,"

శుక్రనీ॥ అ ౮ శ్లో. ౮

"అను శుక్రనీతి శ్లోకము నయితము గుణకర్మముల వలననే జాతి విభాగ మేర్పడినదని బోధించుచున్నది.

పూర్వోక్త నిదర్శనముల నన్నింటిని సమన్వయించి చూచితిమేని పూర్వకాలమున మొదట కులభేదములు లేవని యు పిదప గుణకర్మలచే వర్ణవిభాగ మేర్పడినదనియు రాను రాను కులకట్టుబాటులు స్మృత్యాదుల యందు వ్రాసినప్పటి నుండి వర్ణాశ్రమధర్మములకు బిగువుచిక్కెననియుఁ దెలియుచు న్నది గుణకర్మ విభాగములచే క్షత్రియత్వమును బడసిన వా రలు రాజ్యములనేలుచు వర్ణాశ్రమ ధర్మముల ననుసరించుచు నేదేని రాజ్యవిప్లవములలో దేశమువదలినపుడు నాచారవ్యవ హారాదుల కాచార్యులగు బ్రాహ్మణుల సమావేశముతటస్థిం

వనప్పుడు మఱల శూద్రప్రాయు లగుచు వచ్చినటులఁ గూడా మన శాస్త్రములలోఁ గలదు, ఒకమాఱు స్థిరపడిన క్షత్రియత్వము కొంతకాలమునకు లోపించుటయు మఱికొంతకాలమునకు సదనుష్ఠానవశమునఁ బూర్వాభ్యున్నతి నొందుటయుఁ బూర్వాచారమని యుదాహృత శ్లోకభావములవలనను వ్యక్తమగుచున్నది. కొందఱీ క్షత్రియజాతులు ఖండాంతరాగతులనియుఁ గావుననే బ్రాహ్మణ పురోహితత్వము బడయఁజాలక జాతిశూన్యులైరని యందురు. గాని యిదినిరాధారము వీరు భారతవర్షమునందు జనించిక్షత్రియపదవాచ్యులై కర్మచ్యుతులై శూద్రప్రాయులైరను సంగతి గ్రంథాంతరములందుఁగలదు. ఐతరేయ బ్రాహ్మణ సప్తమ సంచికలోనున్న శునశ్శేఫునికథలో విశ్వామిత్రునకు ౧౦౦ కుమారులుండ నందేబదిమంది పిత్రాజ్ఞనుల్లంఘించి పుండ్ర శబర పుళిందాదులైరను కథ పైదానికి మాతృక కావచ్చును. వశిష్ఠుని యాగధేనువగు శబలను విశ్వామిత్రుండు బలవంతముగాఁ గొనిపోవనెంచ శబలవిజృంభించెననియు దాని యవయవములనుండి యవనకాంభోజ బర్బరాది జాతులు పుట్టిరనుటచే నాయాజాతులన్నియు భరతవర్షమున జనించినవనియే విశ్వసింపవలసి యున్నది.

ఇందులకుదాహృతము లగుశ్లోకములు.

"శ్లో॥ తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సురభి స్సా సృజ త్తదా
తస్యా హుంభారవో త్సృష్టాః * పహ్లవా శ్శతశో నృపాః

* పల్లవా.

భూయ ఏవాసృజ ద్ఘోరాన్ శకాన్ యవనమిశ్రితాన్।
తై రాసీ త్సంవృతా భూమి శ్శకై ర్యవనమిశ్రితైః।

రామాయణము. బాలకాండ అధ్యాయము 54

శ్లో॥ తస్యా హుంభారవా జ్జాతాః కాంభోజా రవిసన్నిభాః।
ఊధస స్త్వథ సంజాతాః పప్లవాశ్శస్త్రపాణయః।
యోనిదేశా చ్చ యవనా శ్శకృద్దేశా చ్ఛకా స్తథా.

అధ్యాయము 55

శ్లో॥ శనకై స్తు క్రియాలోపా దిమాః క్షత్త్రియజాతయః।
వృషలత్వం గతా లోకే బ్రాహ్మణాదర్శనేన చ।
పౌండ్రకా శ్చౌడద్రవిడాః కాంభోజా యవనా శ్శకాః।
పారదాః పల్లవ శ్చీనాః కిరాతాః దరదాః ఖశాః।
ముఖబాహూరుపజ్జానాం యా లోకే జాతయో బహిః।
మ్లేచ్ఛవాచ శ్చార్యవాచ స్తే సర్వే దశ్యవ స్స్మృతాః।

మనుస్మృతి 10 అధ్యాయము

ఆదిములగు క్షత్రియ జాతులు బ్రాహ్మణ సమావేశము లేనివారై దూరమేగుటచే శూద్రులైరి. పౌండ్రకులు, చోళులు, ద్రవిడులు కాంభోజులు యవనులు శకులు పారదులు పల్లవులు చీనులు కిరాతులు, దరదులు ఖశులులోనగు సర్వజాతుల వారలిటులనే జాతిచ్యుతులైరి. అన్యభాషాశ్రయముగలవారగుటచే వీరలు దస్యులని గూడఁ బిలువంబడుచున్నారని పైనుదహరించిన శ్లోకముల భావమైయున్నది.

గుణకర్మ విభాగముచే క్షత్రియత్వము బడసి చిరకాలము క్షత్రియ ధర్మము లవలంబించి రాజ్యపాలనమునకు సీమాంతరముల కేగినవారిని జాతిచ్యుతులని మన పెద్దలు భావించిరి. ఇందులకనియే కాంభోజులు చాళుక్యులు తమ వెంట బ్రాహ్మణులం గొనిపోవుచు బ్రాహ్మణకుటుంబములం బోషించుచు వారలకుం గుల బ్రాహ్మణులని పేరు పెట్టిరని యూహింపనవకాశము గలుగుచున్నది. చోళులు పల్లవులు లోనగు పూర్వరాజన్యులు క్షత్రియులైనను వారల క్షత్రియత్వము దేశీయపండితు లంగీకరింపక వారిని శూద్రులుగాం బరిగణించుటయు వారలు తిరుగంబడి క్షత్రియులమని చెప్పుకొనుటం జూచి కలియుగమున క్షత్రియులే లేరని వ్యవహరించి యందులకుపపత్తులను గల్పించిరనియుం దోచుచున్నది.

గుణకర్మలచే క్షత్రియత్వము బడసిన పవిత్ర జాతిపరిపాలనమున కితర దేశముల కేగినంత మాత్రమున శూద్రత్వము బడయుట యనుభవ విరుద్ధము. పూర్వోక్త గుణకర్మ విభాగములచే జాతులేర్పడెనను శ్లోకములకు విపరీతములగు వ్యాఖ్యానములతో జాతులు భగవత్సృష్టములని సిద్ధాంతము పూర్వవిద్వాంసులు గావించిరని తలంచుటలో సాహసము లేదు. ఇంతకు దీని వలన దేలిన సారము క్షత్రియులు. బ్రాహ్మణాదులవలెనే గుణకర్మములవలన జాతినార్జించి దూరదేశావాసముచే మరల క్షత్రియత్వము గోలుపోయిరని తెలియును ఇట్లు క్షత్రియత్వమును గోలుపోయిన జాతులలో రెడ్డికులమునొక దా

నిగాలోకము భావించుచున్నది. కాని రెడ్డిజాతి పూర్వపిద్వాంసుల కపట నాటకమును భేదించి తమ క్షత్రియత్వమును పూర్వము నుండి తెలుపుకొనుచు వచ్చినది. గాన గుణకర్మ విభాగజన్యమగు క్షత్రియత్వము గ్రంథరూపముగను వ్యవహార రూపముగను, రెడ్డివారియెడ రూఢమై యున్నదని తెలుపుచు నిందులకు బాధకముగా కలియుగమున క్షత్రియులు లేరను శాస్త్రాంశములను రాబోవు ప్రకరణములో విమర్శింతుము.

శ్రీ

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక

రెండవ ప్రకరణము.

ఇప్పుడు హిందూదేశమని వ్యవహరింపఁబడు మన మాతృదేశమునకుఁ బూర్వనామమార్యావర్తమని మనపురాణాది గ్రంథముల వలనఁ దెలియుచున్నది. ఆర్యాః ఆసమంతాత్ వర్తంతే అత్రేత్యార్యావర్తః అనువ్యుత్పత్తి సలన ఆర్యులంతటను వర్తించు భూమిగావున దని కార్యావర్తమను నామము వచ్చినటుల గ్రహింపనగును.

„ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమం।
సచతా పరుష్ణ్యా అసిక్న్యా మరుద్వృధే వితస్తయార్జి
కీయే శృణుహ్యా సుషోమయా ॥

ఋగ్వేదము

శ్లో॥ అథగచ్ఛేత రాజేంద్ర దేవికాం లోకవిశ్రుతాం।
ప్రసూతిర్యత్ర విప్రాణాం శ్రూయతే భరతర్షభ ॥

భారతము ఆరణ్యపర్వము అధ్యా ౮౨.

ఉదాహృతభాగముల వలన గంగా యమునా సరస్వతి
* శతద్రు పరుష్ణీ అసిక్నీ సింధు ప్రముఖనదీ ప్రాంతములందు
నార్యులు స్థిరనివాసము నేర్పరచుకొని రనియు బ్రాహ్మణులు
దేవికా నదీ తీరమున వసించిరనియు క్రమముగ వీరలు దేశ
మునందంతట వ్యాపించిరని సముదాయికార్థముచే నూహిం
పవీలుకలుగు చున్నది.

ఆర్యావర్తపు టెల్లలు.

ఉత్తరమున హిమాలయము దక్షిణమున రామేశ్వ
రము చెంతగల సముద్రము తూర్పున బంగాళా ఖాతము
పశ్చిమమున సముద్రము ఎల్లలుగాగల పదునేడు లక్షల
మైళ్ళ వైశాల్య భూభాగమును నిప్పుడు హిందూదేశమని
వ్యవహరించు చున్నారు. మన పురాణము లందు నార్యా
వర్తమునకు బ్రహ్మావర్త మధ్యదేశ నామములు గనుపట్టు
చున్నవి.

ఆర్యావర్తపు పురాణపు టెల్లలు.

"ఆసముద్రాచ్చవై పూర్వాదాసముద్రాచ్చపశ్చిమాత్ ।
హిమవద్వింధ్యయోర్మధ్యమార్యావర్తంవిదుర్బుధాః ॥

* సింధునదమునకు నుపనదులగు వితస్తకు జీలమనియు అసిక్నికి చీనా
బనియుఁ పరుష్ణికి రావియనియు అర్జికీ యాయను దానికి బియాసనియు
శుతుద్రికి సట్లజ్ అనియుఁ బ్రస్తుతము వ్యవహరించు చున్నారు.

తూర్పు పడమర సముద్రములు ఎల్లలుగాఁ గల హిమవద్వింధ్య పర్వతముల యొక్క మధ్యదేశమార్యావర్తమని పై శ్లోక భావము.

(మనుస్మృతి).

"శ్లో॥ హిమవద్వింధ్యయోర్మధ్యం యత్ప్రాగ్వినశనాదపి ।
ప్రత్యగేవప్రయాగాచ్చమధ్యదేశః ప్రకీర్తితాః ॥

"హిమవత్పర్వతమునకు వింధ్య పర్వతమునకు నడుమ దిగాను సర్వతీనది గుప్తమైన వినశనదేశమునకుఁ దూర్పుదిగాను ప్రయాగకుఁ బడమరదిగానుండెడి స్థలము మధ్యదేశము" అని చెప్పుటచే నార్యావర్తమునకు మధ్యదేశమని నామాంతరమున్నటుల స్ఫురించు చున్నది.

"శ్లో॥ సరస్వతీదృషద్వత్యో ర్దేవనద్యోర్యదంతరం!
తందేవ నిర్మితందేశ బ్రహ్మావర్తంప్రచక్షతే॥

సరస్వతీదృషద్వతియను రెండునదులయొక్క మధ్య ప్రదేశము దేవతలచే నిర్మింపఁబడి బ్రహ్మావర్తమను నామముతో వ్యవహరింపఁ బడుచున్నదనిభావము.

ఆర్యులుపై నుదహరించిన ఎల్లలుగల యార్యావర్తమున వ్యాపించుటేగాక దక్షిణాపథమునకుఁ గ్రమక్రమముగారాదొడంగిరి దేశచరిత్రములను బూర్వగ్రంథములను సమన్వయించిచూచితిమేని తొలుతవేదములు పుట్టెననియు నాకా

లమునజను లెట్టి కట్టుబాటులు లేక స్వతంత్రముగా నుండిరని యుఁదరువాత కాలమున రాజ్యవిభాగము లేర్పడి రాజ్యతృష్ణ యంకురించిన కొలది సంగ్రామములు జరిగెననియు భారతాదీతిహాసంబులీ కాలంబున రచింపఁబడెనని నిశ్చయమగు చున్నది తరువాత భారతీయులు పరస్పర నాశనభూతమగు సంగ్రామములనుండి విముఖులైన పిదప గల్పవ్యాకరణము లు రచింపఁబడెను. తరువాత బౌద్ధమతమతి వ్యాప్తినొంది దేశమం దంతటను విస్తరించెను ఆవల పురాణములు ధర్మశాస్త్రములు రచింపఁబడియందు భూతకాలరాజుల చరిత్రములనన్నిటిని భవిష్యచ్చరిత్రములని వ్రాసిరి. వర్ణాశ్రమధర్మములు వృత్తులబట్టియు గుణకర్మములను బట్టియుఁ బూర్వోక్త విధముగా నేర్పడినట్లును శ్వేతకేతువు వివాహనియమము నాచరణమునందుంచినట్లును క్రమముగా నార్యావర్తమునఁబురాణ ధర్మము లాచరణలోనికి వచ్చినట్లు భోజమహారాజు వ్రాసిన సమరాంగణమునందు సైతము గలదు. భరతవర్షమును సూర్యవంశీయులగు రాజులును చంద్రవంశీయులగుయదువృష్ణ్యంధకాది రాజకుటుంబములవారును చిరకాలము పరిపాలించి ధర్మములస్థాపించిరి. బ్రాహ్మణోత్తములు ధర్మబోధకులై దేశమునందాస్తిక్యము నెలకొల్పిరి. వైశ్యులు కృషివాణిజ్యాది వృత్తులయందుమగ్నులై దేశము సుభిక్షముగానుంచి సుపరిపాలనకుఁ దోడ్పడిరి. శూద్రులు సేవావ్రతలోలురై పైనుదహరించిన మూడువర్ణములవారి కనుకూలముగా వర్తించి ఆర్యావర్తము సర్వసంపదలతోఁ దులఁదూగుటకుఁ గారకు

లైరి. ఇట్టి భారతవర్షమును బరిపాలించిన రాజకుటుంబములఁ దెలిసికొని వాని యెడ గృతజ్ఞులగుటయు నావంశీయులెవరో గుర్తించుటయుఁ జారిత్రాభిరతులగు మానవుల విధియై యున్నది. మన పూర్వ గ్రంథములలో రాజకుటుంబముల పూర్వవృత్తాంతములు విరళముగాఁ గలవు. గాని యవియన్నియుఁ గలియుగమున సంతరించినటుల నీక్రింద నుదహరించిన గ్రంథభాగముల వలన దెలియును. ఆ గ్రంథభాగములెంత వఱకు విమర్శనకు నిలుచునో వాని కెంతవఱకుఁ బ్రాముఖ్యమునీయవచ్చునో వాని నిరాకరింతుమేని రాజకుటుంబములు కలియుగమునఁ గూడఁ గలవనుటకుఁ బ్రమాణములేవియో నిశ్చయించుట ప్రకృతమై యున్నది.

1. శ్లో॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాః వైశ్యాః శూద్రావర్ణాస్త్రయో
ద్విజాః। యుగే యుగే స్థితాస్సర్వే కలావాద్యంతయో స్థితౌ

పురాణాంతరము.

2. ,, క్షత్రియవైశ్యయోరేతత్కలేఅభావాత్ తద్బుద్ధిర్న విచార్యతే

ప్రాయశ్చిత్తేందు శేఖరము.

3. ,, క్షత్రియాదేః కలావభావాన్నలిఖ్యతే॥

ధర్మసింధు.

4. ,, క్షత్రియ వైశ్య జాత్యోశ్చ స్వరూపేణో చ్ఛిన్నత్వాత్

పరాశర మాధవీయము.

5. " మహాపద్మపతిః కశ్చి న్నందః క్షత్రవినాశకృత్ ।
నందాంతం క్షత్రియకులం వేదవైదికసంయుతం ।
భవిష్యతి తత శ్శూద్రప్రాయం వైశ్యకులం తథా ।

అత్రిస్మృతి.

6. " ఇక్ష్వాకూణాం మయం వంశ స్సుమిత్రాంతో భవిష్యతి

భాగవత నవమస్కంధము.

శ్లో॥ మహానందిసుతో రాజన్ శూద్రాగర్భోద్భవో బలీ।
మహాపద్మపతిః కశ్చి న్నందః క్షత్రవినాశకృత్ ** **
క్షత్రవేషవిహీనా శ్చ శూద్రాచారకతత్పరాః।
వింధ్యస్య దక్షిణే దేశే సముద్రప్రాంతమండితాన్ ।
కళింగాంధ్రవిదర్భాంగదేశా నాక్రమ్య భూమిపాః ।
త దాది భూమిపాలా శ్చ సూర్యసోమసముద్భవాః।
పూర్వోక్తేన ప్రకారేణ భవిష్యంతి న సంశయః॥

మార్కండేయపురాణోత్తరఖండము.

పై శ్లోకములవలనఁ గలియుగమున క్షత్రియులుగాని, క్షత్రియ కుటుంబములుగాని, లేవనుట స్పష్టమగుచున్నది. సుబోధముగా నుండుటకై పై శ్లోకములకుఁ గ్రమముగా దాత్పర్యము వ్రాయుచున్నాము.

(1) బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులందఱు ప్రతియుగమునందునుందురు. క్షత్రియులు వైశ్యులు మాత్రము కలియుగమునందు లేరు.

పురాణాంతరము.

(2) క్షత్రియశూద్రులు కలియుగమున లేరు గావున వ్రాయుట లేదు.

ప్రాయశ్చిత్తేందు శేఖరము.

(3) క్షత్రియవైశ్యులు కలియుగంబున లేరు గాన వారలగూర్చి విచారణ సేయఁబడదు,

ధర్మసింధువు.

(4) క్షత్రియ వైశ్యులుస్వరూపశూన్యులైరి.

పరాశరమాధవీయము.

(5) మహాపద్మపతియను నామాంతరముగల నందుఁడు క్షత్రియవంశము వినాశనము చేయఁగలఁడు. అందుచేనందునక నంతరము వేదాచారసంయుతముగు క్షత్రియవంశము శూద్రప్రాయము కాఁగలదు వైశ్యులు గూడనిటులే యగుదురు.

(6) సూర్యవంశములోనిదగు ఇక్ష్వాకుని కులము సుమిత్రుఁడను వానితో నంత మొందును"

భాగవతము.

(7) మదశాలియు దుర్మార్గుఁడునగు మహానందుఁడను రాజు రాజ్యమును పాలించుచు నొక శూద్రకన్యను పెండ్లియాడ గలఁడు. శూద్ర స్త్రీ గర్భమునందు బుట్టిన మహాపద్ముఁడనురాజు. క్షత్రియులతో సంబంధ బాంధవ్యముల నపేక్షింపగా వారలుపేక్షింప నాతఁడు సంగ్రామములో క్షత్రియుల జయించి కారాగార వాసులుగా నొనర్ప

క్షత్రియులు శూద్రాచారులై రాజవేష శూన్యులై చెడిపోగలరు తుదకు వానిచే విముక్తులయి వింధ్యము నకు దక్షిణమునందును సముద్రప్రాంతములయందు నున్న కళింగ, అంగ, విదర్భాంధ్రాది దేశములను పూర్వోక్త సోమ సూర్యవంశజులగు రాజులాక్రమించుకొని మున్ను చెప్పిన చొప్పున శూద్రప్రాయులుగ వర్తింపగలరని పై శ్లోకముల భావము.

మార్కండేయ పురాణము.

కలియుగమునందు క్షత్రియులు లేరనిపూర్వోక్త విధము గాధర్మశాస్త్రములందుఁ బురాణములందు స్వార్థపరులుకొన్ని ప్రక్షిప్తాంశములు జేర్చి సర్వవిధములఁ జేసను క్షత్రియులని ని శ్చయింపఁదగిన సూర్యచంద్ర వంశజులను చతుర్థ జాతులనిచె ప్పి లోకము కన్నుగప్పి యున్నారు. పై వాక్యములన్నియుఁ బూర్వోత్తర సందర్భశూన్యము లనియుఁ గలియుగమున క్ష త్రియవంశములు పెక్కులు మిగిలినవని గ్రంథాంతర సాక్ష్య ములుగలవు. చాళుక్యులు చోళులు రాష్ట్రకూటులు కాకతీ యులులోనగు రాజులు పదియవశతాబ్దమువఱకుఁదాము క్షత్రి యులమని చెప్పుకొనుచు వచ్చిరి. ఆంధ్రదేశము నంతయు నేక రీతిగాఁ జిరకాలము పరిపాలించిన రెడ్డివీరులు కూడ తాము క్షత్రియులమని చెప్పుకొన్నటుల శాసనాది దృష్టాంతములు గలవు. వానినన్నిటి నటులుంచి పూర్వోక్త పురాణాంశముల సత్యాసత్యములను గూర్చి విమర్శింతము.

(1) "శ్లో॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాః వైశ్యాః శూద్రా వర్ణా స్త్రయో ద్విజాః
యుగే యుగే స్థితా స్సర్వే కలా వాద్యంతయో స్థితిః॥

అను శ్లోక మేపురాణములోనిదో స్పష్టముగాఁ జెప్పఁబ డలేదు. ఏపురాణములందు న్గాసరాదు, శూద్రకమలాకర ముసందుసైతము లేదు. కొందఱు శూద్రకమలాకరముసం దున్నదని చెప్పెదురు. ఆమాట విశ్వసనీయము కాని "క్షత్రియవైశ్యాశ్చసంత్యేవ" అను శూద్రకమలాకర వా క్యమే తెలుపుచున్నది. యీశ్లోకము ప్రమాణరహితమను టకుఁ బ్రాచీన నిబంధన కారులు నెవ్వరైనను దమ గ్రం థములయందు దృష్టాంతముగాఁ దీసికొనఁబడకఁ పోవుటయే దార్కాణము. కాన నీశ్లోకమును గూర్చిన చర్చప్రకృత మునకు నవసలు చున్నాము.

(2) "క్షత్రియ వైశ్యయో రేతత్కాలే అభావా త్తచ్చధర్మ విచార్యతే॥

అనుప్రాయశ్చిత్తేందుశేఖర వచనము సైతము కల్పిత వాక్యమని, ప్రక్షిప్తమని, యాగ్రంథమునందలి క్షత్రియ వైశ్య ధర్మవాక్యములే ప్రతిపాదించు చున్నవి. క్షత్రియ వైశ్యులే లేరని యాగ్రంథకర్త తలంచినయడల వారల ధర్మ ములను జెప్పవలసిన ప్రసక్తియుండదు గదా! క్షత్రియ వైశ్యధర్మములను గూర్చి యాక్రింది విధముగా వ్రాసిన

తద్గ్రంథకర్త కలియుగమున క్షత్రియ వైశ్యులే లేరనిన తాను వ్రాసిన క్షత్రియ వైశ్యధర్మములన్నియు నిరర్థకములు కావలసి వచ్చును.

"క్షత్రియవైశ్యయోరర్ధ్యేనం। క్షత్రియస్తురణేష్వపృష్ఠం దత్వా ప్రాణప రాయణః। సంవత్సర వ్రతంకుర్యాత్। క్షత్రియాయాంశూద్రాజ్జాతః క్షత్తా। రాజన్యాత్ శూద్రాయాం జాతఃఉగ్రః। విప్రాయాం వైశ్యాజ్జాతః సూతః। జ్ఞానకృతే క్షత్రియస్వామి కేతాదృశగోవధే వ్మణాసం। అజ్ఞానకృతేవైశ్యసంబంధి గోవధేగూసం క్షత్రియాదేర్వ్రాత్యః పాదమాసః। క్షత్రియస్వస్య తావతేకామతోపహారేషాణ్మాసికం। వైశ్యస్య త్రైమాసికం॥ ప్రాయశ్చిత్తేందు శేఖరం.

ఇట్లు వైశ్యధర్మములు క్షత్రియ ధర్మములు కలియుగ ప్రవర్తనమునందుఁ జెప్పిన ప్రాయశ్చిత్తేందు కారుఁడు. కలియుగమున క్షత్రియ వైశ్యజాతులు లేవనినచో నీవివరణ మొసంగుట స్వవచనవ్యాఘాతమేగదా. కావునఁ గలియుగమున క్షత్రియ వైశ్యులున్నందుననే ప్రాయశ్చిత్తేందు కారుఁడువారల ధర్మములఁ దన గ్రంథమున వాకొని యుండుట సత్యముగాని లేరని చెప్పుట సత్యమునకు దూరము.

(3) క్షత్రియాదేఃకలావభావాన్నలిఖ్యతే" ధర్మసింధువు.

క్షత్రియాదులు కలియుగంబునలేరు గావున వారలఁ గూర్చి వ్రాయుటలేదను భావముగల ధర్మసింధువు నందలి

పై శ్లోకము ప్రక్షిప్తమని కల్పితమని తద్గ్రంథస్థమగు క్షత్రియ వైశ్యధర్మవాక్యములే బోధించుచున్నవి. "క్వచిల్లేఖస్తువ్య త్వాదన వ్యాత్రార్థేనే దాసీముపయుజ్యత ఇత్యభిప్రాయః ఉపే క్ష్యతే" అనఁగాఁ గొన్ని విషయములు ప్రస్తుతములు సందుపయుక్తములు గాకపోయినను వాటిని దెలియు నిమిత్తము వ్రాయఁబడుచున్నను భావముగల పైవాక్యము ననుసరించి క్షత్రియ వైశ్యధర్మములు ధర్మసింధుకారుఁడు వ్రాసెనే కాని. క్షత్రియ వైశ్యులు కలియుగమునందు లేనందునఁ వారి ధర్మముల వ్రాసియుండలేదని వాదము నంగీకరించినను యది సరి కాదు. పలయను ధర్మసింధువు, నిర్ణయ సింధువును బట్టి వ్రాయఁబడి నటుల ధర్మసింధువులోని "దృష్ట్వాపూర్వనిబంధాన్ నిర్ణయ సింధుక్రమేణ సిద్ధాంతాన్ ప్రాచీనా మూలవచనానుద్ధృత్యలిఖామిబాలబోధాయ" అను వాక్యమువలన ధర్మసింధువు బాలబోధకొఱకు మూలములు వదలి విరచితముగా నిర్ణయసింధు వు ననుసరించి వ్రాయఁబడెననుట సత్యము. నిర్ణయసింధు వులో నెచ్చటను క్షత్రియవైశ్యులు కలియుగములో లేరను సంశము కానుపింపదు. గాని క్షత్రియ వైశ్య ధర్మములు పెక్కులు గనుపట్టుటవలన ధర్మసింధువు నందలి పూర్వోక్త వచనము ప్రక్షిప్తమని యీక్రింద వ్రాయఁబడు తద్గ్రంథస్థ క్షత్రియ వైశ్యధర్మముల వలనఁ దెలియుచున్నది. "నిషాక్షాము క్షత్రియాదేః సాత్త్విక పూజాకరణే మోక్షాతిశాయః" నవరాత్రి ప్రకరణం "క్షత్రియవైశ్యయోస్తు పురోహితద్వార వితి సర్వసిద్ధాంతః॥ వి. షోడశాహం క్షత్రియో ద్వాదశాహం

వైశ్యోపంచదశాహం। శూద్రోమాసః" కావున ప్రమాణము కానేరదు. ప్రాయశ్చిత్తేందు శేఖర ధర్మసింధువు లందలి పైవాక్యములు మొదటిది స్వీయలేఖసమునకు వ్యతిరేకము రెండవది శ్రుతి స్మృతీతిహాసపురాణ శిష్టాచారనిబంధనము లకు విరుద్ధము. ఇదియుఁగాక యీరెండు గ్రంథము లత్యం తాధునికములగుటచే నే ప్రకారముచేనైన ప్రమాణములుగా బరిగణనీయములు కాఁజాలవు. పురాణేతిహాసముల నుండి. కలియుగమున క్షత్రియులున్నటుల ముందు నిరూపింపఁ బోవు చున్నారము. కావునఁ దద్విరుద్ధమగు పరాశరమాధవీయము నందలి కలియుగమున క్షత్రియులు వైశ్యులు లేరనునం శము గూడఁ బ్రక్షిప్తమని భావింప నవకాశము లేదు. గావున నాలవ నెంబరును విమర్శింప మానితిమి.

(4) మహాపద్ముఁడు క్షత్రియ వంశము రూపుమాపెను. క్షత్రి యవంశములు శూద్రప్రాయము లయ్యెనను నది యొకవిమర్శ నీయము. మహాపద్మపతి యనువాఁడు మహానందుని పుత్రుఁడు. మహాపద్మసేనుని యధిపతి క్షత్రియ నాశకుఁడయ్యెను గాని యిందుఁగూడ క్షత్రియశబ్దమాత్రమున సమస్తక్షత్రియ వంశ ములని మాత్రము చెప్పఁగూడదు. ఎవరు రాజ్యాభిషిక్తులై తత న్నెదురించిరో యట్టిక్షత్రియులకే మహాపద్మపతి నాశకుఁడు అటులెదిరించినవారు మాత్రమే నశించిన వారగుట జరిగినది. పరశురాముఁ డిరువదియొక్కమారు పృథ్వియందలి క్షత్రియు లను సంహరించెనుగదా! ఒకపర్యాయము పృథ్వి నిక్షత్రియ

మైనచో రెండవపర్యాయము క్షత్రియులెచటనుండి వచ్చెదరు. ఇరువది యొక్కతూరియు భూమి నిక్షత్రియమగుచువచ్చెనా? అటులెన్నటికి జరుగదు. ఎవరు రాజ్యాభిషిక్తులో ఎవరు తన్నెదురించిరో? యట్టిరాజులనే పరశురాముఁడెదరించి తెగటార్చెను. గాని యంతటఁ దెగటార్చలేదు. మహాపద్మపతి యొనర్చిన క్షత్రవినాశన మిట్టిదే! గావున వీని మూలమున సకలక్షత్ర వినాశనముఁ గావింపఁబడినటులఁ జెప్పలేదు. భాగవత ప్రకారము చూచిన యెడల, మహానందుని పిమ్మట 650 సంవత్సరములకు జరాసంధుని వంశమునందుఁ బురంజయుండను రాజు గలిగెను. పురంజయుఁడు గూడ క్షత్రియ నాశకుఁడైనటులఁ జెప్పఁబడెను, మహానందుఁడే క్షత్రియవంశమునంతయు రూపుమాపినచోఁ బురంజయుని నాటికి క్షత్రియ వంశములు మిగులవు గావున మహానందుఁడు తన్నెదురించిన క్షత్రియులను మూర్ధాభిషిక్తులయిన రాజులను మాత్రము చంపెనని నిశ్చయింప వలయును „భాగవత పంచమస్కంధము నందలి శ్లో,, „జగతీమ ర్బుదాన్యేకాదశ వత్సరాణాంబుభుజే „అనువాక్యమువలనఁ బ్రియవ్రత రాజు పదునొకండర్బుదములసంవత్సరముల పర్యంతము రాజ్య స్థితియందుం డగలఁడు,, అని గలదు. దీనిచేఁ బదునొకం డర్బుదములు ప్రియవ్రతుఁడు రాజ్య మేలునపుడు కలియుగము పలుమారు వచ్చెను. కాన క్షత్రియాభావము కలియుగమునఁ గలదనుట యెన్నటికిఁ బొసఁగదు.

సూర్యవంశము సుమిత్రునితో నశించెననుటయు విమ ర్శనీయమె, ప్రథమమున నిక్ష్వాకునకు నూర్గురు పుత్రులున్న సంగతి శ్రీమద్రామాయణము చదివిన యెల్లరెఱింగిన విష యమే. ఆనూరుగురిలో నిరువది యైదుగురు పూర్వసము ద్రప్రాంతముననను, ఇరువది యైదుగురు పశ్చిమసముద్ర తీరభూ ములయందును, ముగ్గురు స్వీయరాజధానియందును మిగత నలువది యేడుగురు దక్షిణోత్తర భూములయందును రాజ్య మును బాలించిరి. స్వీయరాజధానియందున్న ముగ్గురివంశ వర్ణనముచేయం బడినది. మిగతవారి వంశవర్ణనములందుఁ గానరావు, ఆముగ్గురిలోఁ బ్రథముఁడగు వికుక్షిక్రమము విశేషించి వర్ణింపఁ బడినది. అందుఁగూడ రాజ్యాభిషిక్తుల వంశము మాత్రమే యనివర్ణితమగుచు వచ్చినది. ఇక్ష్వాకు వంశములో నంతిముఁడైన సుమిత్రు డెంతకాలమువఱకుఁ గలి లోనుండి యెప్పుడు మరణించెనో నిర్ణయింపవీలుకాదు. ఇతని కంటె కొన్ని పురుషాంతరములకుఁబూర్వుఁడగు మరువుకలియు గాంతమువఱకు నుండినే యున్నాఁడనుటకు నాధారములు నైతము గలవు.

,,శ్లో॥ దేవాపిశ్శంతనోర్భ్రాతా మరు శ్చేక్ష్వాకువంశజః । కలాపగ్రామ ఆసాతేమహాయోగ బలాన్వితౌ । తావిహేత్యకలేరంతే వాసుదే వాను శిక్షితౌ । వర్ణాశ్రమయుతంధర్మం పూర్వవత్ప్రథయిష్యతః॥

భాగవతం. ద్వాదశస్క ంధం.

శ్లో॥ దేవాపిః పౌరవో రాజా మరుశ్చేక్ష్వాకువంశజః।
కృతే యుగ ఇహాగత్య క్షత్రప్రావర్తకౌ హి తౌ॥

విష్ణుపురాణం.

ఉదాహృత శ్రీభాగవత విష్ణుపురాణాంశముల వలన సుమిత్రుని పూర్వుఁడగు మరువే, క్షత్రియధర్మస్థాపనార్థము కలియుగాంతము వఱకు నుండునటుల స్పష్టముగాఁ దెలియుచుండ సుమిత్రునితో రాజవంశమంతరించెననుట పొసఁగనేరదు గానఁ గలియుగమున నిక్ష్వాకు సంబంధమగు సూర్యవంశమున్నదనియే నిర్ధారణము చేయవలసి యుండును, ఈసుమిత్రునకు విశ్వవరుఁడు కూర్మిఁడను నిరువురు కుమారులున్నట్లు వంశభాస్కరమను గ్రంథము వలనఁ దెలియుచున్నది. ఈయధ్యాయమునకంటెఁ బై యధ్యాయమునందు వికుక్షి తమ్ముఁడగు నిమిరాజువంశవర్ణనము చేయంబడెను. నిమిరాజువంశమున లోపమెవ్వరిది లేదు, దండకరాజువంశమునందు లోపమెచ్చటఁ గానుపింపదు. ఇక్ష్వాకు మహారాజు కుమారులునూటుగురివంశ మొకమాఱు నష్టమెన్నటికిఁ గాఁ దగునవకాశములులేవు కొంచెము విచారణము చేసినయెడల నిక్ష్వాకుకుమారులలోఁ దొంబదితొమ్మిది మంది రాజకుమారుల రాజవంశములున్నవనియే నిరాక్షేపముగాఁ దోపకమానదు. ఇటులనే చంద్రవంశమునందుఁ గూడ నహుషుని వంశమభివర్ణింపఁబడినది. అతని యాఱుగురికుమారులలో యయాతివంశము వర్ణింపఁ బడినది అతనికైదుగురు తనయులు కలిగిరి. వారిలో

పంచమునివంశము మాత్రము క్షేముని వఱకు వర్ణింపఁబడి
నది. ఈవంశము క్షేమునితో నంతము చేయఁబడెను. ఈక్షే
మునికిఁ గొన్నితరములు పూర్వుఁడగు దేవాపి మిగిలియే యు
న్నశ్లోకములిది వఱకే యుదాహరించి యున్నారము కలియు
గమునందు దేవాపి రుచిరాశ్వపుత్రికయగు శాంతను బెండ్లి
యాడెనని కలికిపురాణమునందీ క్రిందివిధముగా వ్రాయం
బడియున్నది. శ్లో॥ రుచిరాశ్వసుతాం శాంతాం దేవాపేత్వాం
సముద్వహా" కావునఁ గలియుగమునఁ జంద్రవంశము నయి
తము కలదు. మనపురాణములందు క్షత్రియులేగాక వైశ్యులు
సైతములేరని పూర్వులు సిద్ధాంతీకరించి యున్నారు. ఇది
వింతలో వింత, వైశ్యులు సంగ్రామమున నశించిరండమా!
వారలెప్పుడు రాజ్యాధికారులైనట్లు గాని, యుద్ధమొనరించి
నటులఁ గాని, యే స్మృతీతిహాస పురాణములయందు వక్కా-
ణింపఁబడలేదు.

కలియుగప్రారంభముకాఁ గనే వైశ్యులందఱు తపం
బొనరించుటకు వనంబులకేగిరని సమాధానము చెప్పుకొం
డమనిన నట్లు ప్రమాణములించుకైనఁ గానరావు. కావున
కలియుగమున వైశ్యులులేరనుట సత్యమునకు దూరము. కలి
యుగమున క్షత్రియవైశ్యులున్నటులఁ బురాణములందు, ననే
కప్రమాణములుకలవు. నిందు దిక్ప్రదర్శనముగఁ గొన్నిటిని
మాత్రమే నుదాహరించుచున్నారము.

శ్లో॥ కలౌతు బీజభూతాస్తు కేచిత్తిష్ఠంతి భూతలే।
తథైవ దేవాపిమరూ సాంప్రతం సమవస్థితౌ॥

కలియందు దేవాపి, మరు వేగాక కొందఱు క్షత్రియులు బీజభూతులుందురని పై శ్లోకభావము బీజభూతులను పదమునకుఁ బరస్త్రీసంగమము వలన జనించినవాఁడని యర్థము కొందఱు పండితులు జెప్పి కలియుగమున క్షత్రియులు లేరను వాదము నిలువఁ బెట్టుచున్నారు. బీజభూతశబ్దమునకుఁ బరస్త్రీ జాతుఁ డను నర్థమే కోశములయందుఁ గనుపించుటలేదు. కాన నిది ప్రమాణముకాఁ జాలదు. దానినే ప్రమాణముగా విశ్వసించినచో.

„శ్లో॥ బ్రహ్మక్షత్రవిశాశ్శూద్రాః బీజార్థేయ ఇహాస్థితాః।
కృతేయుగేహి తైస్సార్థం నిర్విశేషస్తథాభవన్॥

అను శ్లోకమునందలి కలియుగమున బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు బీజభూతులై వర్తింతురను దానికిఁ గూడఁ బూర్వోక్తార్థమును గ్రహించినచోఁ గలియుగమునఁ జాతుర్వర్ణ్యములు సంకరములని విశ్వసింప వలసివచ్చును, ఈయర్థ మెన్నటికిని సమంజసము కానేరదు.

„శ్లో॥ బ్రహ్మబీజాత్సముత్పన్నో మంత్రసంస్కారవర్జితః।
జాతిమాత్రోపజీవీచ సభవేద్బీజబ్రాహ్మణః॥

బ్రాహ్మణబీజముచే స్వస్త్రీయందుద్భవించి మంత్ర సంస్కార వర్జితుఁడై జాతి మాత్రముతో జీవించువాఁడు బీజబ్రాహ్మణుఁడని చెప్పంబడును" అను భావముగాఁ యీ శ్లోకము వలన బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు బీజభూతు లైయుందురను విషయమునకు మంత్రసంస్కారవర్జితులై జాతి మాత్రముచే జీవించు వారని సర్వజనాదరణీయమగు నర్థమగుచున్నది.

"శ్లో॥ కృతేతుమానవాధర్మాస్త్రేతాయాంగౌతమాఃస్మృతాః।
ద్వాపరేశంఖలిఖితాఃకలౌపారాశరాఃస్మృతాః ॥

అను పరాశరస్మృతి వచనము వలనఁ గలియుగ వర్ణాశ్రమములకుఁ బ్రాముఖ్యమగు ధర్మశాస్త్రము పరాశర స్మృతియని స్పష్టమగుచున్నది. ఆపరాశరస్మృతియందు క్షత్రియ ధర్మములు పెక్కులు చెప్పంబడి యుండుటచేఁ గలియుగము నందు క్షత్రియ వర్ణమన్ని వర్ణముల తోఁ బాటున్నదని నిశ్చయింప నభ్యంతరముండదు క్షత్రియధర్మములఁ జెప్పు శ్లోకములఁ బరాశర స్మృతినుండి తీసి యీక్రింద నుదహరించి కలియుగమున క్షత్రియులున్నటులు నిశ్చయింతుము.

శ్లో॥ క్షత్రియోపికృషింకృత్వాదేవాన్ విప్రాంశ్చపూజయేత్ ।
జాతో విప్రోదశాహేనద్వాదశాహేనభూమిపః।
వైశ్యఃపంచదశాహేన శూద్రోమాసేనశుధ్యతే ॥

అధ్యా 3 శ్లో॥ ౪.

భాండస్థమంత్యజానాంతు జలందధిపయఃపిబేత్ ।
బ్రాహ్మణ క్షత్రియో వైశ్యాఃశూద్రశ్చైవప్రమాదతః ।
బ్రహ్మకూర్చోపవాసేనద్విజాతీనాంతునిష్కృతిః॥

పరాశరస్మృతి అధ్యా ౫ శ్లో ౩౦.

ఈవిధముగాఁ బరాశర స్మృతియందు నిరూపింపఁబడిన క్షత్రియ ధర్మములు క్షత్రియులు కలియుగమునందుండిరనియే నిర్ధారణముచేయుచున్నవి. కలియుగమున క్షత్రియులు లేరేని కలియుగ ధర్మప్రవక్తయగు పరాశరుఁడు క్షత్రియ ధర్మములు తనస్మృతియందుఁ బలుతావులఁ జెప్పఁబని యుండఁడు.

"శ్లో॥ ద్విజానాంబాహుజానాంచవిట్శూద్రాణాంతథైవచ ।
కలిజానాంవిశేషేణనిస్తారంవిస్తరాద్వద ।
శృణుదేవి భవిష్యాణాంభక్తానాంచరితంకలౌ ।
వదామిసంగ్రహేణైవశ్రవణాద్భక్తివర్ధనం ।
తస్యమాసీద్వైశ్యవర్యఃస్వభావరిపుసంజ్ఞకః ।
తస్మిన్నగర నిత్యాఖ్యోవైశ్యవంశసముద్భవః ।
కలానాథోధవేవైశ్యస్సదావైశ్యధనోయువా ।
ఉగ్రస్థానం సదాత్రాస్తి సప్తజాతిరగోచరం ।
నరశింహాఖ్యఇతిఖ్యాతస్తత్రాభూత్ క్షత్రియాధిపః ।
పేణాపూరంనామశుభంపుణ్యంపుణ్యజనాస్పదం ।

కలికం పాహ్యాయః కశ్చిత్ వైశ్యో భూత్వా తిరివశ్యధీః ।
భక్త్యాస్సర్వేశివంధ్యాత్వా కలావేవంభవంతిహి ।

శివరహస్యఖండమునవమాంశము.

శంకరుని పార్వతి యొక నాఁడు కలియుగమునందు జనింపనున్న బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రుల వృత్తాంతములఁ జెప్పుమని యడుగగా నిట్లు చెప్పెను కలియుగమునందలి భక్తుల చరిత్రమును ఓ దేవి చెప్పుచున్నాఁడను వినుట వలన భక్తియతిశయించును. పుష్పపురియందు స్వభావరిపు సంజ్ఞతో నొక వైశ్యుఁడు జన్మించగలడు. అతని తదుపరి నగరనీతియు కలానాథుఁడను వైశ్యులిరువు రవతరింప గలరు. పిమ్మట నరసింహనామక క్షత్రియోత్తముఁ డభ్యుదయింపఁ గలఁడు. పిదప వేణాపురమునందుఁ గలికంపుఁడను వైశ్యుఁడుద్భవింపఁ గలఁడు వీరలు నన్ను ధ్యానించి భక్తవతంసులగుదురు.

ఈ తాత్పర్య భావముల వలనఁ గలియుగమున క్షత్రియవైశ్యులు కూడ నుందురని తెలియుచుండ గలియుగమున క్షత్రియులు లేరనుట సాహసము. పూర్వోక్త చర్చాదికముల వలనఁ గలియందు క్షత్రియులుండిరనియు, తెల్లంబగుచున్నది. బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతి నిర్ణయము నాయా దేశములందలి అనిర్దిష్ట శిష్టపురుష వ్యవహారముల వలనఁ దెలిసికొననగును. వర్తమాన కాలమునందుఁ గూడ ఆనగొంది విజయనగ

రము పశ్లాకిమిడి జయపురములోనగు క్షత్రియ సంస్థానములాంధ్ర దేశమునను, జోధపూరు, ఉదయపురి, బొందిరా, బీకానూరు, ఇందూరు, కాశ్మీరు, నేపాలులోనగు క్షత్రియ సంస్థానములుత్తర హిందూస్థానమునను తిరువాన్కూరు అనంతశయనము మున్నగు క్షత్రియ సంస్థానములు దక్షిణహిందూ దేశమునను నేటికిఁ గలవు కలియుగమునందు క్షత్రియులాచారాదికములందు వెనుక బడియుందురని గ్రంథాంతరములలోఁ గలదు.

శ్లో॥ వశిష్ఠకౌండిన్యధనుంజయానాంగోత్రోద్భవాః
కాశ్యపగోత్రజాతాశ్శూద్రాఇవాత్యంతగృహీత
వేషాః। భూపాభవిష్యంతి కలౌ యుగేహి॥
కలౌయుగే స్నానవిహీనకాశ్చసంధ్యాది వేదోక్తసుకర్మశూన్యాః। సర్గాది దోషేణవివర్జితాశ్చభూపాభవిష్యంతి
హిచిత్రకేతో॥ మార్కండేయపురాణ ముత్తరభాగము.

వశిష్ఠ, కౌండిన్య, ధనుంజయ, కాశ్యప, గోత్రజాతులగు క్షత్రియులు కొందఱు శూద్రులవలె ప్రచ్ఛన్న రూపధారులై కలియుగమున వర్తింతురనియు మఱియు వేదవిహితస్నాన సంధ్యాదికర్మ శూన్యులై భూపరిపాలన మొనర్చుచుందురనియుఁ బై శ్లోకముల భావము క్షత్రియులాచారాదికములందు వెనుక బడియుండుటకుఁ గారణము నీక్రింద నుదహరించుచున్నారము.

శ్లో॥ మహాపద్మాఖ్య నగరేస్థిత్వా నందో బహాబలః।
శాశిష్యతినసం దేహాస్సర్వదేశస్థితాన్నృపాన్।
తేతుతస్యనమస్కారం నకరిష్యంతి భూమిపాః।
శూద్రాంగరోద్భవత్వాచ్చ వేదోక్తవిధిహీనతః।
క్షత్రవంశోద్భవాభావాన్న కరిష్యంతితస్యతు।
నమస్కారంహిరాజేంద్ర సర్వదేశస్థితాన్నృపాన్।
తస్మాత్కోపాత్పద్మపతిః నందోబలపరాక్రమః * * *

శ్లో॥ తంహిత్వానందభూపాల స్సర్వసైన్యసమావృతః।
ఆర్యావర్తాదికాన్ దేశాన్గమిష్యతి చరాజతాన్।
ఏవంతాస్తాంశ్చభూపాలాన్ నమిష్యతినసంశయః।
మమకార్యోనమస్కార ఇతివాచంసుదారుణం।
సూర్యవంశోద్భవాభూపాశ్శ్రుత్వా రోషసమన్వితాః।
యుద్ధాయైవహితేస ర్వేకరిష్యంతిహినిశ్చయం।
తేషాంనామానివక్ష్యామి శృణుభూపసమాహితః।
సాంఖ్యశ్చదాపలశ్చైవనాగపుర్యధపావకే।
మందకఃకటకాధీశఃప్రసాతశ్చభూపతిః।
గయాధీశాధిపోవీరోదండకారశ్చభూపతిః।
దండకారశ్చకేదార దేశరాజశ్చవీర్యవాన్।
చిత్రకూటాధిపోవీరో మంథనాథశ్చభూపతిః।
అంధతీదేశనాథశ్చకాకలోహీరభూపతిః।
బ్రహ్మావర్తాధిపోవీరోరంతిలారశ్చవీర్యవాన్।

ఏతేచాన్యేచబహవస్సంభూయక్షత్రియోత్తమాః ।
నందభూపేనభూపాలాఃయుద్ధంకృత్వాతిసత్తమం ।
జిత్వాస్తేనమహారాజన్ ... కారాగృహప్రవిష్టాశ్చకారవష్యతిశాస
నాత్ । కారాగృహేవర్తమానాస్స్వాచారపరివర్జితాః ।
క్షత్రవేషవిహీనాశ్చశస్త్రాస్త్ర పరివర్జితాః ।
స్నానసంధ్యావిహీనాశ్చశూద్రాచారరతత్పరాః ।
శూద్రానీతోదకంసమ్యగ్గృహ్యమాణాశ్చభూమిపాః ।
మత్స్యమాంసాదినశ్చైవశూద్రాఇవశిఖాప్రాప్తాః ।
కారవష్యంతిరాజానః శాసనాన్నందభూపతేః ।
ఏకచ్ఛత్రాంసపృథివీమనుల్లంఘితశాసనః ।
సంవత్సరశతంనందః పాలయిష్యతిమేదినీం ।
కారాగృహేవర్తమానాఃపంచాశద్వత్సరాత్పరం ।
సాంఖ్యప్రముఖరాజానో హైన్యవృత్త్యైకజీవనః ।
నందస్యచనమస్కారంకృత్వాయుక్తాశ్చతేనవై ।
నియోజితాశ్చతేనైవనందేనైవమహాత్మనా ।
కృషికర్మపరాశ్చైవ భవిష్యంతినసంశయః ।
కించిత్కాలంహితత్రైవస్థిత్వాసాంఖ్యముఖానృపాః ।
వింధ్యస్యదక్షిణేభాగేసముద్రప్రాంతమండితాన్ ।
కళింగాంధ్రవిదర్భాంగదేశానాక్రమ్యభూమిపాః ।
తదాదిభూమిపాలాశ్చసూర్యసోమ సముద్భవాః ।
పూర్వోక్తేనప్రకారేణ భవిష్యంతిన సంశయః

మార్కండేయ పురాణం.

వీర్యవంతుండగు నందరాజు మహాపద్మ నగరమును రాజధానిగా జేసికొని రాజ్యముసేయుచు సర్వదేశస్థ నృపాలురను శాసించగలడు. నందరాజు శూద్ర స్త్రీ గర్భమున జనించినవాండగుటచే క్షత్రియులెల్లరు నతనికి నమస్కారాదులొసఁగనందున నందరాజు కోపావిష్టుండై యారాజోత్తములనెల్లజయించి నమస్కారాది గౌరవములం బడయం దలంచి సర్వసైన్యసమావృతుండై బయలు దేరి వచ్చి ఆర్యావర్తాదిక దేశమండలి కొందఱు రాజులచే నమస్కారములను గొనగలడు సూర్యవంశ సంజాతులగు రాజులీ కఠిన వాక్యములు విని ప్రచండ రోషావేశులై తమతమ సైన్యములతో గూడి నందరాజుపైకి యుద్ధమొనరింప బయలుదేరి పోయిన వారిలో ముఖ్యులు.

నాగపురి ప్రభువులగు సాంఖ్యలుండును. దాసలుండును కలకాధీశుండైన మందనుండు. పత్తిపాత్రప్రభువు, బలవంతుడగు గయాధీశుండు దండకారుండను రాజపుంగవుండు వీర్యవంతులగు వండకార కేదార రాజులును, చిత్రకూటాధిపతియు మంథనాథుడను రాజు. అంధతీ దేశనాథుండు కాశలోహీంద్రభూపతి బ్రహ్మవర్మ ప్రభువు అంతిలాంద్రప్రభువు మొదలగు ననేక సూర్యచంద్ర వంశ క్షత్రియోత్తములు నొకటిగాం జేరి నంద రాజుతో మూడు దినములు పోరాడి యోడగలరు. నందుని శాసనప్రకారము వారలు కారాగృహమునందు బంధితులగుదురు అది మొదలుబంధితులగు రాజులు వేదోక్తాచారాదిక

ములు మాని శూద్రాసీతోదకాదులఁ ద్రావుచు శూద్రప్రా
యులుగాఁ జేయఁ బడుదురు. కారాగృహస్థులగు రాజు
లిట్టిహీన జీవనముతో నుండుటకు విసికి నమస్కరించిన పిదప
వారల నారాజు విడువగలడు ఇట్లు కారాగృహ విముక్తులగు
రాజులు జాత్యుచిత సంస్కార శూన్యులై కృషి కర్మపరులై
ప్రవర్తింపగలరు. ఈ రాజులు కొంతకాల మిటులుండి సము
ద్రప్రాంతములగు వింధ్యాద్రి దక్షిణ భాగమునంగల గళిం
గవిదర్భాంధ్రాంగాది దేశములు చేరుదురని పై శ్లోకముల
ముఖ్యభావము.

వీనినన్నింటిని సమన్వయించి చూచితిమేని కలియుగ
మున రాజకుటుంబములు ప్రసిద్ధములైనవి చాలా కలవనియు
గొన్ని వర్ణాశ్రమధర్మములు కలియుగాంతమున నెలకొల్పుట కిం
కను బీజభూతములుగా నిలిచి యున్నవనియుఁ మఱి గొన్ని క్ష
త్రియకుటుంబములు పరశు రాముని యొక్కయు మహానందు
నయొక్కయు విజృంభణము వలన ప్రచ్ఛన్నములై దూరదేశ
ములకేగి కర్మాభావము వలనను బ్రాహ్మణ సందర్శనములేక
పోవుటవలనను శూద్రప్రాయము లయ్యెననియుఁ బురాణముల
సారాంశమైయున్నది. దీనినిఁ బురస్కరించుకొని స్మృతీతిహా
సములలోఁ గొన్నిటియందుఁ గలియుగమున క్షత్రియులే లేర
ను సిద్ధాంతములనుఁ బూర్వపండిత ప్రముఖులు ప్రవేశ పెట్టి
యుందురు. దేశచరిత్రములు శాసనములు సవిమర్శనముగా
బరిశీలింతుమేని సూర్యచంద్ర రాజన్యకుటుంబములు పెక్కులు

గాన వచ్చుచున్నవి. ఇందుఁ బలువురు యజ్ఞయాగాది క్రతువులు గావించి తమ క్షత్రియ ధర్మమును సార్థకము గావించుకొనియున్నారు. అట్టి వారలలో రాష్ట్రకూటులు, చాళుక్యులు, చోళులు, లోనగు రాజులు చేరియున్నారు. కాకతీయులు, దేవగిరియాదవులు, కదంబులు, గాంగులు, గుప్తవంశీయులు క్షత్రియధర్మములతో నలరి సూర్యచంద్ర వంశజులమని చెప్పికొని వేదోచితాచారములతోఁ బ్రవర్తించి సుప్రసిద్ధివహించి యున్నారు.

వర్ణాశ్రమ ధర్మముల కట్టుబాటులు పూర్తిగా బిగిసి జాతులు బ్రహ్మనుండి సంభవించినవను సిద్ధాంతములు సర్వత్ర ప్రతిపాదింపఁ బడిన యీకాలమున గూడ సూర్యచంద్ర వంశములనుండి యభివృద్ధి నొంది గుప్తప్రాయములుగా నున్న క్షత్రియ వంశములు పెక్కులుగలవు. అట్టి క్షత్రియకుటుంబములు శూద్రప్రాయములుగా బాహ్యదృష్టికిఁ గాన వచ్చినను క్షత్రియ ధర్మములు వారి యందు విశేషించి కనుపట్టుటయు శాసనాదులయందు మేము సూర్యచంద్రవంశీయులమనియుఁ జెప్పుకొనుట తెలుచుగాఁ గనఁబడుచునే యున్నవి. పురాణ కాలమునందు క్షత్రియకుటుంబములన్నియుఁ దమలోఁ దామసంబంధ బాంధవ్యములు సలుపుకొనుచు సహానప్రతిపత్తితో వర్తించినట్లులనే చరిత్రయుగము నాటి చోళచాళుక్యాదులు గూడ తమలోఁదాము సంబంధముచేసికొనుచు సమప్రతిపత్తిగలిగి యున్నట్లు పెక్కులాధా

రములుగలవు. ఈ జాతినుండి బయలువెడలిన క్షత్రియజాతు లనేలకో మనపండితులు చతుర్థ వంశీయులని వ్యవహరించి నారు. ఈ చతుర్థ వంశీయులే విశేషించి క్షత్రియధర్మావలం బకులుగాను ఋషిగోత్ర సంబంధులుగాను, శాసనాంతరముల యందు సూర్యాది వంశజులుగా నుండుటచే క్షత్రియులకుఁజతు ర్థవంశమను పేరు మన దేశపండితులు ప్రసాదించిరని తెలియుచు న్నది. స్వయం వ్యక్తిగల ప్రచ్ఛన్నక్షత్రియులు విజృంభించి తాము సూర్యచంద్రవంశ క్షత్రియులమని చెప్పుకొనినటులు రాబోవు ప్రకరణమునందు శాసనాద్యాధారములతో రెడ్డి తెగను గూర్చి విమర్శముచేయు నప్పుడు సహేతుకముగా ఋజువుచేయుదుము.

ఆంధ్ర దేశమున సుప్రసిద్ధులైయున్న రెడ్డి వీరులు రాజ్య పాలన సాహసవిక్రమాది గుణ తేజో బలసంపదలందు క్షత్రి యులసంబడగి యున్నారు. వీరిని కవులుకొందఱు చతుర్థవంశ జులుగాఁ జెప్పినను క్షత్రియులతో వీరు సంబంధ బాంధవ్యము లుచేసి దానధర్మాదికము లొనరించి క్షత్రియులమని చెప్పు కొనుటకుఁ బ్రమాణములుదాహరించి రెడ్డి వీరులు క్షత్రియు లని స్థాపించుట ప్రకృతమైయున్నది. కలియుగమునక్షత్రియజా తికలదు. గావున నట్టి క్షత్రియ జాతులలో రెడ్డి జాతి యొకటి యని నిర్ణయించి రెడ్డివీరులు సుప్రసిద్ధములగు సూర్యచంద్ర వంశక్షత్రియులలోని వారని నిర్ణయించుటకు నింత విమర్శము చేయవలసి వచ్చినది. తొలుత చరిత్రయుగము నాటిక్షత్రియ

జాతుల చరిత్రములు వారి బాంధవ్యములు తెలిపివారికి రెడ్డి శాఖకుఁ గలసంబంధము నెఱింగి పిమ్మట మహాత్ము రాన్ధ్ర దేశ పరిపాలనము గావించిన యీజాతికిఁ గృతజ్ఞులమగుదుము.

శ్రీ

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక

మూఁడవ ప్రకరణము.

ఆంధ్ర దేశమునందున్న రెడ్డిజాతి క్షత్రియజాతియని చెప్పుటకు ముందీదేశమును బాలించిన రాజకుటుంబములను రాజ్యపాలన విశేషములఁగూర్చి తొలుత గొంచెము చెప్పవలసియుండును, అప్పటికిఁగాని విషయము సమగ్రముకాఁజాలదు ఆంధ్రభృత్యవంశమగు శాతవాహనవంశము, చిరకాలము రాజ్యముపాలించి, యంతరించినపిదపఁ బల్లవులు, పరిపాలనభారమువహించి కాంచీ మండలమునకుఁ జెందిన ద్రవిడదేశభాగములు తెలుఁగుదేశము పరిపాలించిరి వీరలాంధ్రులనియు నాంధ్ర రాజ కుటుంబములతో సంబంధబాంధవ్యములు జరిపినసంగతి చరిత్రకారులు పలువురు విశ్వసించినదే పల్లవరాజ్యావసానకాలమున రాష్ట్రకూటులు కర్ణాటాంధ్ర దేశముల నాక్రమించుకొన నారంభించిరి. రాష్ట్రకూటులలో సుప్రసిద్ధుఁడగు నింద్రవర్మ యారవశతాబ్దమునందుఁ జాళుక్యజయసింహునిచే నోడింపఁబడెను. పిదప చోళవంశము కర్ణాటాంధ్ర ద్రవిడదేశముల నొక్కమొగి నాక్రమించుచు ముందునకువ

చ్చెను, వీర్యవిక్రమ భాసురులగు చోళులవిజృంభణము నంత
యునాపుటయేగాక చోళవంశమును చోళరాజ్యమునుఁదమ
లోఁగలుపుకొని చాళుక్యులు ప్రసిద్ధులైరి. ఆవల రెడ్డివీరులు
నాంధ్రదేశమున స్వతంత్రపతాకము స్థాపించి తెలుఁగుదేశ
మును తెలుఁగుబాసను వెలయజేసిరి. ఈరెడ్డివీరులు కృష్ణా
గోదావరి మండలములు కర్నూలు కడప మండలములలోని
పెక్కుభాగములు. నిజాము రాష్ట్రములోని మహబూబున
గరు రాయచూరు. మెదకు. నల్లకొండ. వరంగల్లు మొదల
గుమండలములు స్వతంత్రముగా రెండుమూడువందల సంవ
త్సరములు పరిపాలించి యంతఃకలహశీలురగు వెలమవీరుల
యొక్కయుఁ బరరాజ్యాకర్షణ ప్రవీణులగు యవనవీరులయొ
క్కయు. సాహసములకు బలియై పూర్వశోభ గోల్పోయిరి.
వారలు నిర్మించిన కొండవీడు. అద్దంకి, ధరణికోట వినుకొండ
బెల్లముకొండ. కొండపల్లి. కోలేరు కోరుకొండ మెదకు.
రాయచూరు మొదలగు దుర్గరాజములు ఒందినకృతులు, రచిం
చిన ఉద్గ్రంథములు పాలించిన విశాలరాజ్యములు స్థాపించిన
శాసనములు కట్టించిన ప్రఖ్యాత దేవాలయములు నొసం
గిన బ్రాహ్మణాగ్రహారములు. నేటికిఁ జరిత్రమున శాశ్వతము
గానున్నవి. ఇంచుమించుఁగ దొమ్మిదవ శతాబ్దమునుండి
యాంధ్రదేశమున సుప్రసిద్ధులుగనుండి అంతకుమున్నె న్నడో
యాంధ్రదేశమునఁజేరి యాంధ్రులలోఁగలసిపోయిన ఈవీర
వంశచరిత్రముఁ గులముదెలిసికొనుట ప్రత్యాంధ్రులలో నొక
టిగ నున్నది.

ఆంధ్ర దేశమును బాలించిన రాజవంశములలో రెడ్డి
వారలే కుటుంబమునకుఁ జెందినవారో క్షత్రియులతో వీర
లకు నెటనెట సంబంధములు కలసినవో వీరలు క్షత్రియులను
టకు నేమేని యాధారములు గలవేమో తెలిసికొనుటతో
నీప్రకరణము సంపూర్ణమగును గావున ప్రకృతమునకుఁ గడం
గుదము.

రెడ్డి వీరులు రాష్ట్రకూట వంశీయులనుటకుఁ జరిత్ర
ములు సహాయపడుచున్నవి. రాష్ట్రకూటులు సూర్యవంశీ
యులు చంద్రవంశీయులు నగు క్షత్రియవర్యులు. గావున రెడ్డి
వీరులను గూడ క్షత్రియులని వ్యవహరించుటకుఁ దగిన యా
ధారముల నార్జింప వలసియున్నది. రాష్ట్రకూటరాజగు మూఁ
డవకృష్ణుఁడు దియోలి తామ్ర శాసనమునందుఁ దన వంశము
నిట్లు చెప్పుకొనెను.

శ్లో॥ క్షితితలతిలకస్తదన్వయేన క్షతరిపుదన్తిఘటో జనిష్ఠ రట్టః।
తమనుచ సుతరాష్ట్రకూటనామ్నా భువివిదితో జనిరాష్ట్రకూటవంశః॥

ఆవంశమునందు రాజశిరోమణియగు రట్టుఁడు మూల
పురుషుఁడనియు నతని పుత్రుఁడు రాష్ట్రకూటుఁడనియు నతఁడే
రాష్ట్రకూట వంశమునకుఁ గర్తయని పైశ్లోకభావము దీనిచే
రట్టులు రాష్ట్రకూటులొకరనియే నిర్ణయమగు చున్నది.
వీరు(మాన్యఖేటపు) రాష్ట్రకూటులు తమ శాసనములలోఁ దా

ముచంద్ర వంశజులమనియు యాదవాన్వయులమని తెలుపు
కొన్న విధము నీక్రిందనుదాహరించుచున్నారము.

శ్లో॥ తారాచక్రాంశ షండావృతగగనసరః పద్మి నీరాజహంసా।
త్రైలోక్యైకాధిపత్య స్థితమదన మహారాజ శుభ్రాతపత్రాత్।
లావణ్యక్షీరసింధో ర్ద్యుతిరజ తగిరేర్దిగ్వధూదంతపత్రా
ద్వంశస్సోమాదయంతు త్రిభువనకమలా వాససౌధాదుపేతః॥
తస్మాత్క్షత్రియః కులగృహంభవన మ్మహిమ్నః।
క్రీడాస్పదంస్థితి మహార్ధిగభీరతానాం।
ఆపన్నసత్వపరిపాలనలబ్ధకీర్తి। ర్వంశో బభూవ భువివింధునిభోయ
దూనాం॥
పరిణతపరమండలశ్శకలా వా। న్ప్రవితతబహుళయశోంశుపూరితాశాః
శశధర ఇవదంతి దుర్గరాజో యదు కులవిమలవియ త్యథోదియాయ॥
ఉద్వృత్త దైత్య కులకందల కాంతి హేతుః స్త్రత్తావతారమకరోత్పు
రుషః పురాణః మద్వంశజాః జగతి సాత్యకివర్గభాజ। స్తుంగాఇతి
క్షితిభుజః ప్రథితా బభూవుః॥

చంద్రవంశమునందు యదుకుల మొకటి గలదు అందు
మూలపురుషుఁడు దంతిదుర్గరాజు తద్వంశులు తుంగులను పేరఁ
బ్రసిద్ధులు (రాష్ట్రకూటులని వీరిని వ్యవహరింతురు) వీరుసాత్య
కివర్గసంభూతులని పైశ్లోకములభావము. రాథోడులని వ్యవ
హరింపఁ బడు రాష్ట్రకూటులు సూర్య వంశజులమని చెప్పు
కొనినారు. క్రీ. శ. ౮౬౬ నాఁటి సిరూరునిడగుండి శా
సనమువలన అమోఘవర్షుఁడను రాష్ట్రకూటరాజు. రట్టకంద

ర్భుఁడు. రట్టవిద్యాధరుడు. రట్టవంశోద్భవుఁడు. రట్టరాజ్యము
రట్టకులభూషణుఁడు మొదలగు విశేషణములుగలవాఁడని తెలి
యుచున్నది ఇటులే పలువురు రాష్ట్రకూటరాజులు తాము
రట్టవంశజుల మనియేకాక నామములచెంత రట్టపదము నుప
యోగించుకొనుచు వచ్చిరనుటకు అమ్మరాజు శాసనమునం
దలి,, గంగరట్టబలై స్సార్థం ద్వాదశాబ్దాన హార్నిశం" అను
భాగమునఁగలగంగ రట్టపదము సహాయము కాగలదు.
రాథోడులకు కనోజ్ అయోధ్య పూర్వ నివాసమనియు
వీరిలోనొక శాఖవారు. యోధపురసంస్థానాధి పతులైర
నియు వేఱొక శాఖవారు దక్షిణహిందూ దేశమునకు
వచ్చి చోళులకు సామంతులై యుండి రనియు వీరి
లో గొందఱు వ్యవసాయకులుగను మఱికొందఱు గ్రామాధి
కారులుగను నిలువబడిపోయిరని చరిత్రము వలనఁ దెలియు
చున్నది. ఇంత వఱకుఁ జేసిన చరిత్ర విమర్శనము వలన
రెడ్డివారు సూర్యచంద్ర క్షత్రియవంశములకు సంబంధించిన
రాష్ట్రకూటులనియు. రాష్ట్రకూటులుత్తర హిందూస్థానప్రాం
తములనుండి తొలుత కర్ణాటమునకుఁబిదప నాంధ్రదేశమునకు
వచ్చి తొలుత రట్టులనియుఁ బిదప రడ్డులనియు నావల రెడ్డు
లనియు వ్యవహరింపఁబడుచు సామంతులుగా గ్రామాధికారు
లుగాఁ గర్షకులుగానుండి యాకాలముననున్న రాజకుటుంబ
ములతో సమానగౌరవ ప్రపత్తుల బడసిరని విశ్వసింపవల
యును. రాజకీయ వ్యవహారములలో చోళులు రాష్ట్రకూ
టుల నాలోచించినటుల శాసనములందుండుటయే యిందుల

కాధారములు. రాష్ట్రకూటులే రెడ్డివారనునంశము మేము
స్వయముగాఁగల్పించినవి కావు. సుప్రసిద్ధ చరిత్రకారులగు
శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు. శ్రీయుత మల్లం
పల్లి సోమశేఖరశర్మగారు కీర్తిశేషులయిన శ్రీయుత కొమ
ఱ్ఱాజు వేంకటలక్ష్మణరావు ఎం. ఏ గారుకూడ తమతమ గ్రంధ
ములయందు నేకీభవించినారు. కావున వారివారి గ్రంథము
లనుండియు ప్రస్తుతోప యుక్తాంశముల నుదాహరింతుము.

,,రెడ్డిశబ్దము రాట్శబ్దమునుండి ఏర్పడినది గావున రెడ్డి
యనఁగా రాజని అర్థమగుచున్నది. కాపుశబ్దమునకుఁ కావలి
కాచువాఁడు (రక్షకుడు)అని అర్థము. ఇయ్యవి పండితులు
సైతము చెప్పెడి యర్థములు. ఇప్పుడు కాపుశబ్దము రైతు వ్యవ
సాయకుడు అను శబ్దమునకుఁ బర్యాయ పదముగా వ్యవహ
రింపఁబడుచున్నది.

ప్రాచీనకాలమున రట్టులను నొకజాతిప్రజలు భరతఖం
డమున నివసించుచుండిరని వేదములవలనను శాసనములవల
నను మనకు స్పష్టముగాఁ దెలియుచున్నది. వీరిలో రట్టులు
లేక రాట్టులు ఆరట్టులు, లాటులు, విరాటులు. మరాటులు
వరాటులు, కిరాటులు, భల్లాటులు అందిరాటులు ఖగరాటులు
మొదలగు శాఖాభేదములుగలవు. వీరిలోఁగొందరకు భోజు
లనియు నామాంతరముకలదు. ఈ భోజులలో ననేకులిప్పుడు
కమ్మశాఖవారిలో నున్నారు. ఈ రాట్టశాఖలవారు తొలు

తసింధునదీతీర ప్రాంతభూములందును బిమ్మట గంగానదీతీర భూములందు నటుపిమ్మట గౌతమీకృష్ణా నదీతీర భూము లందు నివసించుచుఁ గ్రమముగ హిందూదేశమున వ్యాపిం చిరి. వీరెల్లరు వేరువేరు దేశములకుఁబోయి దేశభేదముచేతను భాషాభేదముచేతను వేఱువేఱు నామములతో నేటికాలమున వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు. వీరు తొలుతకంపిలానగరప్రాంత దేశమున నివసించి యందుండివచ్చిన వారగుటచే వీరికి కాంపుల నివ్యవహారనామము కలిగినది కంపిలానగరమే కాం పిల్యనగరమని భారతాది సంస్కృతగ్రంథముల వ్యవహరిం పఁబడుచుఁ బాంచాలదేశమునకు రాజధానిగానుండెనుమన దేశ మునందలి పూర్వపుతెలుంగు శాసనములలోఁ గాంపులనినబిం దుకముగా వ్రాయంబడియుండెను. పశ్చిమహిందూస్థానమందు రాట్టులు నివసించుదేశమునకు రాట్టివాడి యని వ్యవహారనా మముగలదు. రాట్టవాడి రాజవంశమునకే రాథోడ్ లేక రా థోడ్ రాజవంశమని ప్రఖ్యాతికలిగినది. ఈరాట్టవాడి రాజ కుటుంబమేయొకటి రాష్ట్రకూట రాజవంశముగాఁ బరిగణింపఁ బడినది. ఈరాట్టవాడి లేక రాథోడ్ సీమనుండి యాంధ్రదేశ మున కేతెంచి నివసించియున్న రెడ్లనేపూర్వపుఁదెలుఁగుశాసన ములలోరద్దోడి కాంపులనియప్పటి శాసనవిలేఖకులు వ్రాసి యుండిరి. ఏదియెట్లున్నను రెడ్లనివ్యవహరింపఁబడెడి తెగల వారురాట్టజాతులకు సంబంధించిన వారనుటకు సందియము లేదు వీరెల్లరాంధ్రజాతులతోడి సంబంధబాంధవ్యములచేతను ఆంధ్రభాషను మాతృభాషగా గైకొన్న వారగుట చేతను

ఆంధ్రజాతి వారైరనుటకు సందియములేదు.

ఆంధ్రులచరిత్రము, మూఁడవప్రకరణము. 114–115–116 పుటలు నాలుగవ ప్రకరణము.

మఱియు "వీరికిరాజపుత్రరాథోడు లతో సంబంధ ముండ వచ్చుననియు రెడ్లను వారు వీరిసంతతిగా నెన్నఁ బడు చున్నారు" డిల్లిదర్బారు పుట 305

తక్కినవానిని విస్తరభీతిచే వదలుచున్నారము పైవిష యముల సమన్వయము వలనరాథోరు రాష్ట్రకూటశాఖలకుఁ జెందినవారె రెడ్డి వారని విశదమగుచున్నది. రాష్ట్రకూటు లుమాన్యఖేటము రాజధానిగాఁ గలవారు. మాన్యఖేటము నిజామురాష్ట్రమందలి మాలిఖేడయియున్నది. ఇంతియగాక రాష్ట్రకూటులు రట్టలూరు పురవరాధీశులమని చెప్పుకొనిరి. ఈరట్టలూరు నిజామురాష్ట్రమందలి "యుస్మానాబాదు" జిల్లా లోని లాటూరని చరిత్రకారులచే నిర్ణయింపఁ బడినది. దీనిచే రాష్ట్రకూటులని వ్యవహరింపఁ బడు రెడ్లు తొలుత ఉత్తరహిం దూస్థానము నుండి మహారాష్ట్రదేశము మీదుగా నిజాము రాష్ట్రకర్ణాటాంధ్ర దేశములందు వసించుచుఁ గడప కర్నూలు మండలములు చేరి తరువాత దేశమునందంతట వ్యాపించి స్వ తంత్ర రాజ్యములు స్థాపించి యప్పటి క్షత్రియ కుటుంబముల న్నింటితో సంబంధ బాంధవ్యములను సలిపిరని ముందు నిరూ పించు చున్నారము.

చాళుక్యులు చంద్రవంశజులమని శాసనములందుఁ జెప్పి

కొని యున్నారు దిఙ్మాత్రముగ గొన్నిటిని నీక్రింద నుదాహరింతుము.

రాజమహేంద్రవరము జిల్లాయిలాకా పెరాపురములో కుంతి మాధవాలయములో విమానమెదుట పాతి యున్న శిలాశాసనము.

శ్లో॥ శ్రీభర్తు నాభిగంభీరసరస్సరసి జాతభూత్
పద్మభూరూర్ధ్వతలోకానామేతస్మాదుద్భవేద్యతిః।
మునీంద్రస్తస్య పుత్రోత్రిరత్రేర ప్యతధీధితిః।
సోమో భూరి గుణస్తోమః వంశకర్తా తతో బుధః
తతః పురూరవో నామశ్చక్రవర్తిస్సువిక్రమః!
తస్మాదాయురభూత్తస్మాన్నహుషోధపురుర్విభుః
తతో జనమే జయః। తతః ప్రాచీశః। తస్మాత్సం యాతిః। తతస్సార్వభౌమః। తతో మహాభౌమః। ఇత్థమనేకనరపతి ష్వగతేషు పాండురాణ్మనర పతిరుద్బభూవ। పుత్రాస్తస్య ధర్మజ భీమార్జున నకులసహదేవాః పంచేంద్రియవత్పంచ విషయగ్రహిణః తత్ర పార్థః॥
శ్లో॥ జిత్వా పాంచాలరక్షణం సురగణాం గాండీవినావ్రజిణం।
యుద్ధే పాశుపతాస్త్రమంధకరి పుర్ణబ్ధ్వాద దైత్యాన్ బహూన్।
ఇంద్రార్ధాసనమప్యశాయిజయినాయత్కాలకేయాదికాన్।
జిత్వా స్వైరమకారి వంశవివిన చ్ఛేదః కరుణాం విభోః।
తతోర్జునాదభిమన్యుః। తతః పరీక్షిత్। తతో జనమేజయః తతః క్షేమః। తతో నరవాహనః। తతశ్శతానీకః। తస్మాదుదయినః। తత్రప్రభృతి ష్వవిచ్ఛిన్న సంతానేషు సింహాసనాసీనే ష్వేకోనషష్టి చక్రవర్తిషు గతేషు తద్వంశే విమలాదిత్య నామరాజ. జేగీషయాద్ద

క్షిణపథంగత్వా త్రిలోచనపల్లవ మధిక్షిప్య హారిహాయ లోకాంతర
ముగమత్ తస్మిన్కాలే తస్య మహాదేవ్యాంతర్వత్ని పురోహితేన సా
ర్థంవేమునామాగ్రహార ముపగమ్య తద్వాస్తవ్యేన విష్ణుభట్టసోమ
యాజినాదుపాత్ నిర్విశేష మభిరక్షితాం। సానందవం విష్ణువర్ధన
మనూత ॥ తస్యకుమారస్య మానవ్యగోత్ర హారితిపుత్ర ద్విపక్షక్రమా
ఖిలాని కర్మాణికారయిత్వా మావర్ధయతన్ । సచమాతా విదితవృ
త్తాన్తస్య న్నిర్గతస్య చాళుక్యగిరేరణంవాం భగవతీంగౌరీ మారాధ్య
కుమార నారాయణ మాతృగణాంశ్చ సంతృప్తశ్శ్వేతాతపత్రశంఖ
పంచమహారణ కనకదండ గంగాయమునాధు ఏస్వకుల క్రమాగత
వినిక్షిప్తానిసానర్మదా పర్యంతం సాధకంత్రైలక్షం దక్షిణపథ
మపాలయామాస ॥

ఇలివేటు తెలుగు శాసనము ౯౪.

విశాఖపట్టణము యిలాకా విజయనగరము సంస్థానము బాబతు వెల్లిమక్క తాణాలోచేరిన పంచదార్లశివారు దోమపాలిగ్రామమునకు నుత్తరముననున్న శ్రీధర్మలింగేశ్వరస్వామివారి ఆలయములోనున్న కల్యాణమంటపము నందలి శిలాశాసనము.

శ్లో॥ శ్రీసంవృద్ధిం చిరముదితరాం శ్రేయసాం సంప్రపన్నా ।
శ్రీమన్నాభి సరోరుహాదుదభవద్విష్ణో రజశక్తిమాన్ ।
తత్రాా (స్యా) త్రిస్సమజేజనస్సభగవాన్ తన్నేత్రి తశ్చంద్రమాః
తస్మాజ్జాత సుధాకరా త్సురగణై స్సంసేవ్యమానో బుధః।
తత్పుత్రశ్చ పురూరవక్షితిపతి ర్భూపాల చూడామణిః ।

తదన్వయే జాయతి పాండుభూపస్తతో౽ర్జునో శాశ్వతరాజమం
డనః స్తతో౽భిమన్యుక్షితిపాల శేఖరస్తతః పరీక్షిజ్జనమేజయశ్చ
తదన్వయే జాయతి విష్ణువర్ధనస్సంవర్ధనో రాజకులస్య సంతతి ।
శ్చళుక్యశైలాతపశాలి వందితైర్దుర్గార్చితాద్యైః కృతవిక్రమస్తతైః ।

ఆసీదిందుకులాగ్రణీర్జనపతిశ్చాళుక్య భీమేశ్వర । స్తస్యాత్మాత్రపవిత్ర శైవపదవీవృత్తం విచిత్రంభువి తేనైకాంపిత వైభవాత్మలు సదాచాళుక్యభీమేశ ఇ । త్యాఖ్యామాపదపూర్వికామిహ కుమారారాముభీమేశ్వరఃతద్వం శేవిమలాదిత్యః ప్రాత్యపరిత్యక్త విక్రమః । శశాసయశ సోసాంద్రవింధ్యసింధ్వంతరాంధరాం ।

తదాత్మజో రాజనరేంద్రభూవరో భూర్యాభి వేద్రాజమహేంద్ర నాయక ।

ప్రదాఖ్యయారాజ మహేంద్ర సంజ్ఞకం రమ్యప్రదం రాజితగాత మాతటే । తస్యపుత్రకులోత్తుంగ + + + +

ఈ శాసనము నందలి చాళుక్యుఁడగు రాజనరేంద్రుఁడు భారతములో సయితము నన్నయభట్టుతో తానుచంద్రవంశుఁడనని యిట్లు చెప్పుకొని యున్నాఁడు.

చ. హిమకరుఁదొట్టి పూరుభరతేశ కురుప్రభుపాండుభూపతుల్
క్రమమునవంశకర్తలనఁగా మహిఁబొల్చిన యస్మదీయ వం
శమునఁ బ్రసిద్ధులై విమలసద్గుణ శోభితులైన పాండవో
త్తముల చరిత్రనాకు సతతంబు వినంగన భీష్టమెంతయున్.

భారతము ఆదిపర్వము అ అ పద్యము ౧౪.

పై శాసన గ్రంథప్రమాణముల వలన చాళుక్యులు చంద్రవంశ క్షత్రియు లనుట కెంత మాత్రము సందియముండదు. వీరిలో ననేకులశ్వమేధములొనర్చి నటుల వారల శాసనముల లోఁ గలదు. దిఙ్మాత్రముగఁ గొన్నిటి నీ క్రింద నుదాహరింతుము.

ఇంద్రవర్మకిరాణ్ణగూరు తామ్రశాసనము

స్వస్తి శ్రీమతాం సకల భువనసంస్తూయమానమానవ్యసగోత్రాణాం స్వామిమహాసేవక పదాబ్జధ్యానదాసాణాం ... అశేషమహీభృతాశ్వమేధావబృధస్నానపవిత్రీకృతమానాం । స్వయశో విజయార్చిత త్రైలోక్యచాళుక్యానాం । కులమలంకృత్వా ... శ్రీన్ద్రివర్మమహారాజః॥

పొలమూరు తామ్రశాసనము

క్రతుసహస్ర యాజిహిరణ్యగర్భ ప్రసూతః ఏకాదశాశ్వమేధావభృతిస్నానవిగత జగదేన స్కః సర్వభూత పరిరక్షణచుంచుః । విద్వద్ద్విజగురు వృద్ధత పస్విజనాశ్రయో మహారాజః మాధవ వర్మ అపిచ స్వస్తిశ్రీ మతాం ... వరవరా హలాంఛనే క్షణ క్షణావ శీకృతారాతి మండలానామశ్వమేధావ భృధస్నాన పవిత్రీకృతవపుషాంచాళుక్యానాం కులములంకరిష్ణో

(శక్తివర్మప్రభుబట్టుశాసనము ౪౦౬ పుట 2 వ సం. ఆం. సా. పరిషత్పత్రిక)

కందూరువుడయ చోడమహారాజు శాసనము, జడిచర్ల.

శ్రీజయత్యావిష్కృతంవిష్ణో ర్వారాహం క్షోభితార్ణవం । ద

క్షిణోన్నత దంష్ట్రాగ్రవిక్రాంతం భువనం వపుః ||

శ్రీమతాం సకల భువనసంస్తూయమాన మానవ్యసగోత్రాణాం హారితిపుత్రాణాం కార్తికేయవరప్రసాద లబ్ధరాజ్యానాం సప్తలోక మాతృభిసప్తమాతృభి వర్ధితానాం కార్తికేయ పరిరక్షణ ప్రాప్త కల్యాణ పరంపరాణాం భగవన్నారాయణ ప్రసాద సమాసాదిత వరాహలాంఛన క్షణక్షణ వశీకృతాశేష మహీంభృతా చళుక్యానాంకుల మలంకరిష్ణో రశ్వమేధావ భృథస్నాన పవిత్రీకృత గాత్రస్య శ్రీపులకేశివల్లభ మహారాజస్య ప్రియతనయః కీర్తివర్మ శ్రీ పృథ్వీవల్లభ మహారాజః। తస్యాత్మజః సత్యాశ్రయ శ్రీపృథ్వీవల్లభ మహారాజ పరమేశ్వర స్తస్య ప్రియతనయః విక్రమాదిత్య భట్టారక స్తస్యాత్మజః విజయాదిత్య శ్రీ పృథ్వీవల్లభ మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర భట్టారక స్యాజ్ఞయా భట్టపదేశా నాచార్యస్వామినా షట్త్రింశదుత్తరే షట్ఛతె శకవర్ష వర్తమాన విజయరాజ్య సంవత్సరేషు ద్వాదశవర్తమాన వైశాఖ శుక్ల త్రయోదశ్యామియం ప్రాకారే బంధకృతమితి ।

ఇలివేటిశాసనములు ౨౩

గుంటూరు జిల్లా బాపట్లతాలూకలోఁ జేరిన శిరిపూదెతామ్రశాసనమునందు సత్యాశ్రయ వల్లభేంద్రుఁడను చాళుక్యుఁడశ్వమేధములొనరించి నటుల వేలశాసనములు గలవు. దృష్టాంతమునకై ఒకటిమాత్ర ముదహరింతుము.

సస్తి శ్రీమతాం..................అశ్వమేధావభృథస్నాన పవిత్రీకృతవపుషాం చాళుక్యానాంకుల మలంకరిష్ణుసత్యాశ్రయవల్లభేంద్ర తద్భ్రాతాకుబ్జ విష్ణువర్ధనః తత్సుతో జయసింహ ।

సనము. నెల్లూరిమండలములోని కావలిలోఁగను పించుట వలనను ఇంక నితర విశ్వసనీయసంబంధ బాంధవ్యముల వలనను జగనొబ్బగండ కామయదేవ చోడమహారాజే తప్పక వేమాధిపునికూటస్థుఁడగు కామభూపాలుఁడని చరిత్రకారులు భావించిరి. ఈవంశము మూలపురుషుఁడగు ప్రోలరాజుగూడ విక్రమసింహపురమను నామాంతరముగల నెల్లూరి పురాధ్యక్షుఁడగు తుక్కారఘట్టుని పుత్రికయగు అనంతాంబికను బెండ్లాడినటులఁ గలదు. ప్రోలరెడ్డి అద్దంకిపాలించు కాలమున విక్రమసింహపురి (నెల్లూరు) ని సూర్యవంశజులును మనుమసిద్ధి సంబంధులునగు చోళులు పాలించుచుండిరి. గావున అనంతాంబిక చోళులయింటి యాఁడుపడుచనుటకు సంశయము లేదు. కావున రెడ్లకు సూర్యవంశజులగు చోళులకు సంబంధమున్నదను మాటసత్యమని చరిత్రాధారములతో సిద్ధాంతమైనది. ఇంతియేఁగాదు.

శ్లో॥ శచీవ శక్రస్య శివేవ శంభోః పద్మేవ సా పద్మవిలోచనస్య ।
వేమాంబికా చోళకులేందు భీమభూపాత్మజా భూన్మహిళా స్వజాయా
శ్రీవేమభూమీశ్వర వీరభద్రభూనాథ దొడ్డక్షితిపాన్నభూపాః ।
అల్లాడశౌరేరభవన్కుమారాస్తస్యా యథా పంక్తిరథస్య పుత్రాః ॥

కోరుమల్లిశాసనము

అను శాసనభాగము వలన భక్తేశ్వర చోడనృపాలుని పుత్రుఁడగు భీమభూపాలుఁడు తన పుత్రియగు వేమాంబికను

అల్లాడరెడ్డికొోసంగి పాణిగ్రహణము గావించినటులఁ దెలియుచున్నది. యీయంశమునే శివలీలా విలాస గ్రంథకర్తయగు నిశ్శంక కొమ్మనామాత్యుఁడు గూడ యీక్రింది విధముగఁ జెప్పియున్నాఁడు.

మ.. "రత్నత్రినిధి యమ్మహీశమణుఁ డొప్పం జోళబత్తి క్షితీ
శ్వరసూనుండగు భీమలింగ మనుజేంద్రశ్రేష్ఠసత్పుత్త్రి భా
స్వరకారుణ్య దశాజనావన విధాసంధాత్రి వేమాంబికన్
వరియించెన్సతి భక్తిగౌరవధృఢవ్యాసాంగ నిత్యాంబికన్.

శివలీలావిలాసము.

మ.. అనవేమక్షితిపాలు పౌత్రియగు వేమాంబామహాదేవికిన్
ఘనుఁడయ్యల్లడ భూమిపాలునకు సంగ్రామస్థలీ గాండివుల్
తనయుల్ వేమవిభుండు వీరవసుధాధ్యక్షుండు దొడ్డప్రభుం
డును నన్నయ్యయు బాహువిక్రమ కళాటోపప్రతాపోన్నతుల్.

కాశీఖండము.

అనవేమభూపాలుని పౌత్రియగు వేమాంబ చోళబత్తి రాజుకుమారుఁడగు భీమలింగచోడుని పుత్రికయని శివలీలా విలాసకాశీఖండములు దెలుపుచుఁ బూర్వాంశమును స్థాపించుచున్నవి. చోళవంశజయగు వేమాంబిక అనవేమారెడ్డి పౌత్రియనుట వలన భీమయ లింగచోడుని భార్య అనవేమునికి పుత్రికయయ్యె నిట్లు భీమయ లింగచోడుని మామయగు అనవేమారెడ్డికి వియ్యంకుఁడగు చోళబత్తి సూర్యవంశ క్షత్రియుఁ డనుటకు నీక్రింద బ్రమాణములుదాహరించుచున్నారము.

ఇట్టిసత్క్షత్రియులును చంద్రవంశీయులునగు చాళుక్యుల
లోఁ జేరిన రెండవవిజయాదిత్యుని తనయుఁడగు కలివిష్ణువర్ధనునకు
రాష్ట్రకూటులలో మూఁడవవాఁడగు గోవిందరాజు తనపుత్రియ
గు శీలమహాదేవి నిచ్చి వివాహం మొనరించినటులఁ జరిత్రలయందుఁ
జెప్పియుండుటచేఁ జాళుక్యులకు రాష్ట్రకూటులకును బూర్వ
బాంధవ్యముండె ననుట స్పష్టము రాష్ట్రకూటులే రెడ్లనియిది
వఱకే నిర్ణయించుకొని యుంటిమి దీనిచేఁ బూర్వపు రెడ్లకు
చంద్రవంశజులగు చాళుక్యులకు బాంధవ్యమున్నటులఁ దెలి
సెడిది. రాష్ట్రకూటులు ప్రభుత్వ దశఁగోల్పోయి సామాన్య
స్థితికివచ్చి పౌరులలోఁ బ్రాముఖ్యము నొందిరి. కావుననే రాజ
కీయవ్యవహారములలో జాళుక్యులు రాష్ట్రకూటులతోఁ
బ్రాపకముఁ గాంచి వారలఁ గలదు చాళుక్యులఁ
తరువాతఁ బోక సూర్యవంశ క్షత్రియులగు చోళరాజులతోఁ
గూడ బాంధవ్యము చేసిరి పూర్వచాళుక్యులలోని విమలాది
త్యుఁడు చోళుఁడగు రాజేంద్రచోళుని సోదరియగుకుందవాదే
విని బెండ్లి యాడెను చాళుక్యుఁడగు రాజరాజు చోళకన్యయు
తన మేనమామ పుత్రికయునగు అమ్మంగదేవిని బరిణయము
య్యెను కులోత్తుంగ చోళుఁడను చాళుక్యరాజు చోళుఁడగు రా
జేంద్రచోడుని పుత్రికయగు మధురాంతకిని బెండ్లాడెను తరువా
త చాళుక్యవంశ మించుమించుగాఁ జోళవంశము గా మారె
ను. ఇందువలనఁ దేలునది సూర్యవంశజులును కాశ్యపగోత్రులు
నగు చోళులకు జంద్ర వంశజులునుమానవ్యసగోత్రులునగుచా
ళుక్యులకు బాంధవ్యములు గలవనియుఁ జాళుక్యులు చోళులు

గా మారిరనియు విశ్వసింపవలయును నిటులనే రాష్ట్రకూటులు (రెడ్డివీరులు) చాళుక్యులతోఁ గలయుటయేగాక సూర్యవంశజులగు చోళులతోఁ గూడ సంబంధ బాంధవ్యములు చేసిరనియు బాంధవ్యబలముచే గొందఱు చోళులమనికూడ వ్యవహరించుకొనిరనియు నిశ్చయించుకొనుటకు నాధారములు కానవచ్చుచున్నవి* పదునైదవ శతాబ్దారంభమునుండి రాష్ట్రకూటులు రెడ్డివారనియే వ్యవహరింపఁ బడుచువచ్చిరి అభినవభట్ట బాణ విరచిత „వేమభూపాలీయము“ను నొక సంస్కృత గద్య కావ్యము కొండవీడును బరిపాలించిన అనవేమారెడ్డి కంకితముగా వ్రాసెను. అందీ వేమారెడ్డి పూర్వుఁడగు కామభూపాలుఁడభివర్ణింపఁబడెను.

రెడ్లకు గంగనొబ్బగండ బిరుదుముంట వలనను ఆకాలము నకుసరిపడి యితఁడేయని విశ్వసింపఁదగిన కామయచోడుని శా

* రాష్ట్రకూటులకు రట్టడియను పేరున్నట్లు సాధారణ చరిత్రజ్ఞులెరుఁగనిది కాదు. రట్టడియను ఉపనామము రెడ్డినామము సహితము పూర్వమునందుండెను. రెడ్డివారు రాష్ట్రకూటులు సూర్యవంశజులని గుర్తింపవచ్చును, రెడ్డిపదమునకు బదులు నామాంతమున రట్టడిపదము వాడిగనుటకు. స్వస్తి శ్రీ [illegible] చోడదేవర విజయ రాజ్యసంవత్సరం ౧౫ శ్రావణమాస శుద్ధపంచమి నాఁడు చోడగంగదేవని..............మధ్యాహ్న.........సంధిగా నిచ్చి తిమిదీనికి ముందు మార్గముదప్పితిమని గొంగకరాజునానది వ్వోతప్పిన శ్రీభీమేశ్వర మహాదేవర యూనదీనికి సాక్షికరప్పన విట్టపరట్టడియు మాంవిణిడి మేడపునాయకుని కొడుకు నారాయణుండును బొడ్డనపూడ్డి కామిరెట్టి [illegible]ము.........రట్టడి సోమప్రోలినాయుండు

శా. శ్రీమత్కౌస్తుభరత్నభూషణరుచి శ్రీరమ్యవక్షస్స్థలుం
డామందారలతాంతదామనవదివ్యామోద పాదాబ్జజా
తామేయామరసింధువారిశ్రిత పూతా సర్వలోకుండునా
నాముల్లోక విభుండు చక్రిగల దైక్యవ్యాప్తిదానాఢ్యుఁడై.

ఉ. ఆతఁడి దాల్పు నాభిలలితాబ్జమునందుదయించె బ్రహ్మసం
ప్రీతిగనా విరించికి మరీచి జనించె మరీచి కన్వయ
ఖ్యాతుడు బుట్టె కశ్యపుడు కశ్యపసంయమికుద్భవించె లో
కాతతరమ్యమూర్తి కమలాప్తుడు సూర్యుడు వంశకర్తయై.

మ. ఘనుడా సూర్యున కన్వయద్విజుడనంగా రాజధర్మంబతా.
దనువైకల్పిత రాజయోగమున నుండం గాను వైవస్వతుం.
డనఘుండాతని కుద్భవించె మను వుద్యద్దండశాస్త్రార్థత.
త్వనిజాచార సమస్త ధర్మ న యశాస్త్రప్రౌఢికాచార్యుడై.

ఇట్టి మనువంశంబున నిక్ష్వాకుండు బుట్టె నిక్ష్వాకు వంశంబునఁ గాకుత్స్థుండు బుట్టె నాతనికి బృథివితన పేరన్ గొం డిచన పృథుండు బుట్టె పృథువంశంబున మాంధాతబుట్టె మాం ధాత వంశంబున బురుకుత్సుండు బుట్టె బురుకుత్సుని వంశంబున సాగరంబు దన పేరం జేసిన సగరుండు బుట్టె, సగరవంశంబు న దిలీపుడు బుట్టె దిలీపవంశంబున నతీతానాగత వంశకర్త యైన రఘువు బుట్టె రఘువంశంబున నారాయణావతారుం డైన శ్రీరాముండు బుట్టె శ్రీరామవంశంబున నలచక్ర వర్తిబుట్టె నలునికిఁ బుండరీకుండు బుట్టె బుండరీకుని వంశంబు న నాదిరాజుల ..కడంక...ప్రఖ్యాతుండ కరికాలచోడ చక్ర వర్తిబుట్టె భానువంశంబు కరికాలవంశంబునాన్ బేరుకొనిచతు స్సాగరపర్యంతను మహీచక్రంబు గ...వాలి...వాల...పాలించె

క. అట్టి కిరికొలన్నృపతికిఁ బుట్టెను మహిమాను ద్గోడుభువి నతనికిఁ దా
బట్టిరి కిరికొలుఁడు సిరి, గిట్టనుగులు దొండమాఁనుఘునవశవర్మల్.

క. అకిరికొలనరేంద్ర ప్రాకటవంశమునఁ బుట్టె భాస్కరకుల రత్నాకర
చంద్రుఁడు రిపుచయ, భీకరుఁడ ధనుండు పోడబిజ్జన బిరుదై.

క. పల్లవుతో ఘనబిజ్జన, ప్రల్లదమున వచ్చుపాము బట్టినగనియా, తల్లఁజుడి
చ్చెగుణాంకము గొల్లభిగొని జనులుఁగండ గోపాలుడనన్.

క. దండిపదాంబుజగండర, గండరగండండు వీరఘని బిజ్జనయున్
దండిగఁబడిమువ్వరనొగి, గండండ్లను దానునిలిపెగటకములోనన్

చ. బిరుదునుగొన్న యాతెలుగు బిజ్జనమున్నుడు మల్లిదేవుడ
చ్చెరువగుచున్న పొత్తపియచెన్నుగు వీడును ప్రాలిపాక నా
డిగఁబడి యొక్కవేయి జనమేలుచుఁ బల్లవుదండుఁ గెల్చి త
త్పరివర కుంభమౌక్తిక వితానతిఁ బుచ్చెనిజాసి పుత్రికన్.

చ. అతనికిఁ బుట్టిరొప్పమధురాంతక పొత్తపిచోడ సిద్ధభూ
పతియును మల్లిదేవుడును బాహుపరాక్రమ విక్రమక్రముల్
నతవరనాథ పాలకదన స్థిరపాదసరోజ వైభవా
వితతసముద్రకాంచి పరివేష్టిత భూపరిరక్షణక్రముల్.

క. ధరపొత్తపి సిద్ధనరే, శ్వరునికి నుదయించి భూమిపసన నేలరి స
చ్చరితులు పొత్తపి సోమే, శ్వర దేవుడు మల్లిదేవవసుధాధిపుడున్

ఉ. భూపదిలీపుఁడై పరగుపొత్తపిసిద్ధని తమ్ముమల్లభూ
శ్రీపతికిన్ సమస్తజగతీపతికిన్ సుతులుద్భవించిరం
శాపరిపూర్ణకీర్తులు భుజాబలవంతులు నైనతొంటిచో
యొప్పపిలిసిద్ధియున్ గుణసముద్రగణాండగు మల్లిదేవుడున్

క. ఆపొత్తపి సోమేశ్వర, భూపతికిన్ దమ్ముమల్లభూపాలునకై
యోపిలిసిద్ధికిఁ దమ్ముఁడు, దీపితసితకీర్తి మల్లిదేవుడు వరగన్.

“శ్లో॥ సూర్యాన్వయస్యకుశేశ్వరో గుణనిధి శ్రీచోళబల్లిః పితా ।
సంత్రాణాంతరణార్థినాం సదవనం షట్కాలమీశార్చనం ।
కించావారితమన్నదానసుఖితేనిత్యప్రజాంభూభుజాం ।
ధన్యోయంచిరమన్నదేవనృపతిర్జాగర్త్యజయ్యాఃపరైః ॥”

ప్రసంగరత్నావళి.

శాసనమునందలి యన్నదేవుఁడు కూడ సూర్యవంశజుఁడని యీక్రిందనుదహరించు భీమఖండ పద్యము వలనఁదెలియుచున్నది.

“సీ. భానుమత్కుల వీరభద్రాన్నదేవేంద్ర గర్వసంరంభంబుగట్టపెట్టి

భీమఖండము.

ఇందుచేత సూర్యవంశజులును కాస్యప గోత్రులునగు చోళులకు రెడ్డివీరులకుఁ బండ్రెండవ శతాబ్దమునుండీ సంబంధ భాంధవ్యములు ధారాళముగ గలవని స్పష్టపడినది.

చోళులలో బల్లిశ్వరుఁడన్నమదేవుఁడే గాక ననేకులు శాసనములందును గ్రంథములందు సూర్యవంశజులమనియె వ్రాసికొనియున్నారు. వానిలోఁ గొన్నిటిని చదువరులకుఁ దెలియుటకై నీక్రింద నుదహరింతుము.

చోడవంశ సంభవుఁడు కవి శిఖామణియునగు నన్నెచోడుఁడు తాను సూర్య వంశమునఁ జనియించితిననియుఁ గాశ్యపగోత్రుఁడననియు తన తల్లియగు శ్రీసతిహైహయ (కాల

చుర్య) వంశమున జన్మించెనని కుమార సంభవమున జెప్పి కొనెను.

౹౹సీ. కుతలంబు నడుకొనఁ గొలకొండ గానిల్పి
శరనిధిఁ ద్రొచ్చిరి సగర సతులు
మిన్నులపై బారుచున్న యేరిలఁ దెచ్చి
వారాశి నించె భగీరథుండు
గోత్రాచలము లెత్తికొని వచ్చి కడచన్న
రత్నాకరము గట్టి రాఘవుండు
జలధమహీసతి మొలనూలు గాఁ జుట్టి
పాలించెఁ గరి కాలచోడవిభుఁడు

నరుసనిట్లు సూర్యవంశాధిపతులంబు
నిధియు మేరగాఁగ నిఖిల జగము
నేలిచనిన వారికెన వచ్చుసుశ్లాఘు
ధనుఁడున న్నెచోడజనవిభుండు,

చ. అరినరపాలమాళి దళితాంఘ్రియుగుండయి పాకనాటి యం
దిరువది యొక్క వేయిటి కధీశుఁడు నాజనుచోడ బల్లికి
స్థిరతర కీర్తి కగ్రమహిషీతిలకంబును హైహయాన్వయాం
బరశశిరేఖయైన గుణభాసిని శ్రీసతికిన్ దనూజుఁడన్.

క. పాత్రుఁడన సద్వంశ కాశ్యప, గోత్రుఁడ సచ్చరితనుభయకులశుద్ధుండన్
మిత్రాన్వయ శేఖరుఁడ ప, విత్రీకృతదేహుఁడను వివిధయజ్ఞములన్.

కుమార సంభవము అవతరణిక.

కమ్మనాటిలోని కొణిదెనయందలి యోపిలిసిద్ధిన దేవ మహారాజుల శాసనము.

టిలోని గుండియపూడి, నిజరాజ ధానియైన కొట్టియదొన శ్రీ బల్లేశ్వర మహాదేవరకు అచంద్రార్కముగా దేవ భోగమునకు నిచ్చితిమి.

ఉ. అంబుజనాభు నాభి నుదయంబయి వేధ మరీచిఁ గాంచె లో
కంబుల కెల్ల పూజ్యుఁడగు కశ్యపుఁ డాతనికిన్ జనించె వి
శ్వంబు వెలుంగఁ జేయఁ గ దివాకరుఁ డమ్మునికుద్భవించె వా
నిం బ్రోగడం జతుశ్రుతులు నేరక యున్న విధాను శక్యమే.

క. అతనికి సకలలోక, ఖ్యాతుఁడు మనువుద్భవించి యనవద్యమతిస్
చాతుర్వర్ణ్యస్థితి ర, క్షాతత్పరవృత్తిఁ బరగ సర్వోత్తరుఁడై.

శా. లోకాలోకతటీ విహార కలనాలోలద్య శస్సింహుఁడై
స్తోకాపాదిత పుణ్యమూర్తి మనుపుత్రుండాక్రమ క్రీడయై
నేకచ్ఛత్రముగాఁగ భూమివల యంబెల్లన్ బ్రకాశించె ని
ష్క్వాకుండ ప్రతిమాన దానమహిమా కల్పోజ్జ్వలాకారుఁడై.

క. అయిక్ష్వాకుకులంబున, సాయంతన సప్తజిహ్వా సాదృశ్యశ్రీ
స్ఫూర్తిప్రతాపనిధి నా, రాయణ విభపుణ్యమూర్తి రఘువుదయించెన్.

* * * *

మ. మునిలోకంబు ప్రశంససేయ జగముల్ మోదంబు వొందంగ దు
ర్జనతా నిగ్రహతత్పరాత్ముఁడగుచున్ సద్వృత్తి సంరక్షణం
బునరాగిల్లుచునేలె రామనృపుఁడీ భూచక్రమున్ దత్కులం
బున రాజన్య అనేకులిద్ధరణిఁ బెంపున్ బొంది పాలించినన్.

క. పిదపఁ గరికాలచోళుం డుదయంబయి జలధిపరిమితోర్వీవలయం
బుఁ దనకుఁ బంట పొలమ్ముగ నెదురెందును లేక పేర్మియై సకం బెసగన్.

ఇట్టులనె రెట్టమతము కామాందకము మొదలగు నేక ప్రబంధములయందును శాసనములందును చోళులు సూర్యవంశ

క్షత్రియులని చెప్పం బడినది గ్రంథ విస్తర భీతినవి యెల్లనిట నుదాహరింపమానితిమి.

ఈ నిదర్శనములవలనఁ జోళరాజులు యజ్ఞయాగాదు లాచరించిన సూర్యవంశ క్షత్రియ శిఖామణులనియు గాలచు ర్యులనఁబడు హైహయులతో సంబంధ బాంధవ్యములుగలవా రని స్పష్టమైనది. ఇట్టిచోళవంశ సంభవుండగు చోళబత్తితో రెడ్డివారు సంబంధమునెరిపిరి కాన చోళులకు బాంధవులగు హైహయులకు నయితము రెడ్డివారు సంబంధులని విశ్వసింప వచ్చును.

ఎటులఁజూచిన రెడ్డివారలన్ని తెగల క్షత్రియోత్తము లతోడను సంబంధములు చేసినట్లు తెలియును.

శ్లో॥ పౌత్రీం కోటయ వేమయక్షితిపతేః పుత్రీంచ కోటప్రభోః।
దౌహిత్రీం చతురర్థ వీంహరి హర స్సోణిపతేశ్శ్రీతుః।
తన్నామ్నావిది తాం వ్యధాం హరిహరాంబా చారుమగ్రాహయ
త్ప్రాణౌ వేమమహీశమల్లనృపతిస్సామ్రాజ్యలక్ష్మ్యాసమం॥

కొరుమల్లి తామ్రశాసనము.

ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాలయమునందలి వ్రాతప్రతుల నుండి యీ శాసనభాగము వ్రాసితిమి. ఈశ్లోకము ''పౌత్రీం కాటయ వేమయక్షితిపతేః పుత్రీంచ కాటప్రభోః'' అనియుం

చ. పరగినమల్లిదేవ నరపాలుడుపొత్తపిచోడవంశ శే
ఖరుడిన వంశకర్త యనగాగడువాలివిరోధి రాజసం
హరుణుడై తొంటితాతల క్రియఁ దగపొత్తపిరాజధానిగా
ధరసకలంబునేలె విదితంబగు బాహుపరాక్రమంబునన్.

క. అమల్లిదేవునకుకుల భామాతిలకంబు పుణ్యభామిని గౌరీ
శ్రీమహాదేవికిబుట్టెఁ ద, పోమహిమఫలమ్మొ దానవాడవై నగలిన్.

క. ఇనుడుదయమైనయట్టుల, మనువుదయంబైనయట్లు మఱిరఘురాముల్
జనియించినట్లు కులవ, ర్ధనుడోపిలిసిద్ధివిభుడు దానుదయించెన్.

మ. కరికాలోత్తము చోడవంశమున దాగౌరీ మహాదేవికిన్
సురభుల్ కల్పమహీజముల్ సురనది * * * మణుల్
పగనేకాకృతి బుట్టెనోయనగా * * * * * *

ఉ. ఓపిలి సిద్ధిరాజపరమోన్నత వెంకటచక్రవర్తి నా
జ్ఞాపరిరక్షితాఖిలదిశావలయున్ ఘనదానకర్ణ లీ
లాపరిపూర్ణరమ్య శుభలక్షణమూర్తి జయంతునశ్వశి
క్షపురుహూతు బేరుకొనగా జనుచోడకులైకభూషణున్

మ. సకలాధీశనతోత్తమాంగపర భూపారమ్యపాదాబ్జహా
టకనారాయణ భానువంశ నృపచూడారత్ను సిద్దప్పబం
ధుకవీంద్రద్విజ రక్షుగాశ్యపసగోత్రున్ బాతక ప్రాతమి
త్రకుమారోపిలసిద్ధి జెప్పదగును: ద్యద్గండగోపాలునిన్

చ. తనసిజప్రాప్తియంతవి తతంబుగనోపలిసిద్ధషిన్నసి
ద్ధనకుననుంగుదమ్ముడు ప్రతాపమునన్ సనికమ్మనాడు సే
కొనిగణపత్యధీశుదయగూడి తదాజ్ఞవహించి యేలెపా
వనమగునారు వేలుననవద్య పరాక్రమ విక్రమంబునన్

౨. ఇక్ష్వేలిసప్తసంతానాబులు దేవబ్రాహ్మణవృత్తులు సమస్తధర్మంబులు పరిపాలించి స్వచరణ సరోరుహవిహిత విలోచన ప్రముఖాఖిల పృథివీశ్వర కారితకావేరీ తీరకరికాల రత్నప్రదీపాహిత కుమారగజాంకుశ ఒఱయూరి పురవరాధీశ్వర సూర్యవంశోద్భవ కాశ్యపసగోత్ర జగనొబ్బగండ కీర్తినారాయణ ...సమస్త ప్రశస్తసహితం... శ్రీమన్మహామండలేశ్వర మోపిలిసిద్ధనదేవ చోడమహారాజులు స్వస్తి శ్రీశకవర్షంబులు ౧౧౪౬ అగుతారణ నామసంవత్సర కార్తిక శు ౧౧ శుక్రవారము. కమ్మనాటిలో నిజ రాజధానియ్యైన కొట్టియదొన శ్రీశంకరమహాదేవరకు గణపతిదేవ మహారాజులకు ధర్మముగా హవిర్బలి యర్చనలకు అంగరంగ భోగాదులకు నంచులమోగడచెర్వు దేవభోగమాచంద్రార్కము సర్వకార పరిహారముగా నిచ్చితిమిమంగళము|| స్వదత్తాం||

కోటిదెనయందున్న శ్రీశంకరస్వామిగారాలయము బహిర్ద్వారము యొక్క సోపానములకుఁ దూర్పున శేషాహిని చెక్కఁబడిన రాయితూర్పుదక్షిణము రెండు ప్రక్కల వ్రాసియున్న శాసనము.

౩. త్రిభువన గీతకీర్తి నరదేవశిఖామణి కామధారుణీ
ప్రభుతనయుండు మండలికభర్గుడు భర్గపదాబ్జషట్పదం
డభినవరాముడర్యమ కులాగ్రణి గుండియ పూడిభక్తితోఁ
త్రిభువనమల్లదేవుడు ప్రతిలింగశంభునకిచ్చెభక్తితోన్

స్వస్తిచరణ సరోరుహాన విహిత విలోచన త్రిలోచ ప్రముఖాఖిల పృథ్వీశ్వర కారితకావేరి తీరకరికాలకులరత్న ప్రదీపాహిత కుమారగజాంకుశ శ్రీమన్మహామండలేశ్వర త్రిభువన మల్లదేవ చోడమహారాజులు. శక వర్షంబులు ౧౦౯౯ అగునేటి విషువు సంక్రాంతి నిమిత్తమున కమ్మనా·

లోత్తుంగచోడునిపుత్రియగు రాజసుందరినిం బెండ్లాడ నసంత
వర్మ జనించెను దీనిచేఁ గళింగులకుఁ జోళులకు సంబంధమున్న
టుల స్థిరపడును, శేటవిజయాదిత్యుఁడను చాళుక్యరాజపుత్రుఁ
డగు సత్యాశ్రయుఁడు గాంగవంశజురాలగు గౌరీదేవినిం బరిణ
యమయ్యెను.. పల్లికిల్లివానిఁడను చోళరాజు నాగజాతికన్యను
బెండ్లాడినట్లుల మణిమేఖలయను ద్రవిడకావ్యమున గలదు.
చాళుక్యుఁడగు జయసింహుఁడు కాంచీపురిపాలించు పల్లవుఁడగు
రాజుపుత్రిని బెండ్లాడ విజయాదిత్యుఁడు జనించెను దీని
వలన చంద్రవంశజ చాళుక్యులకుఁ బల్లవులకు సంబంధబాంధ
వ్యములేర్పడెననుట స్పష్టము. నాల్గవ విష్ణువర్ధనుని కుమారుఁడగు
రెండవ విజయాదిత్యుఁడు కాలచుర్యవంశజుఁడగు త్రిపురాధ
శ్వరుని పుత్రినిం బెండ్లాడెను. దీనవలనఁ జాళుక్యులకుఁ గాల
చుర్యులనంబడు హైహయులకు సంబంధ బాంధవ్యములున్నది
నిక్కము. కాకతి పతాపరుద్రుఁడు సూర్యవంశజులమని శాస
నములందుఁ జెప్పుకొనిన కందూరిచోళుల యాడుపడుచగు
పద్మావతినిఁ బెండ్లాడెను. ఇందువలన కాకతీయులకుఁ జోళులకు
సంబంధమున్నదను మాటసత్యము. కాకతీయులకు జోళులకు
మూల పురుషులు కరికాల దుర్జయులగుట చేత గాకతీయులు
సయుక్తముచోళులని నచించుటకవకాశముచిక్కుచున్నది.

కాకతీయుల పూర్వులు కరికాలుఁడు. దుర్జయుఁడనుటకును. కాక
తీయులు సూర్యవంశ క్షత్రియులనుటకు నాధారములు నిక్రిందవ్రాయు
చున్నాము.

ఈ ప్రమాణములచే చంద్రవంశ క్షత్రియులగు విద్యానగరరాజులతో రెడ్డివీరులు సంబంధ బాంధవ్యములను సలిపిరనుట నిర్వివాదాంశము. ఇంతయేల? పల్లవులకు జాళుక్యులకు కళింగులకు రెడ్లకు జోళులకు నాగులకు సంబంధ బాంధవ్యములున్నటుల చరిత్రమునుండి ఋజువు చేయగలుగుదుమేని రెడ్డి వారలీ యున్ని శాఖలతోఁ గలసిన వారనియు నొక శాఖతో నొక శాఖ కలసియే యున్నవనియు సువ్యక్తమగును.

సత్యాశ్రయుని కుమారుఁడు. విక్రమాదిత్యుఁడు చాళుక్యుఁడితఁడు సూర్యవంశ చోడ రాజుల పుత్రి విజయ దేవిని పెండ్లాడెను. కులోత్తుంగ చోడుని సామంతుఁడును అత్రేయసగోత్రుఁడును నాగవంశీయుఁడును సిద్ధిరాజు కుమారుఁడునగు సిద్ధిరాజుసోదరి పచ్చలాదేవినిఁ జోళవంశీయుఁడగు మనుమసిద్ధి పెండ్లాడెను! నాగవంశీయుఁడైన సిద్ధిరాజు ఒరయూరి చోళుఁడగు శూరాళ్వారు కత్తి దేవరాజు పుత్రియగు ఇమ్మడిశ్రీయాం దేవినిఁ బెండ్లాడినటుల గూడూరి సీమలోని రెడ్డి పాలెము పాండు రంగాలయము సంపిలి శాసనములోఁ గలదు. ఇందువలన నాగరాజులకుఁ జోళులకు సంబంధబాంధవ్యములు గలవనుట నిశ్చయము. కళింగరాజగు రాజరాజు చోడగంగుకు

శివదేవ మహాముని శాసనము

అస్తి స్వస్తిమతీ తనుర్భగవతో దేవస్యతి స్యస్ఫుర న్నాభీపంకజ సంభవస్య భుజతో యేత్క్షత్ర యాజిజ్ఞిరే। తేషాంతగ్నిమరీచి సంతతిభుజాం యే వర్గ్యయః క్షత్రియా స్తేషామస్తి కలంక లంకరహితం శ్రీకాకతీభూభుజాం॥

గుంటూరుజిల్లా మంగళగిరితాలూకా మల్యా-పురము శాసనము

కాకతీయ రుద్రమ దేవి వీరభద్ర రాజను చాళుక్యునిం బెండ్లాడినటుల జుత్తిగ శిలాశాసనములో గలదని మా మిత్రులగు మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మగారు వచించుచున్నారు. ఈ రుద్రమ దేవి పుత్రియగు ముమ్మడమ్మను చాళుక్యభీమ రాజు బెండ్లాడెను. ఇందువలనం గాకతీయులకుం జాళుక్యులతో సంబంధ బాంధవ్యములున్నటుల సువ్యక్తమగుచున్నది. కాకతీయులనినామాంతరముగల చోళులలో నొక శాఖవారు గలరని యింతకుం బూర్వమే వ్రాసియున్నాము. అట్టి కాకతీయ వంశసంజాతుండగు మల్యాలగుండ దండాధీశ్వరుండు గోనబుద్ధారెడ్డి కూతురగు కుప్పాంబికను బెండ్లాడెనని బూదపూరు శాసనమునందు నితర శాసనములం దుండుటచేం గాకతీయులకు రెడ్డివారితో సంబంధ బాంధవ్యములున్నట్లు నిశ్చయము.

పూర్వోక్తములగు క్షత్రియ కుటుంబము లన్నియు రెడ్డివారితో సంబంధ బాంధవ్యములు గావించిన విధములు

ప్రత్యేకప్రకరణమున నిరూపించ దలంచుటచే నిట నాప్రశంసను వదలితిమి.

రెడ్డిశబ్దము రాష్ట్రకూట శబ్దభవమని తెలపియుంటిమి. సంస్కృతపదమగు రాట్ శబ్దము తొలుత రడ్డియై యావల రెడ్డియైనటులఁ గూడా పరిశోధకులూహించు చున్నారు. రాష్ట్రకూటులు పరిపాలకులై యుండు నప్పుడు జనులువారలను రడ్డులని వ్యవహరించిరి రడ్డుల ధర్మము పరిపాలనము గావున నది రడ్డిక మని పేరు బడెను. త్రిభువన మల్లచక్రవర్తి శ్రీమత్పెరమడి దేవర శాసనమున "బెజవాడ రట్టిరికంబుదయచేసెనని గలదు" శకవర్షంబులు ౧౧౭౪ నాటి విష్ణువర్ధన మహారాజులగు ఉపేంద్రదేవ చక్రవర్తి శాసనములో నంద్రము వాడ అలవరమను గ్రామముల రడ్డిరికము అష్టభోగ సర్వసంపదలతో గూడ రేపటిని వేద్యమునకు నిచ్చిరి. అని గలదు చావులూరి గోకర్ణేశ్వరాలయము నందలి శాసనములలో రెడ్డిపద మీక్రింది విధముగ బరిపాలకుఁడని వాడఁబడినది.

"స్వస్తి శకవర్షంబులు ౧౦౦౫ అగునేటి విషువసంక్రాంతినిమిత్తమున శ్రీమన్మహా మండలేశ్వరవెల నాటి రాజేంద్ర చోడరాజునకు యీయాయని కంద్రికవాటిలోని కురంగటికి వెల నాటిలోని దామలూరికి రెడ్డియైనవైన తమ నాయకుని కులాంగన.

పైనుదహరించిన శాసనములలోని రడ్డికము దాని రూపాంతరములగు రడ్డికము రెడ్డికములు రెడ్డివారి జాతీయ

ధర్మముగు పరిపాలన మనునర్థమున నుపయోగింపఁబడినవి. అనగా రెడ్డియను పదము పరిపాలకుఁడను నర్థమునం దుపయోగింపఁ బడినది. ఇట్టి పదప్రయోగములుగల శాసనములు పెక్కులుగలవు. గాని దిఙ్మాత్రముగా నుదాహరించినారము.

రెడ్డి వీరులుత్తమ రాష్ట్రకూట సామ్రాజ్య విజృంభణము తగ్గిన పిదప సామంతులుగా సేనానాయకులుగా నుండినను పరిపాలనచిహ్నముగు రెడ్డిపదముతోఁ దమ జాతీయతఁ దెలుపుకొనుచుఁ బెక్కు దేవస్థానములకు దాన ధర్మములు గావించి యున్నారు. పదునొకండవ శతాబ్దమునందు సామంతులుగా సేనానాయకులుగా నున్న రెడ్డి వీరులు ధర్మములు విశేషముగాఁ గావించి శాసనములు స్థాపించిరి గాని ధర్మఫలము తమ పరిపాలకునకుఁ జెందునటులఁ జెప్పుకొనవలసిన నాగరికతచేఁ దమ జాతులను విశేషించి చెప్పుకొనక పోయిరి. శాలివాహనశకము ౧౦౧౦ లోఁ పెనుంగోటచెందరడ్డి కామసరడ్డి యను వారలు ౧౦౫౮ లో రాజేంద్రచోడరాజు ముదిపరి ఇలిందవాడసూరపరడ్డి ౧౧౩౮ శకములో కాకతీయ రాజ్యసమర్థుఁడైన రేచర్ల రుద్రరడ్డిలోనగు రెడ్డి వీరుల శాసనము లాంధ్ర దేశమునందుఁ గానఁబడుచున్నవి. కాని వారల స్వతంత్రజీవనులై యుండుటచేఁ గాబోలు తమ కులములు వృత్తాంతములు విరళముగాఁ జెప్పుకొన జాలరైరి. తమ రాష్ట్రకూట సామ్రాజ్యమున్నత దశలోనున్నంత కాలము సూర్యవంశజులమని చంద్రవంశజులమని చెప్పుకొనిరి. సమస్త క్షత్రియ శాఖల తోడ సంబంధ బాంధవ్యముల నెరిపిరి. యిట్టి రెడ్డివీరులు చాళుక్యులయు

చోళులయు కాకతీయులని నామాంతరముగల యొక చోళ శాఖవారి యొక్కయు రాజ్యకాలములందు సేనానాయకత్వమును సీమాధిపత్యము వహింప వలసివచ్చెను. అప్పుడు తమ పూర్వప్రశస్తి జెప్పుకొననొల్లక కాబోలు కేవలము మాతాపితృనామములను మాత్రము నుదహరించుకొనుచు శాసనములం జెక్కించుకొనిరి. కాకతీయ రాజ్యపతనానంతరము స్వతంత్ర రాజ్యములు స్థాపించిరి. అది మొదలు తమ పూర్వప్రతిభాధిక్యము రెడ్డివీరులు జెప్పుకొనవలసిన యవకాశము తటస్థించెను. విద్వాంసులది యవకాశముం జేసికొని మాటుపడి యున్న వీరిలక్షాత్ర చారిత్రము గమనింపక శాసనాదులయందుం జతుర్థవంశజులని వ్రాయసాగిరి. కలిలో క్షత్రియులు లేరను కల్పిత ధర్మశాస్త్ర సూక్తులిందుకుం దోడుగా నిప్పటికి వారు చూపుచున్నారు. నూతనముగాం బూర్వవికాసము గాంచు రెడ్డి జాతికిం బూర్వము తమ క్షాత్రచరిత్రము గమనింప లేక బ్రాహ్మణ విద్వాంసులు వ్రాసిన వ్రాతలు నిపుడు రెడ్డి జాతి క్షత్రియజాతి యని నిరూపించుటకు మిగుల శ్రమమైనది. క్రమక్రమముగా రెడ్డివీరులు రాజ్యముం బాలించు తఱి పూర్వచరిత్ర విఖ్యాతులఁ దెలిసికొని యప్పటికిం బ్రసిద్ధములుగా నున్న చంద్ర సూర్యవంశజులతో సంబంధబాంధవ్యములొనర్చి తమ పూర్వక్షాత్రచరిత్రము విద్వాంసులకెఱింగించి ప్రత్యేక శాసనములలో గ్రంథములలో దాము సూర్యచంద్రవంశ క్షత్రియులమనియు యజ్ఞయాగాది వైదిక కర్మలనొనర్చితిమని వ్రాయించుకొని తమ పూర్వ క్షాత్ర ధర్మమును నిలువంబెట్టుకొనిరి. రెడ్డివీరులు సూర్యచంద్రవం

శములలోని వారనుటకు శాసనాద్యాధారములు చూపి వీరు సమస్త క్షత్రియ శాఖలనుండి వీడి పోయిన విధము స్వయం వ్యక్తిత్వ సూచకమగు రెడ్డి బిరుద మూనిన విధము. ముందుగా ప్రకరణమున నిరూపించెదము.

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయ చంద్రిక

నాల్గవ ప్రకరణము.

రెడ్డి వారు సూర్యచంద్ర వంశ క్షత్రియ కుటుంబములతో బాంధవ్యములు చేసిన విధము పూర్వ రాజకుటుంబములన్నియు నొక దానితో నొకటి కలిసిన విధము తెలిసికొంటిమి. అనగా రాష్ట్రకూటులను రెడ్డివీరులు చంద్రవంశజులగు విజయనగర రాజులతోడను చాళుక్యుల తోడను సూర్యవంశజులగు చోళుల తోడను పల్లవగాంగులతోడను కాకతీయులను నామాంతరముగల చోళులలోనొక శాఖవారితోడను సంబంధ బాంధవ్యము లొనర్చినది స్థిరపడినది.

రెడ్డి వారు స్వయముగాఁ దాము సూర్యవంశజులమని చెప్పికొనినవి చెప్పించుకొనినవి యగు శాసనములను గ్రంథముల నుదహరించి రెడ్డివారలు క్షత్రియులను నంశము ప్రమాణములతో నీప్రకరణమున సమర్థించుదుము.

గోనబుద్ధారెడ్డి సూర్యవంశజుఁడనియు నీతనిపుత్రికయగు కుప్పాంబిక కాకతీయ వంశమునందలి మహాదేవరాయని సం

తతిలోని వాఁడగు మల్యాలగుండ దండాధీశ్వరుని భార్యయని నైజాము యిలాకలోని మహబూబు నగరము జిల్లా బూతుపూరిలోని శిలాశాసనము వలనఁ దెలియు చున్నది. ఆ భాగములు దాహరించెదము.

"స్వస్తి సమధిగత పంచమహాశబ్దమహా మండలేశ్వర శ్రీఅనుమకొండపురవరాధీశ్వర కాకతీయ రుద్రదేవమహారాజులు ఓరుగంటను పృథివీ రాజ్యంబు సేయుచుండంగా తత్పాదారాధిత రాజ్యలక్ష్మి విలాసుండైన మల్యాల గుండదండాధీశ్వరుని ధర్మపత్ని తన పతి పరలోకానకు జనిరని బూదపూరను గుడికట్టించి శకవర్షంబులు ౧౧౧౮ వర్తింపంగాను ధాతృసంవత్సర మాఘ శు॥ ౧౦ గురువారములో గుండయ పేరను ప్రతిష్ఠచేసి ఆ కాలమునందు ఆకుప్ప సానమ్మగారు తమ కొడుకులు బాపయ బొప్పంము గణపతి దేవుంము పర్వతముమల్లయ్య తమ్ముడు మల్లయ బుద్ధయ కాటయ విత్తయ పిడుగు గుండయ వీరు సహితము అగుండేశ్వర దేవరకుధారా పూర్వకమైన వృత్తి నిరు నేల బాచసముద్రాన మఱుతులు కుప్పసముద్రాన మఱుతులు ౧ గణపతి సముద్రానకుఁ బూదల పాడను మ ౧ వెరసి మూడేటి పొలము బూదపూరను మ ౧౨ పోతులమడుగున మ ౪ వెరసి మ ౨౧ ఇంతెట్టు ఆచంద్రార్కస్థాయిగానిచ్చి బిలజేయుల కొడుకు సిద్ధజేయులకు బాచజేయుల కొడుకు వైజజేయులను. ఈ స్థానమునకు బడయులై బిడ్డ బిడ్డతరము ప్రసాదోప జీవులై యుండురని పంచినధర్మ సంరక్షణార్థంబై పదక్రమయుత యజుర్వేద పారగ శబ్దవిద్యావిశారద కవీశ్వరులైన ఈశ్వర భట్టోపాధ్యాయులను శాసనము సెప్పం బంచినద ప్రారంభం బెట్టినవి.

శ్రీవరాహరహస్సత్వం శ్రీవరాహ జగత్ప్రభో
రక్షతామద ధేరంత రక్షతాక్షి ప్రమంబుతిత్

శ్రీమత్ మల్యాలవంశేశః కరనికరాంబోజనోస్మిలన శ్రీ
మిత్రశ్రీభూతప్రభూత ప్రకట పటునటత్కీర్తి వల్లీవితానః
ఆసీదాశీరలూనావళి మిళితల పత్స్యాంపను స్మ్రే షుభూపా
వేషాశేషాభిరామః క్షితితల తిలకోగుండ దండాధ నాథః
శ్రీసూర్యవంశనిజశేఖర బుద్ధయాఖ్య
పుత్రీపవిత్ర చరితా ధరణాగుణాఢ్యైః
శృంగారసారకరణిః కరణీయదక్షౌకుప్పాంబికా జనిచతస్యసతీకశ
త్రంలక్ష్మీనారాయణాఖ్యం జలశయన మధు ఘ్నావ్యశయ్యాభిధానం
సానందారుంధతియ ప్రతిను సితచర ద్వారకేశ సుప్రతిం చ
కల్పోక్తం తచ్చత చ్ఛప్రథిత కులపరస్తోవ్ సీమంతి భూషా
సాలాపాది వాపిసహితపనతిడాగ శ్రీముకుంద ప్రతిష్ఠా
భూదానం భూరిదానం గజతురగ సదా దానమన్న ప్రదానం
గోదానం గేహదానం వివిధవర పథి దానమంబు ప్రదానం
తద్వద్వృత్తి ప్రదానంబి శివిదితి మహాదాన మన్యచ్చసర్వం
కుప్పాంబాకల్పవల్లీముహురకృతి సదా చర్యశయ్యాప్రదానం
శాకాబ్దే వసునంద శంకర మితే శ్రీధాతృసంవత్సరే
మాఘేమాసిసితేచ ధర్మదివసేవారేచ వాచాంపతేః
కుప్పాంబాపతి సద్విజ్ఞయాకృతిముదాళింగాం ప్రతిష్ఠావహాల్
క్షేత్రంతుల్య మతుల్య గత్న పిహితాలంకారమ స్మైదదౌ॥
॥శ్రీమత్కుంద శరాసనాధి కరణే కరాటమాన్యోజనః
వీరంసన్యసమాజ సేవణపతేస్సం గ్రామరంగ స్వహాం
ధాటీలాటవ్యపాట వీపును దినం గంతుంమకం మాధవే
ద్యద్యద్గుండయుదండ నాథవిలసద్దోర్వ్రక మైర్ని ప్రష్ఠమ॥
శ్రీసూర్యకులదుగ్ధాబ్ధిజాతా సహజ చంద్రికా
శ్రీరేవ శ్రీపతేర్యస్య ప్రేయసీ కుప్పమాంబకా

శాకాబ్దేశశిదంతి శంకరమితే సిద్ధార్థిసంవత్సరే
చైత్రేమాసిసితత్రయోదశతిథౌ వారే గురోశ్శోభనే
నిర్మాపయోత్తమ బూదపూరినికటేసోయంతటాకంవరం
బాచాంబాభిధయాంకితం తమకృత శ్రీగుండ దండాధిపః॥

బూదపూరుమసీదులో నుంచిన శాసనము.

సూర్యవంశజుఁడు బుద్ధరాజనుచు మొదటిశాసనము నందుఁ జేర్కొనఁబడిన యాతఁడే రంగనాథ రామాయణము రచించినటుల వ్యవహరింపంబడు గోనబుద్ధారెడ్డి. ఇతనిజనకుఁడగు గోనగన్నారెడ్డి శా.శ ౧౨౧౬ అగుసంవత్సర మార్గశిర శుద్ధ ౬ నాఁడు రాయచూరి పట్టణంబున శిలాదుర్గము నిర్మించి శాసనము వ్రాయించినాఁడు. అందుగోనగన్నారెడ్డి మనుకుల కమలమార్తాండునిగా జెప్పంబడుటచేనది బూదపూరిశాసనమునకు బలమునిచ్చుచున్నది. వీనినన్నిటిని సమన్వయించి విచారించి చూచినచో రెడ్డివీరుఁడగు బుద్ధారెడ్డి సూర్యవంశజుఁడనియుఁ గుప్పాంబిక సూర్యవంశసంజాతుఁడగు మల్యాల గుండరాజ బెండ్లాడెననియుఁ దెలియును కుప్పాంబ తనపుట్టినింటివారిది సూర్యవంశమని పై జెప్పుటచే గోనబుద్ధారెడ్డి సూర్యవంశజుఁడని చెప్పు కొనినటులై

ప్రోలరెడ్డియను నొక రెడ్డివీరుఁడు హంసినృసింహస్వామిచెంతనొక శాసనమును వేయించుచు నందుఁదాను శ్రీరామునకుఁ జెందిన సూర్యవంశములో జనించినవాఁడనని యీక్రిందివిధముగాఁ జెప్పుకొని యున్నాఁడు ఇందురెడ్డివీరుతే

రాష్ట్రకూటులను నంశముగూడ నిర్ణయింపఁబడుటచే నీ యంశమున కిదిప్రమాణము కూడఁగాగలదు.

శ్లో॥ నమస్తుంగ శిరశ్చుంబి చంద్రచామర చారవే
త్రైలోక్యనగరారంభ మూలస్తంభాయశంభవే॥

స్వస్తి సమధిగత పంచమహాశబ్ద మహామండలేశ్వర అనుమకొండ పురవరాధీశ్వర మూరురాయ జగదాళ విదిత విక్రమశీల పరమ మాహేశ్వర స్థిరలక్ష్మీ నిజైశ్వర్యవిరాజిత కదనప్రచండ శ్రీస్వయంభూదేవదివ్యపాద పద్మారాధక పరబలసూదక నామాదిస మస్తసహితం శ్రీమన్మహామండలే శ్వరకాకతీయ ప్రతాపరుద్రదేవమహారాజులు ఓరుగంటను పృథివీరాజ్య ముచేయుచుండగా తత్పాదసాధిత రాజ్యలక్ష్మీ విలాసుండురిపుకులభ యంకరుండు కల్యాకొలని పురవరాధీశ్వరుండును న శ్రీజగదాళ ఇమ్మ -దేవరంగారి సుపుత్రులగు ప్రోలరడ్డిదండ నాయకుండు స్వస్తిశ్రీవిజయా భ్యుదయ శాలివాహనశ కర్షంబులు ౧౨౪౮ అగు అక్షయసంవత్సర చైత్ర శుద్ధ పూర్ణిమ గురువారము నాడు తమరారాజ్యైశ్వర్యాయురా రోగ్యాభివృద్ధి ప్రవర్ధమాన మగునట్లు శ్రీ శ్రీ శ్రీ పంపాభ్యాశిరావా దేవరకు గజ తక వచషర్పించి వేయించిన శాసనప్రారంభం బెట్టిదనిన.

శ్రీరమణీమణీ విమలచిత్తసరోజమరంద భృంగునా
భీరమణీయ పద్మమున వేధజనించిమరీచిఁగాంచెనా
ధీరుఁడకుఁన్ జనించె ఘనదివ్యచరిత్రుఁడు కశ్యపుండున
శ్వారతుచి వ్రిజాంచిరని దానదినేశుడు గర్గావాయికిన్
ఆరాజీవస ఖుండుగాంచె గుణరత్నాం భోధి వైవస్వతున్
ధీరోదాత్తుడులోక మాన్యుడు మహాధీమంతుడిక్ష్వాకుడా

రారాజత్కులమందు బుట్టె ఘనపారావారమధ్యంబునన్
నీరేజాహితుడు ద్భవించినటులన్ నిర్మాల్యచేతస్కుడై
అలయిక్ష్వాకుకులంబునం దుగుణరత్నాంభోధినానావని
తలరాజన్యకిరీటసంఘటితరత్నవ్రాతదివ్యప్రభా
కలితాంఘ్రిద్వయుడైన శ్రీరఘుమహీకాంతుండు జన్మించెనా
యలఘుస్వాంతరఘుండు గాంచెనజభూపాధ్యక్షునిం బొందుగన్
ఆయజరాజపుంగవున కభ్యుదయించి యొంగాంచె రామునిన్
భూయపరాక్రమారి జనపుంగవ శోణితసిక్తఖడ్గునిన్
న్యాయదయైకభూషణుని నవ్యనిజాశ్రితలోకరక్షణున్
శ్రేయగుణాలవాలు నృపశేఖరు పంక్తిరథావనీశుడున్
ఆరఘురామచంద్రునకునభ్యుదయించి కుశుండుగాంచెదు
ర్వారపరాక్రమోల్లసితవై రివిపాటనదక్షునిన్ మహా
ధీరకులావతంసు నతిథిక్షితిపాలకశేఖరున్ దగన్

భూరితరప్రతాపుడు నభుండుజనించె దదీశమాలికిన్
ఆనభరాజపుంగవున కభ్యుదయించెను పుండరీకుడా
మానవనాథమౌళి నృపమండల మాన్యుని క్షేమధన్వభూ
జానినిగాంచె నానృపప్రశస్తకులంబున బెక్కురాజులున్
మానుగసంభవించియు క్ష్మాస్థలినేలిన పిమ్మటన్ దగన్
ఆక్షేమధన్వనృపాగ్రణికులమున జనియించెను సుమిత్రజనవిభుండు
నతనికిజనియించె వితతసద్గుణసాంద్రుడగు విశ్వావరనృపుండతనికి
మితవిక్రమపరిపంథి విసరనిర్దళనప్రచండుడౌ రాష్ట్రకూటుండు బొడమె
నారాష్ట్రకూటసదన్వయంబున బుట్టె నిమ్మడిదేవరడ్డీంద్రమౌళి
యతనికభ్యుదయించే బుధాళిపొగడ, వైరిరాజన్యదంతికంఠీరవుండు
సర్వశుభలక్షణుండు ప్రశస్తయశుడు, రమ్యగుణధాముడును ప్రోలరడ్డి
ప్రభుడు.

పంపా క్షేత్రనృసింహ దేవరకు భాస్వద్రూప్యవర్మంబిలన్
సంప్రీతిన్ ఘటియించె దంతిశృతిపక్షక్షోణివర్షంబులన్
సాంసారన్ వడువంగ నక్షయమునంద స్తోక చైత్రంబునన్
సంపూర్ణ బగు పూర్ణిమా తిథిని......పూజ్యంబుగన్.

శాసనప్రమాత్రిక హంపిలోని నృశింహస్వామి ఆలయము వెనుకప్రక్క బడియున్న రాతిలోనున్నది.

ఈశాసనమువలన రాష్ట్రకూటులది సూర్యవంశమనియు నందు ఇమ్మడిరడ్డి ప్రోలరడ్డి జనించిరని తెలియును. రెడ్లు తాము రాష్ట్రకూటులమని సూర్యవంశజుల మనియు జెప్పుకొనిన శాసనములలో నిదిమిగుల ముఖ్యమైనది.

ప్రోలరడ్డిశాసనము నైజాంయిలాక నాగరకందనూలు తాలూకాలో జేరినకల్వకొలనిలో కేశవస్వామి దేవాలయమున నింకొకటికలదు దానిక్రిందనుదహరించుచున్నాము.

"స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశక వర్షాలు ౧౨౮౩ అగుదుర్మతి సంవత్సర భాద్రపదశుద్ధ ౧౧ గురువారాన శ్రీ మన్మహామండలేశ్వర కాకతీయ ప్రతాపరుద్రదేవ మహారాజులు పృధ్వీరాజ్యంభుచేయుచునుండంగాను స్వస్తిశ్రీమన్మహా సామంత చేపిరకు జగదాళి ఇమ్మడిదేవరంగారి సుపుత్రులు ప్రోలయరడ్డి వారు తమకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధిగాను కలుగవలెనని శ్రీప్రసన్న వల్లభదేవరకు...........

దీనివలన రెండవప్రతాపరుద్రుని కాలముననున్న రెడ్డులు తాము సూర్యవంశజులమనియు . రాష్ట్రకూట సంబంధుల

మనియుఁ జెప్పికొనిరనుట స్పష్టము. రెడ్డిశబ్దమునకుఁ బ్రాచీన రూపమురడ్డియని యనేకశాసనములలో గ్రంథరాజములలో గనుపించుచున్నది. కొందఱురెడ్డులు తమకుల వృత్తాంతముల చెప్పుకొనక పోవుటచే వంశశాఖాభినిర్ణయము లసాధ్యములగుచున్నవి. ద్రవిడదేశమునందలి తిరువళ్ళూరు వీరరాఘవస్వామి దేవాలయములోనున్న శిలాశాసనములో వేమారెడ్డి శాసనము వేయించి యందుఁ దాను సూర్యవంశజుఁడనని చెప్పికొనియున్నాఁడు.

స్వస్తిసమస్తగత పంచమహాశబ్ద మహామండలేశ్వర వీరనారాయణ భుజబల భీమ విరోధిదావానల నృసింహ రాయ వేశ్యాభుజంగ నామాదిసమస్త ప్రశస్తి సహితుండైన వేమభూపాలుడు స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహనశక వర్షంబులు ౧౩౨౭ అగు వర్తింపంగా తారణసంవత్సర శ్రావణశుద్ధ పౌర్ణమి ఆదివారమునాడు సనరారాజైశ్వర్య దినదిన ప్రవర్ధమానమగునట్లు తిరువళ్ళూరు వీరరాఘవ దేవరకు సువర్ణకిరీటమర్పించి వేయించిన శాసనంబెట్టిదనిన.

శా. ఏవంశంబుననుద్భవించి కరుణాహృత్కంజజాక్షుడున్
ధీవర్యుండు రఘుండజుండు ఘనపంక్తిస్యందనుండున్ గుకుం
డీవిశ్వంబును ఖ్యాతినేలిరలఘు ప్రేశాన్వయంబందుధా
త్రీవర్యుల్ జనియించి యేలిరిల శ్రీలన్ బెక్కురాపిమ్మటన్

ఉ. ఆయిన వంశమందు నరపాగ్రణి పోలనృపుండు పుట్టెబా
హాయతశక్తి మంతుడహితౌఘవిపాటన శౌర్యవర్యుడున్

న్యాయగుణుండు వేమనరనాథుడు బుట్టెను వానివంశమం
దాయతమైన భూపలయ మంచితరీతిని నేలుచుంపుగన్.

సీ. శకవత్సరంబులు శరపక్షగుణ శశిసంఖ్యయు బాగుగ జరుగుచున్న
సుమహిత తారణాబ్దమున శ్రావణ పౌర్ణిమంబున నాదివారంబునందు
చాళు తిరుమళ్యాళ వీరరాఘవునకు నిజరాజ్యవృద్ధికై నిర్మలమతి
మేటియగా స్వర్ణకిరీటంబు నర్పించె సకలకోవిదులుతిన్ సంస్తుతింప

సూరమాంబిక యన్వనాస్తోకవనవ, సంతుడహితాళికాలుండు సత్యరతుడు
వీరనారాయణుండు మహాధీరవరుడు, విమలగుణసాగరుండును వేమవిభుడు

ఈ శాసనమువలన వేమారెడ్డియుఁ దాను సూర్యవంశజుఁడనని చెప్పుకొనెననుట స్పష్టము. ఈశాసనమునందు నితరరెడ్డివీరుల శాసనములందును అనితల్లికలువ చేరుశాసనమునందును. రెడ్డివంశములకు కూటస్థుఁడుగఁ జెప్పఁబడు ప్రోలయరెడ్డియే గావున నీవంశజులగు రాష్ట్రకూటులు సూర్యవంశజు లనుటకుఁ బ్రోలరెడ్డిశాసనము ప్రథమాధారము పెదకోమటి వేముని శాసనమంతి మాధారముగా గైకొనందగును. పై వేమారెడ్డి భార్య రెడ్డివారింట యాడుపడుచుగాదు. వేమారెడ్డి భార్యయగు సూరాంబిక చరిత్ర మించుకకొండ వీటి చెంతగల పిరంగిపురము వీరభద్రాలయము నందలి శ్రీనాథ మహాకవి కృతశిలా శాసనములో నీవిధముగ వ్రాయఁబడి యున్నది.

రాజస్తస్య మహాదేవీ రజమాశేరివాంబికా।
రత్నసింహాసన స్యార్ధే రాజతే సూరమాంబికా।
......(శ్రీ) ధాన్యవాటి పురాధిపతియు।
కృష్ణవేణీజల క్రీడావినోదుండునగు గన్న భూపాలునకగ పుత్రి।
శ్రీరినారాయణుడు వేమవిభుని దేవి భూరిసద్గుణనికురుంబ సూరమాంబ

ఈ సూరాంబ జనకుఁడగు గన్న భూపాలుఁడు శ్రీనాథకవి సార్వభౌమునివలన ధనంజయ విజయమంకితమొందినట్లు తెలియుచున్నది. కాని యిపుడా గ్రంథము లభించుటలేదు. గన్నభూపతి తన వంశజులకుఁ పూర్వుఁడని దంతులూరి నారాపిరాజు మూర్తిత్రయోపాఖ్యానమునని టులఁజెప్పినాఁడు।

సీ. అహితదుర్గాన్యత్రీన లద్భుతంబొందగఁ గ్రీడికైవడి నిలిచి దాడిసాడు
ఆహిత ప్రదాన విద్యాతుష్ట్రిముల చేతఁ బ్రతియెవ్వరును లేక ప్రతిభగాంచెఁ।
తనకీర్తి దశదిగంతరగీయ మానమైకను పట్టు ధర్మమార్గంబు నెఱపె॥
శ్రీనాథసుకవీంద్రుచే ధనుంజయవిజయంబను సత్కావ్యమందె వెలసె

నృపతిమాత్రుండె నిజపాదనీరజాత
ఘటితకోటీర వైరి భూకాంతమాన
సాంతర భయాపహారి శ్రీదంతులూరి
గన్నభూపాలకాశి దోర్గర్వశాలి.

ఈగన్నభూపాలుని పూర్వుఁడగు హరికృష్ణుఁడు మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము నందు

"మ......శ్రీధాన్య వాటీపురీ।
చిరసామ్రాజ్య రమాసమాశ్రయరమా సింహాసనాసీనుఁడై"

"సీ. పరియించెనే చంద్రవంశపావనుఁడర్థి నమరేశదేవకటాక్షలబ్ధి"
యనియు బమ్మెరకేసన మల్లనచే విష్ణుభజనానందనందు

అనియుం జెప్పఁబడెను. గన్నభూపాలుఁడుఁ ధనంజయగోత్రుఁడు ఈగోత్రము ప్రవరఖండమలో విశ్వామిత్రగణంబునఁ గలదు గోత్రకర్తలు విశ్వామిత్ర మధుచ్ఛందో ధనంజయులు కావున ధాన్యవాటీపురాధీశ్వరుఁడగు గన్నభూపాలుఁడు చంద్రవంశ క్షత్రియుఁడనుట నిర్వివాదము దీనివలన వేమారెడ్డి భార్యయగు సూరమాంబ చంద్రవంశ క్షత్రియుల యాఁడుపడుచనుటకు సంశయముండదు.

శ్రీవైకుంఠమను దక్షిణదేశమందలి విష్ణుక్షేత్రము దేవాలయములో గోడకానించిన శిలాశాసనమునందు రాజమహేంద్రము పాలించిన నాగిరెడ్డి దాను సూర్యవంశము వాఁడనని చెప్పుకొన్నాఁడు.

స్వస్తిశ్రీ రణరంగభీమ అఖర్వగర్వ రిపుమత్తమాతంగ కంఠీర వకాంచ గాంచేయ వారనారీ యవ్వన వనవసంత రూప జితమదన రాజమహేంద్ర పట్టణాధీశ రాయవేశ్యా భుజంగ మిత్రకులమండన సుకవి మందార మూరురాయర గండరగండ సింహధ్వజలాంఛన నామాది సమస్త ప్రశస్త

సహితుండగు నాగిరెడ్డి భూపాలుండు శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౪౫౬ అగు విజయ సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ ౧౦ లు నిజరాజ్య సమృద్ధికై గోపురము జీర్ణోద్ధారము గావించి వేయించిన శాసనము.

సీ. సాగస మిత్రనంజమును వారాశిక రాజపుంగవుఁడు సద్రాజానయ్యో
రాజమహేంద్రపుర రక్షమానాగమంపలికి నేన్నవరుఁడు నాయకుండు
ముగురురాయలసాను మిన్నమిండండయి వెలగనేసర పాలవీరవయ్య
డంచితరాయవేశ్యాభుజంగాది సద్గుణగుణలే ఘనునకు వెలయుచుండు
నట్టిశ్రీనాగిరెడ్డికి వారాణ నాగ్ను, డబ్బులు తెగ్గ్గరసముద్రాజ్ఞలంక్య
జలగుచున్నట్టి విజయునగకు శుద్ధ, మునద్వితీయను వైశంతపుర పురము
రారి గోపురంబుదగదను గొమరు మిగుల॥

కేశవభట్టు చెప్పిన శాసనము.

శివలీలా విలాస గ్రంథకర్తయగు నిశ్శంకుని కొమ్మనగూడ వీటు రేపల్లె రెడ్డి కుమారుఁడగు వీరభద్రారెడ్డిని వర్ణించుటకై సూర్యవంశీయుఁడనియే వాకొనియున్నాఁడు.

చ. వరకమలాప్త వంశమున వర్ణనఁగాంచి యమోఘమార్గణా
దరమునమించి శాంభవ కథాసరణిన్ మదినుబ్బియుల్లస
ద్భరతపుత్ర ప్రవర్తనముదంబు వహించి తన ర్తురింపు సాం
పరుదుగ రామభద్రుఁడును నల్లనృపాలకు వీరభద్రుఁడున్॥

శివలీలా విలాసము

ఈ యుదాహరణముల వలన రాజమహేంద్రవరపు రెడ్డివారు కూడ తాము సూర్యవంశజులమని చెప్పుకొనుటయె గాక రాష్ట్రకూటులవలె సింహధ్వజలాంఛనులమని చెప్పికొనిరి గావున వీరును సూర్యవంశజులనుట స్పష్టమైనది. వీరలు సూర్య చంద్ర వంశజులతోఁ గావించిన బాంధవ్యములు లోగడ ప్రకరణమునందె ప్రసక్తి నొందఁ జెప్పి యున్నాము.

కోరుకొండ దుర్గము నేలిన కేచర్ల కాచిరెడ్డి పుత్రుఁడు నుభయభాషా కోవిదుఁడునగు రామిరెడ్డి భారతమును ద్విపద కావ్యముగ రచించుచుండుఁ దాను సూర్యవంశమునఁ బుట్టి నట్లు వ్రాసికొని యున్నాఁడు.

ద్విపద. కోరుకొండ దుర్గంబు కొమరొప్పనేలి
తర్కింప నాంధ్రభూతల నాథులైన
భానువంశజులందుఁ బ్రఖ్యాతిగన్న
జ్ఞానవికుండను సంస్కృతాంధ్రముల
నసమానసాహితి నలరినవాఁడ
రసికపండితుఁడను రాజవంశజుఁడ
కేచర్ల గోత్రుండ రెడ్డికులుండ
కాచిరెడ్డి కవీంద్ర గర్భజాతుండ
జయపుర వంశ్యుండ చండశాసనుఁడ
నయమొప్ప భారతార్ణవమీదనెంచి
రామిరెడ్డి సమాఖ్యరంజిల్లువాఁడ
నీ మహిద్విపదగా నిప్డు రచింతు.

ద్విపద భారతము అవతరణిక.

దోమకొండ సంస్థానమునకుఁ జెందిన శ్రీ[illegible] సూత సంహితయందుఁ బట్టమెట్ట సోమనాథ కవి సూర్యవంశ క్షత్రియులని యీ క్రింద విధముగా వంశాభివర్ణనమునందు వ్రాసి యున్నాఁడు.

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండాదికారణ హరికిఁ దక్షిణనేత్రమయి యెవ్వఁ
డనవద్యహృద్య దివ్యామ్నాయ లావణ్యకలిత గాత్రుండై [illegible] యెవ్వఁ
డవని చరాచరనివహాభివృద్ధికి నత్యంత నిదానుఁడై యలరెవ్వఁ
డమలినచ్ఛాయా మహాదేవి చిత్త సద్మాబ్జచ్ఛదమరందానుభవుఁడెవ్వఁ
డట్టిరవిమండలి యుదయించె నలఘుదర్ప
దుర్మదారాతి వితతి యుస్తోక సుగుణ
వితతి భూసురల పాలనని యతిసుగతి
దనరు క్షత్రియజాతి యుదారరీతి॥

గీ. పరమపావనమైన తద్బాహుజన్మ జాతిశాఖోపశాఖల [illegible]
నలరు శ్రీపాకనాటి రెడ్డ్యన్వయంబు చాల జెలువారు [illegible]?

క. ఆపాకనాటికులమున రూపింపఁగ మేలుబంతి రూపేన [illegible] పార
నిర్మలంబై యాపునరాచుళ్ళ గోత్రమెన్నిక గాంచెన్.

గ్రంథకర్తయగు సోమనాథ సోమయాజికవియు గ్రంథ ప్రేరకుఁడగు కామినేని కామారెడ్డియు సతీర్థ్యులుగాన (సహపాఠులు) నీ రెడ్డి వంశమును గూర్చి కవి జెప్పిన యంశములు ప్రమాణములనుట సత్యము కామారెడ్డి సోదరుఁడగు యెల్లారెడ్డి యిట్లు వర్ణింపఁడె

సీ. ప్రాకృతవైకృత ప్రముఖసర్గ ప్రసత్సర్గపారంపరీ సుగతులును
గమలసంభవమహా కల్పవైనం దినకల్పమానవకల్ప కార్యగతులు
నాదిమవంశ వంశాంతరావాంతర వంశనానావిధ వ్యాప్తులును
దేవతిర్యఙ్నరదేవ దేవనవిధా సాధారణ విశేష చరితములును

గీ॥ కరతలామలకంబులే ఘనునకతఁడుదిక్కర గిరీంద్రధృతిశాలి బిక్కనోలి
కాని రెడ్డీంద్రుననుజుఁడై ఖండకీర్తి యెల్లరెడ్డి తమాతలాధీశ్వరుండు॥

ఉ. పంచమ వేదమై పరఁగు భారత సంహిత నాకర్ణించి శో
ధించి పురాణ పంక్తిని శ్రుతిప్రతిపాదితమేర్పరించి ని
శ్చించల బుద్ధియోగపద సాంఖ్య విధంబుల కారి తత్త్వముల్
గాంచి ముదంబునన్ దనరుగా దయ యెల్లయ రెడ్డిధన్యుఁడై॥

సూతసంహిత.

పై పద్యములందలి విద్యావిశేషములు కేవల వేద సంబంధములు సర్గప్రతిసర్గ సంగతులు బ్రహ్మకల్పమానవ కల్ప కాలగతులు వేద ధర్మములు భారతములోని సమన్వయించుట సాంఖ్య తత్త్వము నెఱుంగుటలోనగు బ్రహ్మవిద్యా పరిచయ గ్రహణములు వేదాదికముల గురుముఖమున నభ్యసించినవారికి కావింపవలసినదే యెల్లారెడ్డికి విజ్ఞానమున్నటుల సమకాలికుఁడు సతీర్థ్యుఁడు నాస్థాన కవియగు నియోగి బ్రాహ్మణుఁడా చెప్పుట వలన బిక్కనవోలు సంస్థానమున పూర్వము వ్యవహరింపఁబడిన దోమకొండ సంస్థాన ప్రభువుల పూర్వులు వేదశాస్త్ర పురాణము లెఱింగిన క్షత్రియులనియే వ్యవహరింపఁబడినటులకు నీ యుదాహృత భాగము చాలును. ఎల్లారెడ్డి సోదరుఁడగు ముల్లారెడ్డి ఆంధ్రమున సుప్రసిద్ధకవి ఇతఁడు శివధర్మోత్తరమునందును పద్మపురాణమునందు వేదములందలి సూక్తములను వేదవిహిత ధర్మములను పూజా విధానములను మంత్రోపాసనా విధుల విస్తరముగాఁ జెప్పినాఁడు. శివధర్మోత్తరమునందలి విషయములన్నియు శైవాగమ శ్రుతి

స్మృతి పురాణానుసారములు ఓంకారము పంచాక్షరి షడక్షరి మంత్రోపదేశ విధులు సప్తధాతు సంఖ్యానములోనగు నంశములను సమర్థించి వ్రాయుటకు నేతన్మాత్రునకుఁ గనము గాదు మల్లారెడ్డి సోమనాథకవి చెప్పినటుల క్షత్రియ శాఖాంతర్భాగమగు రెడ్డి గావున వేదాదులు గురు ముఖమున నేర్వ నవకాశము చిక్కెను.

దోమకొండ సంస్థానాధీశుల బంధువులగు గద్వాల సంస్థానాధీశులగు రెడ్డివారుగూడా క్షత్రియులనియే వ్యవహరింపఁబడిరనుటకు గద్వాల సంస్థాన ప్రభువులలో సుప్రసిద్ధుఁడగు సోమ భూపాలుఁడు కాణాదము పెద్దన సోమయాజి వలన అధ్యాత్మ రామాయణాదికములను హరిభట్టు వలన రతిరహస్యము సంకేతముఁగాఁ గొనెను. ఈ సోమభూపాలుఁడు స్వయముగాఁ గవిత్వము చెప్పఁగలుగుటయేఁ గాక కొన్ని గ్రంథములు సయితము రచించెను. కాణాదము పెద్దన సోమయాజి తన యధ్యాత్మ రామాయణమునఁ గృతిపతియగు సోమ భూపాలుఁడు చంద్రవంశజుఁడని నిశ్చయించుట కనుకూలముగా నీ క్రింది విధమున వర్ణించియున్నాఁడు.

సీ. తనదుసోమసమాఖ్య దనరషోడశమహాదాన కళాధురంధరత మించి
తనరాజ నామాంకమును సమర్థంబుగాఁగువలయ వికసనోత్సవమునించి
తనదుచంద్రధ్వజోత్తమము సార్థకముగా నరివిభేదనశక్తి నతిశయించి
తనసోమవంశవర్తన సుచితంబుగావిజయ విఖ్యాతిచే విస్తరించి

గీ. నతఁడు జెలువొందు మాఘమాసాదిఘటిత
రామకేశవగోపాల రథమహోత్స

నారచితహేమమణితులాభారదాన
చరితభువనాళి సోమభూపాలమౌళి॥

దీనిచే గద్వాల రెడ్డి ప్రభు పుంగవులు చంద్రవంశజుల నుట స్పష్టము.

ఇట్లు సూర్యచంద్ర వంశజులని యనేక శాసనాదికములందుఁ జెప్పఁబడినను గొన్ని శాసనములందుఁ జతుర్థులని చెప్పంబడినంత మాత్రముననె క్షత్రియులు గాక పోరు.

చతుర్థ పదముఁగూర్చి ముందు విపులముగా వ్రాయుదుము.

శ్లో॥ కాంచ్యాంత్రిపురాంతకేజయపురే కాశీపురేగోకులే
పంచారామ పురీషు పట్టసపురే మార్కండే శంభోఃపురే
గంగాసాగర సంగమేషునిరతం శ్రీశైలండవీరపురే
చాళుక్యామ్నయుతాన్నదాననిరతం శ్రీవేమభూపప్రభుః॥
అనవేముని ఉప్పుగల్లు శాసనము

రెడ్డివారు చాళుక్యులసంబంధ మొనర్చిరనిపూర్వము చెప్పినదానికి నీయనవేముని ఉప్పుగల్లు శాసనము బలమునిచ్చుచున్నది. కాకతీయులు సయితమునిట్లే ప్రథమమున రాష్ట్రకూట సంభవులగు రెడ్డివారనియు చోళులసంబంధముచేసి తుదకుఁ జోళులమని చెప్పుకొనిరనియు, కాకతీయులలో రాజులకు మహారాజనామముండుటయు సామాన్యులకు నామాంతమున రెడ్డిపదముండుటయుం బట్టినిర్ణయింప వీలగుచున్నది. రెండవ

ప్రతాపరుద్రదేవ మహారాజుకుమారుఁడగు జుట్టయలంక గోంక రెడ్డియెపై విషయమునకుఁ బ్రబలమాధారము. జుట్టయగొంక రెడ్డిప్రతాపరుద్ర మహాదేవ రాజులకుఁ గుమారుఁడనుటకు నీక్రింద శాసనము లుదహరించుచున్నాము.

స్వస్తి సమధిగత పంచమహాశబ్ద మహామండలేశ్వర మకుట మరీచిరంజిత పాదారవిందయుగళ చాషష్టిక శాకుళలమూరురాయ జగద్దళ ప్రతిపక్షరాయవంశ నిర్మూలన రాయస్థాపనాచార్య మేరుమందర ధైర్యబల్మెంతిగండకదన ప్రచండ ఐడెరాయ దిశాపట్ట సేవనట్టనిభాళ అనుమకొండ పురవరాధీశ్వర వీరలక్ష్మీనిజేశ్వర శ్రీస్వయంభూదేవ దివ్యపాదపద్మారాధక పరబలసాధక నామాది సమస్త ప్రశస్తసహితం శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కాకతీయ ప్రతాపరుద్రదేవులు సుఖసంకథావినోదంబున రాజ్యంబుసేయుచుండగా గండికోటకున్ను ములికినాటికి తనప్రియకుమారులయిన జుట్టయలంకయ గొంకరెడ్డిగారిని రాజ్యాభిషిక్తుల జేసెను ఇది సూరాచెన్నూరు గ్రామమునఁగలదు.

శ్లో॥ తస్య రుద్రమహీపస్య జుట్టయో గుణశాలినః ।
మథాకుమారో రుద్రస్య కుమారో శక్తిమానివ ।
తేసర్వరుద్రదేవప్రియసుత భవతా జుట్టలంకేననిత్యమ్ ॥

ఇది సూరాబా చెన్నూరు గ్రామమునకు దక్షిణమున నాగనాథుని గుడిలోని శాసనమని లోకల్ రికార్డు నెంబరు ౧౩ లో నున్నది.

"స్వస్తి శకవర్షంబులు ౧౧౨౬ అగునేటి ప్రమాదీచ సంవత్సర శ్రావణ శుద్ధ ౧౨ లు బుధవారమునాఁడు స్వస్తిశ్రీ మన్మహామండలేశ్వర కాకతీయ ప్రతాపరుద్రదేవుల కుమారుఁడు మూర్ఖ్లోక గండమూర్తి * *

మహాదేవ కంఠకాలదా యమండైన జుట్టయలంక గొంకయ రెడ్డి లోకల్ రికార్డ్ నెంబరు 14

ఈ రెండు శాసనముల వలన పై యంశము స్థిరపడినదనుట నిర్వివాదము. రాష్ట్రకూట వంశ సంభవులగు రెడ్డి వారుకొందఱు చంద్రవంశజులమని చెప్పుకొనుటకు కారణము చాళుక్య సంబంధము వలనఁ గలిగినది ఇటులనే చాళుక్యులు తంజావూరు చోళుల సంబంధ బాంధవ్యము లొనరించి తుదకుఁ జోళులమని చెప్పుకొనినటులఁ జరిత్రాధారములు పెక్కులు గలవు.

రెడ్డివారు రాష్ట్రకూట వంశోద్భవులగు క్షత్రియులనుటకు నిదివరకె యనేకాధారములఁ జూపించియున్నారము.

రెడ్డివారికి కాంపు కుంచ్మఁ కుంచిటి యను నామాంతరములు గలవనుటంత రెటింగినదె వీటిని గుఱించికూడా సటసంగ్రహముగా వ్రాయుచున్నాము కాంపిల్య దేశమునుండి ఈ దక్షిణాపథముఁ జేరిన రాష్ట్రకూట వంశోద్భవులగు రెడ్లను దక్షిణాపథాంధ్ర వాసులు వారల దేశనామముతోడనే బొందిల ఖండమునుండి వచ్చిన వారలను బొందిలీలని వ్యవహరించినట్లు కాంపులని పూర్వమున వ్యవహరింపఁ దొడంగిరనియుఁ గాల క్రమమున నా కాంపులను శబ్దము ప్రస్తుతము కాపులను అర్ధానుస్వార సహిత పదముగా మారెననియు నిదివరకే వ్రాసియున్నారము చిలుకూరి వీరభద్రరావు మొదలగు సుప్రసిద్ధచరిత్రకారులీమాయభిప్రాయము నేకీభవించుచున్నారు. పై అంశమును చరిత్రజ్ఞానవాసన లేనిమన పూర్వపండితులుగమనిం

కయుకారణాంతరములవలనఁగొన్ని వైదికకర్మములననుష్ఠింప కవర్తించుచున్న నాకాంపులగాంచితమని ఘంటువులయందుఁ గాఁపు శబ్దమునకు శూద్రుఁడని అర్థము విమర్శన పూర్వకము గా వ్రాసినారు. ఇది సకల ధర్మశాస్త్రములకును విరుద్ధమనుట లో సాహసమేమియు లేదు.

కాఁపులు శాస్త్రికూట వంశమునకుఁ జెందిన క్షత్రియులని పై అంశముల వలన స్పష్టమైనదనుటలో సందేహమేమియు లేదు. కాఁపులయొక్క ధర్మము కాపాడుట యగుట వలన కొందఱు పండితులు కాపాడు వారగుటచేతనే కాపు వారని పేరు గలిగియుండవచ్చునని యూహించుచున్నారు. వారి మతములో కాపు శబ్దమున కీ ఘాణ నుస్వారముండదు.

రెడ్డి (కాపు), అనువారలు కుసుబీలని కూడా వ్యవహరింపఁబడుచున్న సంగతి సర్వులెఱింగినదే. ఈ శబ్దము వీరల కెట్లు వచ్చినదో గ్రంథాంతరములందు నీ పద విషయము గుఱించి యేమి చెప్పఁబడినదో యాను విషయములు నీ క్రింద సప్రమాణముగా విమర్శింపఁబడును

శ్లో॥ సుమిత్ర వంశోరాత్త్రోయ కూర్మి వంశోత్పత్తి తృతీయ
రాశి సప్తపంచాశన్మయూఖః॥

వంశభాస్కరము ౧౧౧౩—౧౧౧౪ పత్రము.

అని మిశ్రశణ సూర్యమల్ల విరచితమగు రాజపుత్ర స్థాన వంశావళియైన వంశ భాస్కరమునందు ద్వితీయ భాగ

మున రాష్ట్రకూట (రాఠోరు) కూర్మ (కున్ బి) వంశములు సూర్యవంశ సంభవుండగు సుమిత్రుని సంబంధమైనదని వ్రాయంబడియున్నది.

రాష్ట్రకూట వంశజులు రెడ్డి వీరులని యిదివరకె వివిధాధారములతో నిర్ణయించి వ్రాసినారము. రెండవదియును సూర్యవంశ సంభవుండగు సుమిత్రుని సంబంధమైనదగు కూర్మ వంశమునందు జయపూరి మొదలగు సంస్థానాధీశులు జన్మించినట్లు వారలు కృతినందిన గ్రంథముల వలనను దెలియవచ్చుచున్నది. దిక్ప్రదర్శనముగ రెండు మూడు గ్రంథముల నుదాహరింతుము.

జయపురాధీశ్వరుండగు శ్రీ సవాయి మహారాజ జగత్సింహుని యాజ్ఞానుసారము పద్మాకరకవి రచించిన జగద్వినోద నామక కావ్యమందలి గద్య.

॥ఇతి శ్రీ కూర్మకులావతంస శ్రీమన్మహారాజాధి
రాజరాజరాజేంద్ర సవాయి మహారాజజగత్సింహా
జ్ఞానుసార మధురాస్థానమోహన లాలకభట్టాత్మజ
కవిపద్మాకరకవివిరచిత జగద్వినోద నామక కా
వ్యే శృంగార రసాలంబన విభావ ప్రకరణం॥

మఱియు శ్రీ విహారిలాల్ కవివలన క్రీస్తుశకము ౬౬౩ సందు రచింపంబడిన దోహాయను ఛందస్సునందు శ్రీ రాజరాజేంద్రుండగు జయసిం

హుని వంశావళి జెప్పునప్పుడు కూర్మకులావతంసయని సంబోధింపఁబడి యున్నది.

భూషణకవి విరచితమగు శివభామినియను గ్రంథమునందుఁ గూర్మ వంశము సూర్యవంశమని వివిధాధారములతో నిర్ణయింపఁబడినది.

కర్నేలటాడను కవిశిఖామణిచే విరచితమగు రాజపుత్రస్థాన రాజవంశ చరిత్రమునందుఁ గూర్మవంశము సూర్యవంశాంతర్గతమైనట్లుఁ జెప్పంబడియున్నది.

ఇట్లు కూర్మవంశము సూర్యవంశాంతర్గతమైనదని బహు ప్రమాణములుండుటచేతను సూర్యవంశ సంభవుఁడగు సుమిత్రుని కుమారుఁడగు విశ్వవహుని తనయుఁడు కూర్ముఁడను వానిచే నీ వంశమునకు గూర్మవంశమని పేరు కలిగినట్లు గ్రంథాంతరములందుఁ జెప్పంబడియుండుటచే గూర్మవంశము సూర్యవంశమని చెప్పుటలో సందేహమేమిలేదు.

కూర్మవంశజులని వ్యవహరింపఁబడువారు కునబీలని వ్యవహరింపఁబడు రెడ్లు [కాఁపులు] నేకజాతీయులని దొరతనమువారి యీ క్రింది రిపోర్టులవలనఁ దెలియుటచే రెడ్డివారు [కాపువారు] సూర్యవంశ క్షత్రియులని నిర్ణయించిన దానికి-నిదికూడ నొక ప్రమాణము.

“ప్రిన్సిపల్ నేషన్సు ఆఫ్ ఇండియా” యను పుస్తకమునందు నుత్తర దేశమునందలి కూర్మకులావతంసకులని

పిలువంబడువారు (జయపూరు రాజా మొదలగు కూర్మకులా
వతంసకులు, మహారాష్ట్ర) దేశమందుఁ గున్బీలని వ్యవహరిం
పఁబడువారు నేక జాతీయులై యున్నారని చెప్పఁచున్నది
కావున నా యర్థముగల ఇంగ్లీషు వాక్యముల సమాత్రుకము
గ నీ క్రిందఁ నుదాహరించుచున్నాము.

Mahrattas: The Agricultural **Kumbis** are the chief tribe, the same as the **Kurmis** of N. India. To them peculiarly belongs the name Mahratta. About the middle of the 16th Century the Mahrattas under Sivaji, recovered the power they had before the Muhammadans invaded the Deccan. Sivaji was born in a fort, his greatness arose from his forts and in a fort he died. (The Principal Nations of India.)

ఇదియునుంగాక రెవరెండు షోరింగు బ్రాంకెస్
కాష్ట్స్ అను పుస్తకమునందలి ఒకటో వాల్యమునఁ గూర్మి,
మరాట, కున్బి, యను పదములు మహా మొదలగు ప్రాం
త్యములందు సాధారణముగ నొక అర్థమందును, నొక జాతీ
యుఁడైన మనుష్యునింగూర్చి తెలియంబరచుచున్నవి. వీరిలో
నొకరొకరికి వివాహ సంబంధములు సయితము కలవు పై
అర్థము వివరించెడు ఆంగ్లేయ వాక్యము లుదాహరించు
చున్నాము.

"The words Kumbi and Mahratta are frequently used indiscriminately in the Poona District. The Kurmis and Kumbis are in reality one class of people".

(Revd Sherring's Trebes & Castes Vol: 1·)

"The term Kumbi includes two main classes, Kumbi & Mahrattas, between whom, it is difficult to draw a line. Mahrattas & Kumbis eat together and intermarry and do not differ in appearance religion or customs".

(Bombay Gazetteer Poona Vol. XXIII Part 1.)

1818 వ సంవత్సరము జనాభా లెక్కలలో మహారాష్ట్ర ప్రజలను (కూర్మీలను) కున్బీలలో సమావేశపరచియుండుట వలన మహారాష్ట్రులును కున్బీలును భిన్న జాతీయులు కారు పై అంశములను బోధించునట్టి ఆంగ్లేయ వాక్యముల నుదాహరించుచున్నాము.

"The Marathas are found all over the district. The 1881 Census includes them uuder Kumbis from whom they do not form a Separate Caste".

(Bombay Gazetteer Vol. XIX.)

"Maratthas form the majority of the Hindu population and are cultivators describing themselves as Kumbis"

(ImperialGazetteer of India, Kolhapur Vol XV.)

Maharashtra is the country of the Marathas who form 30% of its populotion. The terms is now reserved for the descendants of the old fighting stock, a hardy and vigorous class, once the terror of India now merged very largely in the cultivating class known as Kumbi". (Imperial Gozetteer of India (New edition) Vol XVI·

పై విషయముల వలన కూర్మి కులావతంసకులనఁబడు నుత్తర దేశవాసులును కుంబీ మహారాష్ట్రులును వారలును నేక జాతీయులని స్పష్టముగాఁ దెలిసినది మహారాష్ట్ర కుంబీ, కూర్మి, యను వారలనేకాన్ని ప్రదేశములలో కాపురెడ్డి యను నామములచే వ్యవహరింపఁబడుచున్నారని హైదరాబాద మెడ్రాస్ మహారాష్ట్ర మైసూరు గెజట్టులందుఁగలదు. నా విషయము చదువరులకు బోధపడగలందులకు సమాత్రుకముగ ఆంగ్లేయ వాక్యములనుదాహరించుచున్నాము.

Vol XIII Page 247 Hyderabad State

"The Kapus or Kumbjs the great agricultural Caste in the State number 2953000 persons or 26% of the whole population.

Vol XVI Page 261 and 262, Maderas Presidency "of the Hindu Castes of Madras the largest are the Kapus numbering 25760000 in 1904. They are divided in endless sub-castes

which keep severally apart from one another and usually decline to intermarry or even to eat together"

(Vol XVI Page 436 Maharashtra)

"Maharashtra is the country of the Marathas who from 30% of its population.............. The term is now reserved for the descendants of tne old fighting stock, a hardy and vigorous class once the terror of India, now merged very largely in the cultivating class known as Kumbi......Three million persons in the Kon kan and Deccan returned themselves as Marathas in the census in 1901, and from backbone of the population in the Bombay Presidency, fond of their traditions of deads of valour embodied in the ballads of the country-side. The Maratha peasanty are a frugal and peace loving people content to extort a bare subsistence from the story Deccan uplands or the rocky spurs of the Ghats. At holiday season they make pilgrimages to numerous shrines of saints and heroes scattered over tho country-side & expend sall sums in harmless Merry-making when the business of the pilgrimage has been disposed of. It is possible that the Marathas are connected with the Reddis of the Telugu"

(Vol XVI Page 193 & 194 Mysore State.)

"The Hindus have been arranged into 72 Castes or Classes, of these the strongest numerically are wakkaligars (I287000). The wakkaligars (in Hiudustani Kunbi) are the cultivators or ryots. They include numerous tribes, some of Kanarese & some of Telugu origin. Their headmen are called Gandas.........The wakkaligars are mostly vegetarians and do not drink intoxicating liquor. The Gangadekra who from nearly one half of the class, are purely kanarese, found chiefly in the central & Southern tracts. They represent the subjects of the ancient Gangavans which formed the nuclens of the Ganga Empire. At the present day they are followars some of Siva & some of Vishnu. Next in nnmber are the Morasu Wakkaligars, chiefly in Kolar & Bangalore Disticts. They appear to have been originally immigrants from a District called Morasunad to the east of Mysore whose chiefs formed settlements at the end of the 14th Cenury in the past round Nandidroog.........In the old days many of them acted in the Kandachar or native Militia. They are not only cultivators but some times trade in grain. The Reddis are found chiefly in the East and North and have numerous Sub Divisions. To some extent they seem to be of Telugu origin and have been supposed to represent the subjects of the ancient Rattoyade or kingdom of Rattos".

ఈ దొరతనము వారిచేఁ బ్రకటింపఁబడిన గజట్లను సమన్వయింపఁగాఁ గూర్మి, కున్‌బి, కాపు, రెడ్డియను పదము లేక జాతీయునకు సంబంధించినవెయని తేలినది. కూర్మ కులావతంసులు సూర్యవంశ క్షత్రియులని వారివారి చరిత్రముల నుదహరించి యిదివరకే నిర్ణయించితిమి. ఇపుడు దొరతనము వారిచేఁ బ్రకటింపఁబడిన గజట్లనుదహరించి కున్‌బి యను నామాంతరముగల రాష్ట్రకూట వంశోద్భవులగు రెడ్డి వారిని సూర్యవంశ క్షత్రియులని నిరూపించుచున్నాము.

బొంబాయి ప్రసిడెన్సిలోని బెల్గాం మొదలగు ప్రదేశములందును మద్రాసు ప్రసిడెన్సిలోఁ జేరిన హైదరాబాదు రాజ్యమునందును, కున్‌బీలను వారు తమ వంశమును గూర్చి చెప్పునది యేమనఁగఁ బూర్వకాలమునందొకప్పుడు సూర్యవంశజుండగు బలభద్రుని కులజులమైన మేము దిగ్విజయార్థము కొఱకును మఱికొన్ని కారణాంతరముల చేతను అయోధ్యానగర ప్రాంతమునుండి దక్షిణ దేశమునకు ౧౨౦౦ సంవత్సరముల క్రిందట రాబడిన వారమని చెప్పుకొనుచున్నారు"

అను నీ యంశమును ఈ, జీ, జన్, కిన్, సన్, ఏనా స్క్వాయర్ డిప్యూటీ కమిష్నర్ అండ్ సెటిల్‌మెంట్ ఆఫీసరిగారి వలన 1886 సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల 26 తేది మెమో అంది కాష్టస్ ప్రీవిలింగ్ ఇన్ది డిస్ట్రిక్టు ఆఫ్ జాన్సి అను గ్రంథమునందు వ్రాసియున్నారు దీనిమాతృక క్రింద నుదహరించుచున్నాము.

Koormees: These people state that they emigrated from the South 1200 years ago. They claim descent from Raja Bal Bhudra Soorajbans, who lived in the Tretrayug, the second age of the world"

[Memo, on the Castes prevailing in the district of Jhansea.]

ఇట్లు రెడ్డి వీరులు (కాఁపు, కున్‌బీ, కూర్మ్మిలు) క్షత్రియులనుటకుం బెక్కింటి నాధారము లుదాహరించియున్నాము గ్రంథ విస్తరభీతిచే మిగతవి వ్రాయమానితిమి.

శాసనములలోఁ గృత్యవతారికలలో రెడ్డివారు చతుర్థ వంశీయులమని కూడ చెప్పుకొనిరిగదా అదియేల ప్రమాణము కాగూడదను వాదము బయలు దేరును కానఁ దొలుత దానికి సమాధానము చెప్పవలసియున్నది క్షత్రియ జాతులకు చతుర్థ జాతులకుఁగల సంబంధము జెప్ప గలిగితిమేని చతుర్థ జాతులు క్షత్రియులేగాని శూద్రులని తేలదను తలంపుతోఁ జతుర్థ జాతులకు శూద్ర జాతులకుఁగల విభేదములు రాబోవు ప్రకరణమునఁ దెలిసికొందుము.

నాల్గవ ప్రకరణము

సంపూర్ణము.

శ్రీ

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక

ఐదవ ప్రకరణము

రెడ్డివీరులుకొన్ని శాసనములయందుఁగొని 3 గ్రంథ ములయందుఁ జతుర్థవంశజులనిగలదు కొందఱు విష్ణుబ్రహ్మ పాదములనుండి బుట్టినయొక పవిత్రజాతి వారనిచెప్పిరి కాని క్షత్రియులమని చెప్పుకొన 3 ప్రతిశాఖ వారితోడను రెడ్డివారికి సంబంధబాంధవ్యములుండుట వలనను దాముకొని 3శాసనము లయందుఁ గొన్ని గ్రంథములయందు సూర్యచంద్ర వంశజులమ ని చెప్పికొనుటవలనను. క్షత్రియోచితమగు భూపరిపాలన ము. శౌర్యధైర్యస్థైర్య పరాక్రమాదులుండుట వలనను వీరి ని శూద్రులనుగా విశ్వసింపవచ్చునా యనునంశమును గూర్చి లోతునకుఁదిగి విమర్శముచేయుట ప్రకృతమైయున్నది.

మనుధర్మశాస్త్రములయందుఁ బురాణేతి హాసంబుల యందు శూద్రధర్మములీ క్రిందివిధముగా నభివర్ణింపఁబడినవి వానిభావము తొలుతగ్రహింతము శూద్రులనుపాదజులని పు

రాణాదికములు జెప్పుచున్నవి- వీరికి మనపూర్వులొసంగిన హక్కులివి.

,,సూ॥ అథహాస్య వేదముపశృణ్వతస్త్రపుజతుభ్యాం
శ్రోత్రప్రతిపూరణముచ్చారణేజిహ్వాచ్ఛేదోధారణే
శరీరభేదః॥ ఆపస్తంబసూత్రము

శూద్రుఁడు వేదమువినిన లక్కనుగాని సీసమునుగాని కఱిగించి చెవులో పోయవలెను వేదముచదివిన శూద్రుని నాలుకకోయవలెను వేదాధ్యయనముగావించిన శూద్రుని దేహమును ఖండింపవలయును.

,,శ్లో॥ నావిస్పష్టమధీయీతనశూద్రజనసన్నిధౌ''
శూద్రునివద్ద వేదమును స్పష్టముగా స్వరబద్ధముగాఁజను
ఎందగదు.

శ్లో॥ శ్వక్రోష్టుగార్ధభోలూక శ్యామచ్ఛాగార్తనిస్వనే
అమేధ్యశవశూద్రాంత్యశ్మశాన పతితాంతికే॥
యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి.

కుక్కనక్కగాడిద మొదలగు హీనజంతువుల ముందుగాని అశుద్ధము. పీనుగు, శూద్రుఁడు కులహీనుఁడులోనగువారి ముందుగాని వేదము చదువరాదు.

,, శ్లో॥ వేదాక్షరవిచారేణ శూద్రస్యనరకంధ్రువం

వేదమునందలి వర్ణము నాలోచించి నంతమాత్రమున శూద్రునకు విధిగానరకము గలుగుననుట నిశ్చయము.

పరాశరస్మృతి

,,శ్లో॥ శ్వచర్మణియథాక్షీరమపేయంబ్రాహ్మణాదిభిః ।
తద్వచ్ఛూద్రముఖాద్వాక్యం శ్రోతవ్యంనకదాపిచ ।
పండితస్యాపిశూద్రస్య శాస్త్రజ్ఞానరతస్యచ ॥
వచనంతస్యనగ్రాహ్యంశునోచ్ఛిష్టంహవిర్యథా॥
శూద్రోజ్ఞానావలేపేన బ్రాహ్మణాన్ భాషతేయది
సయాతినరకంఘోరం యావదాభూతసంప్లవం॥

పరాశరమాధవీయము.

కుక్కతోలునందుఁబోసిన పాలవలె శూద్రునిముఖతఃవచ్చిన మాట నాలకింపరాదు. కుక్కతాకిన హవిస్సువలె శాస్త్రజ్ఞానశాలివాఁడైనను శూద్ర పండితుని మాట మాత్రము గ్రహింపఁదగినదికాదు అజ్ఞానాతిశయముచే శూద్రుఁడుబ్రాహ్మణులతో భాషించెనేని వాఁడు భూతాదులున్నంతవఱకు నరకమునందుఁగూలుట సత్యము.

,,శ్లో॥ శక్తేనాపిహిశూద్రేణ నకార్యోధనసంచయః
శూద్రోహిధనమాసాద్య బ్రాహ్మణానేవబాధతే॥

మనుస్మృతి అధ్యా ౧౦ శ్లో॥ ౧౨౦.

శక్తిగలవాఁడైనను శూద్రుఁడు ధనమునార్జింపరాదు శూద్రునిధనమును బ్రాహ్మణులు హరించినయెడల రాజుదండింపఁగూడదు ఏలయన శూద్రుఁడుధనమునుపార్జించిన బ్రాహ్మణాదులను బాధించునుగాన.

శ్లో॥ ఏకమేవతుశూద్రస్య ప్రభుఃకర్మసమాదిశత్ ।
ఏతేషామేవ వర్ణానాంశుశ్రూషామనసూయయా॥

మనుస్మృతి అధ్యా ౧ శ్లో॥ ౯౧

శ్లో॥ శూద్రంతు కారయేద్దాస్యం క్రీతమక్రీతమేవవా ।
దాస్యాయైవహిసృష్టోసౌ బ్రాహ్మణస్యస్వయంభువా॥

మనుస్మృతి అధ్యా ౮ శ్లో॥ ౪౧౩

శ్లో॥ అశక్తువంస్తు శు. శ్రూషాం శూద్రఃకర్తుద్విజన్మనాం ।
పుత్రదారాలయంప్రాప్తోజీవేత్కారుక కర్మభిః ।
యైఃకర్మభిఃప్రచరితైఃశుశ్రూష్యంతేద్విజాతయః
తానికారుకకర్మాణి శిల్పాని వివిధానిచ॥

మనుస్మృతి అధ్యా ౧౦ శ్లో ౯౯

బ్రహ్మదేవుఁడు శూద్రులకు త్రివర్ణ సేవయేధర్మ ముగానియోగించెను. బ్రాహ్మణజాతికి శూద్రుఁడసూయఁ జెందక సేవఁజేయవలయును శూద్రునిచేతఁ గూలియిచ్చియే ని యీయకయేని పనిఁజేయించుకొనవలయును. బ్రాహ్మణు లకుఁ దొత్తరికముజేయుటకే బ్రహ్మ శూద్రజాతిని నిర్మించె ను. శూద్రుఁడు బ్రాహ్మణజాతి సేవకియ్యకొనకపోయిన చోఁ గుటుంబరక్షణము చేయవలసినచోఁ గొయ్యలుచెక్కుట రంగువేయుటలోనగుశిల్పములతోనైన బ్రాహ్మణశుశ్రూష జేసి జీవింపవలయును.

శ్లో॥ శూద్రస్యద్విజశుశ్రూషాపరమోధర్మఉచ్యతే ।
అన్యథాకురుతేకించిత్తద్భవేత్తస్యనిష్ఫలం ॥

పరాశరమాధవీయము

శ్లో॥ వికర్మకురుతేశూద్రాఃద్విజశుశ్రూషయోఝ్ఝితాః ।
భవంత్యల్పాయుషస్తేవై నిరయం యాంత్యసంశయం

అధ్యా ౨ శ్లో ౧౪

శ్లో॥ జపస్తపస్తీర్థయాత్రా ప్రవ్రజ్యామంత్రసాధనం ।
దేవతారాధనం చైవ స్త్రీ శూద్రపతనానిషట్ ॥

అత్రిస్మృతి అధ్యా ౧ శ్లో ౧౩౩

శూద్రుఁడు ద్విజులకు సేవచేయవలయు నిదే పరమధర్మము ఇందులకు వ్యతిరేకముగా వర్తించిన శూద్రుని జీవనము నిష్ఫలము ద్విజదాస్యముమాని ఇతరకర్మములు చేయు శూద్రులు ఆయుర్విహీనులగుటయేగాక నరకమునందుఁగూడ బడుదురు. జపము తపము తీర్థయాత్రలు సన్యాసము మంత్రసాధనములు దేవపూజలోనగు నారింటిని శూద్రులు స్త్రీలు విడువ వలయునని పైశ్లోకముల భావము ఈయభిప్రాయము లే శుక్రనీతి విష్ణుస్మృతిహారీతస్మృతి పరాశరమాధవీయభాష్యములోనగు గ్రంథములలోఁగలవు విస్తరముగఁజూడఁదలఁచినవారు జయార్థప్రకాశిక 165 పుటమొదలుకొని చూడగలరు బ్రాహ్మణులిటులవ్రాసిరని శూద్రులకు ద్వేషభావము పుటకొలుపుట మాయభిమతముకాదు. ఆకాలపు సంఘునియమములట్టివిచేతినున్న అధికార సూత్రములుతొలఁగి పోకుండుటకై క్రింది తరగతులవారిని నిన్నికట్టుబాటులతో బంధించిరి. శూద్రధర్మముల నిట్లు దెలసికొంటిమి శూద్రులెవరో యను సంశయము మన్వాది స్మృతులందును నమరకోశాది నిఘంటువులయందుఁ బ్రతిపురాణమునందును జెప్పంబడినది కావున నిటవిస్తరభీతి వ్రాయమానితిమి.

జీవికార్థమై కొందఱు రెడ్లు (కృషిఁ) వ్యవసాయము చేయుచుండుటచే శూద్రులని అందురేమో "కృషి గోరక్ష్యవా

ణిజ్యం వైశ్య కర్మ స్వభావజం" అను గీతా వచనము ననుసరించి కృషి వైశ్య ధర్మముగాని శూద్ర ధర్మము కానేరదు. కలియుగమున క్షత్రియులు కృషి చేయగలరని పరాశరస్మృతిలోని యీ శ్లోకము దెలుపుచున్నది. "క్షత్రియోపి కృషిం కృత్వా దేవాన్ విప్రాంశ్చ పూజయేత్" పూర్వకాలమున ఋషులు సయితము కృషిచేసినట్లు శ్రుతిస్మృతీతిహాసముల యందుఁ గలదు వాటిని గ్రంథ విస్తర భీతిని వ్రాయమాని తిమి ఇంతవరకు శూద్ర ధర్మములేవో యనునంశములను తెలిసికొంటిమి రెడ్డివా రెన్నడేని శూద్ర జనోచితమగు దాస్యమునకుఁ బాల్పడినటులఁ జరిత్రములనుండి గాని అనుభవమునుండిగాని నొక యాధారమునేని చూపింపఁగల మా వేదశాస్త్రానుకూల కర్మాచరణము గలిగినట్లు పేర్కొనంబడిన రెడ్డి జాతికిని శూద్రజాతికిని సంబంధమించుకేనియు లేదు శూద్రులు వేదము వినకూడదనికలదు.

మల్లారెడ్డి వేదము నందలి మంత్రములను వేద విహిత శివపూజా ధర్మంబులఁ బెక్కింటిని తాను రచించిన గ్రంథములందుదాహరించి యున్నాఁడు రెడ్డి వీరులు క్షాత్రంబుట్టి పడరణ రంగమున సధర్మవైరి వీరులఁ జండాడిధర్మముల నుద్ధరించి మ్లేచ్ఛాప హృతాగ్రహారాదికములు పునఃప్రతిష్ఠించి ధర్మ సంస్థాపనము నెరపిరి. ఈ విషయమున వేముని యుప్పుగల్లు శాసనము గాంచి యెఱుఁగనగుగాని శిశ్రూషచేసి జీవించినట్లుకానుపింపదు.

శ్లో: స్త్రీణామనుపనీతానాం శూద్రాణాంచనరేశ్వర
స్థాపనేనాధికారో స్తి విష్ణోర్వాశంకరస్యచ
యశ్శూద్ర సంస్కృతంలింగం విష్ణుంవాపిన మేన్నరః
ఇహావాత్యంత దుఃఖాని పశ్యత్వా ముష్మికేకిము
శూద్రోవానుపనీతో వాస్త్రియోవాపతితోపివా
కేశవం వాశివంవాపి స్పృష్ట్వా నరకముచ్యతే॥

అను శ్లోక భావములవలన శూద్రుడు శివకేశవులఁ బ్రతిష్ఠింపరాదనియు నొకవేళఁ బ్రతిష్ఠించినను అట్టివాఁడు నిహా మందత్యంత దుఃఖములకు భాజనుఁడగుటయేగాక నరకమునందు గూలునని కదా రెడ్డివీరులెందరో శివకేశవులఁ బ్రతిష్ఠించి యగ్రహారాదికము లొసంగినట్టుల నాయా దేవాలయముల యందలి శాసనములె దెలుపుచున్నవి. ఈ లక్షణములంబట్టి పురాణ స్మృతీతి హాసంబులలోఁ జెప్పంబడిన శూద్ర జాతికి సూర్యచంద్ర వంశజులుగా వ్యవహరింపఁబడిన రెడ్డివారికి నెట్టి సంబంధము లేదు. రెడ్లనుదహరించు చోట చతుర్థవంశమన శూద్రజాతి కానేరదు క్షత్రియ జాతిలోని యంతర్భాగము, శాస్త్రములంబట్టి వీరిని శూద్రులనరాదు. చతుర్థులకు శూద్రులకుఁ జాలా భేదము కలదు" అని సుప్రసిద్ధ చరిత్రకారులగు చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారొకానొకచో వ్రాసియున్నారు. "శౌర్యంతేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధేచాప్య పలాయనం దానమీశ్వర భావశ్చ క్షాత్రంకర్మ స్వభావజం" అను భగవద్గీతా శ్లోకము వలన క్షత్రియ ధర్మములు శౌర్యము తేజ.

ము, ధైర్యము, నిబ్బరము యుద్ధమున మూరు మొగము లేమి త్యాగము ప్రభులక్షణము పరాక్రమము ఇవి క్షత్ర ధర్మము లని పై శ్లోకభావము సర్వ విధముల నిట్టి మహాలక్షణములు రెడ్డివీరుల యందిమిడియున్నవి పై నుదహరించిన గుణ కర్మ లంబట్టియు వెనుకటి ప్రకరణములలో నుదహరించిన సూర్య చంద్ర వంశ క్షత్రియ జాతి సంభవమును బట్టియు విమర్శ దృష్టితోఁ జూచితిమేని రెడ్డివారలు శూద్రులుకారు. క్షత్రి యులే యని నిరూపింప నభ్యంతరముండదు. రెడ్డివారు స్వ యముగాఁ దాము సూర్య చంద్ర వంశ క్షత్రియులమని చెప్పుకొనుటయేగాక యజ్ఞయాగాదులాచరించినట్టుల శాసన బిరుదముల వలనను యజ్ఞోపవీతాదులును ఋషిగోత్రములు నున్నట్లు రెడ్డిరాణి పత్రికయందలి సీక్రింది వ్యాసము వలనను దెలియుచున్నది.

నాగపుర ప్రాంతపు రెడ్లు.

చాందాఁ మధ్య పరగణాలు ౧—౫—౧౫

ఇచ్చట చాలా వరకు రెడ్లకు యజ్ఞోపవీతములు గలవు మఱి యు నైజాం సరిహద్దు రెడ్లతో సంబంధములు కలవు సాధారణముగ నిచ్చటి రెడ్ల వృత్తి వ్యవసాయము అచ్చటచ్చట దేశముఖులును దేశ పాం డ్యాలును మక్తేదార్లును గలరు. నవనాగరకతగలయువకులు ఉద్యోగ ములు చేయుట కూడకలదు. ఇచ్చటి రెడ్ల తెగలు నాకుఁ దె లిసినంత వరకు ఇవి పంటరెడ్డి భూరెడ్డి జన్నిదమురెడ్డి పోకరెడ్డి పా కనాటిరెడ్డి ఇలనాటి రెడ్డి వెలనాఁడు రెడ్డి జవ్వారెడ్డి

గోత్రములు

పాకనాటి రెడ్డి
పాకనాటి రెడ్డి
వెలనాటి రెడ్డి
జన్నిదము రెడ్డి

జనుపాల సుపాల దళపాల జన్నము రెడ్డి భారద్వాజ శ్రీరామ శౌనక శ్రీవత్స శివసామ కౌశిక''

నిజాము రాష్ట్రములోని రెడ్డివీరులలోఁ గొందఱకు ఋషిగోత్రములు క్షత్రియోచిత రాజ్యపాలనాదులుండుట వలనను వీరిని క్షత్రియులనుటలో సాహసముండజాలదు. రెడ్లది నిజముగా శూద్ర జాతియేయైన యడల క్షత్రియులతో బాంధవ్యము లుండుటయు ఋషిగోత్రములతో వ్యవహరింపఁబడుటయు వేదోక్తోపనయన కర్మాచరణమును సంగతములు కావు. ఇవియన్నియు వీరికిఁ గలవనుటకు నాధారముల నిదివరకె చూపియున్నారము రెడ్లకుఁ బూర్వము యజ్ఞోపవీతములున్న సంగతి యెల్లరకుఁ దెలియుటకై రాజమహేంద్రవరము సమీపమునందలి పాలకొల్లులోని శ్రీ రా రామేశ్వరస్వామి మహాద్వార గోపురమందలి రెడ్డివీరుల రూపుపటము చిత్రించుచున్నారము.

రెడ్డివారు చతుర్థజాతివారనుటకుఁ గారణములనేక లనేక విధములఁ జెప్పుచున్నారు.

ఉత్తరహిందూస్థానమునుండి ఆంధ్రదేశమునకుఁ బల్లవచోళచాళుక్య రాష్ట్రకూటులు. వచ్చిరిగాననిందు నాలుగవ తెగవారనుటకుఁ జతుర్థజాతియని కొందఱు జైనబౌద్ధశైవ

వైష్ణవమతములలో నాలుగవ మతము వారగుటచే బహుజ
నులిట్లు చతుర్థజాతియనఁ బడెనని కొందఱు:

,,శ్లో॥ వసిష్ఠకౌండిన్యధనుంజయానాం గోత్రోద్భవా కౌస్యప
గోత్రజాతాః శూద్రాఇవాత్యంతగృహీతవేషాః భూపాభవి
ష్యంతికలౌయుగేహి॥

అనుశ్లోకము వలన క్షత్రియులలో వశిష్ఠ కౌండిన్యధ
నుంజయ కాశ్యప గోత్రజులు శూద్రాచారులై కలియుగమున
వర్తించగలరని తెలియును, ఇందలి నాల్గవగోత్రము-చోళులది
చోడులలోచంద్రాదిత్యుఁడను రేనాటిచోడుడు. సూర్యవంశ
క్షత్రియుఁడయిన కరికాలచోడుని వంశజుఁడనని చెప్పుకొనెను
ఇతఁడు కాస్యప గోత్రుఁడు సింహధ్వజుఁడు, సింహధ్వజము
రాష్ట్రకూటల చిహ్నము రేనాటిచోడులే రేనాటిరెడ్లకు
మూలపురుషులు రేనాటిరెడ్లది సింహధ్వజమే కాశ్యపగోత్ర
ము నాలుగవ గోత్రము, యీగోత్రపు రాజన్యులు నాయకు
లుగాఁగల తెగనేచతుర్థజాతియని కొందఱును, రెడ్లనుదహ
రించు చతుర్థపదము శూద్రజాతిపదము కాదనుటకు వ్యుత్ప
త్తులు సాధించియున్నారు వీటిలో కాశ్యపగోత్రజులే నాయ
కులుగాఁగల తెగచతుర్థులన్నదే సమంజసంబుగానున్నది.

ఇందుచే రెడ్లనుచెప్పు చతుర్థపదము శూద్రపదము
కాదని స్పష్టపడును.

కాకతీయులు చతుర్థులని కొన్ని శాసనములు,
సూర్యకులజులని కొన్ని శాసనములుగలవు.

చోళులు సూర్యవంశక్షత్రియులనుట చరిత్రప్రసిద్ధముఁ చోళుల పూర్వుఁడగు కరికాలుఁడు కాకతీయులకు స్థయితము పూర్వుఁడయినట్లుపాకాల మొదలగు శాసనములందు గలదు నందుపాకాల శాసనము నీ క్రింద నుదహరించుచున్నాము.

పాఖాల శాసనము

1 స్వస్తి శ్రీ సజ్జయాతికలభము
2 ఖోయః కటతటమదము
3 దితనినదగ... దసిత్తైః
4 పూరయ... శంఖంస్వభ
5 జనవిరత ...నసకలపేశ
6 లవిభూత్యై|| శ్రియందద్యాద్వరాం
7 హోవఃసింధోయ్యాస్యోద్ధతస్య
8 భూఃముహూర్త మకరోత్పత్రే
9 లగ్నశైవల నిర్భమం||
10 భూయాద్ద... దాఃలాము
11 జగతినిర్... ధామత్రయస్త్రింశ
12 తోత్కటితటి... సతాంసుమనసా
13 మాయుష్య... కౌషధం|| ఆకాశ
14 వ్యపదేశధూ... తేజటాలంకా
15 రగంగాపయః ల్లోలైః కలకల్పితచ్ఛ
16 దనిభానంగ... చాంద్రీకలా||త
17 వ్మథ్యన్మహి... జగజకేసరివిభ్ర
18 మంగణపత్య... నీంద్రస్యశాస
19 నంచక్రవర్తి...|| శ్రీరాద్ధియద్ధ

20 కోధఃకుహరమవిరతం దిక్షురం
21 గత్తరంగంత స్వానోయోగనిద్రామివ
23 తస్నేత్రాత్పద్మమిత్రం సమజనిభు
24 వనధ్వాంతజం బాలజ్యోంభాగాధా
25 వష్టంభముష్టింధయకిరణఝ
26 రీసానుమాన్భానుమాలి॥ మను
27 రభవదముష్మాదాదిమక్ష్మాప
28 తీనాంస్థిరనియమిత చాతుర్వర్ణ్య
29 ధర్మవ్యవస్థఃత తైవపునరం భోరా
30 శిభిర్జాతులోకేన ఖలుయదుపది
31 ష్టాలంఘ్యతేనీతిమార్గః॥ పశ్చాత్తద్వం
32 శజగతిమశేషదనిత రక్ష్మాభృదిక్ష్వా
33 కుర్వీంవజ్రినావాస్త్రాదిత్యాది
34 ఐమసిలతయాజన్యజిహ్వాలబాహు
35 యాత్రాయాంయస్యధాటీచటు
36 లహయఘటా ధూళివారైరకారై
37 రప్యాసీచ్చక్రవాలఃక్షితిభృదనుక
38 లంపాంసులోత్సంగశృంగః॥
39 తస్మిన్నజనిమాంధాత ఐంశేరాజ
40 మహాభుజః మామయందాస్యతీ
41 త్యుర్వీన్వీయం (   ) యస్యస్తనంధీ
42 తద్వంశ్యానంశు మాలిగరఇవ
43 సగరశ్చాత్రావానామధా సీ॥స్నాసీ
44 రైకాంగవీరా యితసఖవిలసత్ఖడ్గమే
45 ఘాంకురాశఃసభాాదంభోనిధేఃక్ష్మాం
46 సక్ళుదుదహారదిత్యాది కోలస్య

47 యుగయోభూభృద్వ్యస్తోమవా
48 తారయదకృతఘనస్వాంసలీలావ
49 తంసం॥ అజనిజనని తస్మిన్
50 శైవలిసిధరావితరణమణిశ్రేణి
51 నిశ్రేణిరూపతపోబలఃహారిదిభ
52 ఘటలానోద్గాఢ భ్రమప్రతి పాదనక్షమో
53 న్నతజయస్తంభఃక్షోణీపతిసభగీర
54 ధః కులేతస్మిన్నాసీదతుల బలశాలీదశరథః
55 సురస్త్రీసంగీతప్రస్మృమరభుజవిక్రమ
56 కథః మరుత్వత్ప్రీత్యైయోవ్యతనుతర
57 ణిశంబరంశిరఃకరోతిభిః
58 క్రోధికృతమిత పుటిమంబరతటిం
59 తస్మాత్త్రితాత్రయాణాం సమజ
60 నిజగతాంజంగమ స్థావరాత్మఽ వ్యక్తా
61 త్మసాధ్మ లక్ష్మః కృతజగదమితాప
62 ద్విరామస్సరామః సింధా
63 గంత్రిపధం యోవ్యతను తపృ
64 ఘునాసేతు నాయాతుధానాన్
65 అఖ్యాశేషానకాషీత్క్రమ పరమకరో
66 ద్యంతకాస్యేదశాస్యం ॥ ఉదభవద
67 ద్భూతలైక వీరస్తద భిజనేకలి
68 కాలచోడదేవః ప్రణాతిషుచరణ నృ
69 పాయధీయశా ద్విగుణ మవాదలయ
70 న్కిరీట భాగా॥ సమజనికిలితత్కు
71 లేనరేంద్రఃకులగిరి సాంద్రబుజోధదు
72 జర్యాఖ్యః ప్రతితుటికిలయాం ప్రణ

73 మ్య భూమ్యాపదమల భంతసీ మా
74 త్క భూమి పాలక రాజ స్తస్య విరా
75 సీత్పునరభిజననే జైత్రలక్ష్మీ నివా
76 సోలక్ష్మీవాన్యా సప్రాదప్య (ద్య) హిత
77 గజఘటకేసరి ప్రోలరాజః
78 యస్య జ్ఞా దెనిద త్తే పదమవ
79 నిఘ [illegible] మూర్తి భిద్యంతిజైత్ర స్తం
80 భా [illegible] జృంభమాణః ప్రతీహారి
81 దజ [illegible] గ్గజ..................స్తుత్వా
82 లగ [illegible] స్మిన్న జనికిల ముద్రదే
83 వక్ [illegible] ఃసాంద్రాంరాత్రా వివా
84 మా [illegible] ంతితరాం చంద్రికాం
85 యు [illegible] ః కించాన్ వాదశాశా
86 కు [illegible] హరుమాః ప్రేంఖదంశు
87 ప్ర [illegible] న్యూజ ద్వాదశాక్యవ్యతిక
88 ర [illegible] గాఢతాపః ప్రతాపః॥త
89 తే [illegible] ముద్రో త్తరలతరతర
90 ం [illegible] సంక్రీడ ద్యూవ్యధ సే
91 న [illegible] నకటికానేమి సీమంతి
92 త [illegible] వ్యాపృథ్వీం నిర స్తేతర ధరణీపతిశ్రేణి
93 మ [illegible] ంతస్నేకాతప్రతానుది
94 తని [illegible] మహాదేవరాజః
95 అ [illegible] దేవ స్తస్య పుత్రాంధరిత్రీం।
96 చి [illegible] శేష క్ష్మాభృతాం చక్రవర్తి
97 అ [illegible] ప్రౌఢిమభ్యేతి భా
98 నా [illegible] తఖాని సాస్యారాజన్య

99 సత్రాకోలంకో భూన్మృగాంకోనవస .
100 తికమతే శ్రీరితి శ్రీవరాహ ప్రాప్తో
101 నైషాప్రియ * * * * * *
222 శ్రీమత్కాకతి రాజవంశభజనఖ్యా
223 తాత్మవంశ క్రమఃశ్లాఘా సంతతి
224 శాసనంకవయతాం యశ్చక్రవర్తి
225 ఖ్యాతాత్ తస్మిన్ శ్రీజగదాశీముమ్మ
226 డిరపాదస్యాం పురిప్రోన్నతం సౌ
227 ధంపంచనివర్తనానిచ సదాశిష్టా
228 నిసస్యశ్రియాః॥
229 ఈ శాసనము చెప్పినకవి చక్ర
230 వర్తులకు ముమ్మడయ్యంగారు
231 ఇచ్చిన అయినుమలు
232 తులుస్వస్తి శ్రీ

శ్రీమహా విష్ణువునేత్రమగు సూర్యునివంశమున మనువుఁ ఇక్ష్వాకువు మాంధాతసగరుఁడు భగీరథుఁడు దశరథుఁడు శ్రీరామచంద్రుఁడు కరికాలుఁడు దుర్జయుఁడు ప్రోలరాజు రుద్రదేవుఁడు మహాదేవరాజు గణపతిదేవుఁడు జనించిరను భావముగల యీశాసనము, మఱికొన్ని ఇతరశాసనములవలనను సువ్యక్తమగుటచే గాకతీయులు చోళులనుటలో సందేహము లేదు. కాకతీయవంశసంభవుఁడు మహాదేవరాజు కొమారుఁడగు మల్యాలగుండదండనాథుని భార్య వేయించిన వడ్డమాను శాసనములో గాకతీయులు చతుర్థులనికలదు. శివదేవమహా

ముని శాసనములో సూర్యవంశజులని కలదు వీటినన్నిటిని స
మన్వయించి చూచితిమేని నాల్గవ తెగవారను పధమునకే
చతుర్థపదము పయోగించినట్లు గనుపట్టుచున్నదని పూర్వము
జెప్పినదానికిది బలము నిచ్చుచున్నది.

వెలనాటికులోత్తుంగచోడ గాంగేయ గొంకరాజు
(మూడవగొంకరాజు) చర్థుఁడనిగలదు. వీనికిహైహయ వంశ
జుఁడగు గోనబుద్ధరాజు కూతురగు జయాంబిక భార్యయగుట
చే వెలనాటివారలు క్షత్రియులౌనిటగూడ వెలనాటిచోడుల
యందుపయోగించిన చతుర్థపదము పూర్వోక్తవిధమైన తెగ
కేకాని శూద్రపరముగాదు.

గణపతిదేవుఁడు తనబిడ్డను వెలనాటి చోళునకునిచ్చి
నటులఁగలదు తనకంటె కొద్దివానికిఁ దనబిడ్డ నిచ్చుట
వలను పడదుగాన వెలనాటి చోడులు క్షత్రియులనుటకిది రెండ
వయాధారము. వెలనాటి చోడులయందుపయోగించిన చతు
ర్థపదము శూద్రపరము కాదనుటకు నయితమిది యాధార
మే, కార్తవీర్యుని వంశ్యుఁడుపలనాటి వీరులలోని వాఁడును
అగునననుగురాజు క్షత్రియుఁడు. ఇతఁడువెలనాటి చోడుల బిడ్డ
యైన మైలాంబనుంబెండ్లి యాడుట వలనవెలనాటి చోడు
లు క్షత్రియులనుటకు సంశయములేదు వీరియం దుపయోగిం
చిన చతుర్థపదముపై తెగకు సంబంధించినవే కాని శూద్ర
పరముకాదనుటకు నిది మూడవయుదాహరణము.

క్షత్రియవంశమండనుఁడగు కాకతి గణపతి దేవరాజు తనకుమార్తెయగు గణపాంబను ధరణికోటరాజగు మహామండలేశ్వర బేతరాజునకిచ్చి వివాహమొనర్చెను. గాన ధరణికోటవారలు క్షత్రియులే ధరణికోట ప్రభువగు కోటకేతరాజు వెలనాటి చోడగొంకరాజునకు మేనల్లుఁడగుటచే వెలనాటి చోడులు క్షత్రియులే వీరియందుపయోగించిన చతుర్థపదము శూద్రపరముకాదనుటకును ముందుఁజెప్పిన తెగలకు సంబంధించినదనుటకిది నాల్గవయాధారము, ధరణికోట కేతరాజు వంశజుఁడగుగన్న భూపాలుఁడు చంద్రవంశజుఁడనియు నిదివరలోఁ నుదాహరణ పూర్వకముగా వ్రాసియున్నారము. గన్నభూపాలుఁడుతన పుత్రికయగు సూరాంబికను పెదకోమటి వేమారెడ్డికిచ్చిపెండ్లిచేయుటవలనను వేమారెడ్డి సూర్యవంశజుఁడని లోగడనుదహరించిన తిరువళ్ళూరి శాసనమువలనను రెడ్డివారు క్షత్రియులనుటస్పష్టము. రెడ్డివారలయందుపయోగించిన చతుర్థపదముకూడ శూద్రపరముకాదనియు బూర్వోక్తమైన తెగలకు సంబంధించిన దనియుగ్రహించవలయు నిట్టి యాధారములు పెక్కులు గలవు దిక్ప్రదర్శనముగాఁ గొన్నిటిని మాత్రము నుదాహరించితిమి.

రెడ్డివారలు సూర్యచంద్రవంశజులమనియు. రాష్ట్రకూటులమనియుఁ జెప్పికొనిరి. యజ్ఞోపవీతములు తమకుండినట్లు తమవిగ్రహములకు యజ్ఞోపవీతములు జెక్కించుకొనిరి.

యజ్ఞోపవీతములు దాల్చి బ్రహ్మకర్మాను సారులై మొన్న టిదాకను కొందఱు నేటిదాకనున్నరని యెఱుంగవలయు మొన్న రాజకీయ రంగములందు గూడ రెడ్డిజాతి క్షత్రియ జాతియని స్థిరపడినది. ఈయంశము నీక్రిందనుదాహరింతుము.

చిత్తూరు జిల్లావాయిల్పాడు తాలూకావాయిల్పాడు గ్రామములోనున్న దేవాలయమున జరుగు మర్యాదల విషయమై రెడ్లకును వైశ్యులకును వివాదములు జరిగి రెడ్లు క్షత్రియులు గారనియు కాబట్టి వైశ్యులమగు మాకేముందు మర్యాదలు జరుగదగియున్నవనియు నిట్లు వివాదములు గలుగఁజేసికొని రచ్చలకెక్కి తుదకు రెడ్లమీద వైశ్యులు అభియోగము దెచ్చిరి. ఇట్టియభియోగము కోర్టులో రెడ్లుమొదలగువారు. క్షత్రియులని రెండవ మర్యాదను పొందుటకు వీరే తగియున్నారనియు జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకుల నిర్ణయమను నీ గ్రంధమును బట్టియు మఱికొన్ని యితర గ్రంధములంబట్టియు నేటికి రెండుమాసముల క్రిందట తీర్పు చెప్పుట కలిగినది ఈవిషయము శ్రీస్వామి భక్తానంద సరస్వతిగారి వల్లను మ. రా. రా. చింతలపాటి రఘునాధరెడ్డిగారు శ్రీవారిపేర వ్రాసిన యుత్తరముల వలననుఁ దెలియుటయైనది.

ఇందులోని వాది ప్రతివాదులనుగూర్చి సాధ్యమైనంత లో నీక్రిందవ్రాయుచు మిగత గ్రంధమంతయు మున్ముందుఁ బ్రకటించుచున్నాము.

వాదులు	ప్రతివాదులు
1 పోతేపల్లి వేంకటరామయ్యసెట్టి వగైరా వైశ్యులు	1 చింతలపాటి నారాయణరెడ్డి
	2 చింతలపాటి కృష్ణారెడ్డి
	3 చింతలపాటి రఘునాధరెడ్డి

జయార్థప్రకాశికానుబంధము.

ఇంతియేగాక రెడ్డివారి ఆచార్యులు సయితము రెడ్డి వీరులు క్షత్రియులని వ్రాసియిచ్చిన యభిప్రాయముల నీ క్రిందనుదహరించుచున్నాము.

శ్రీమన్మహామహీ మండల మండనాయమానంబగు నీయాంధ్రమండలంబున నమిత బాహుబల పరాక్రమ తేజోవంతులయిపృథ్వీ పరిపాలనంబొనర్చినప్రఖ్యాత చారిత్రులలో రెడ్డిరాజుల గ్రస్థానంబలంకరించిరను విషయంబును చరిత్రలనెఱింగిన మహనీయుల కెల్లరకు విశదంబైయుండుటచే మఱల నావిషయమంతగాఁ జెప్పుటననవసరము ఇట్టిఉత్తమక్షత్రియులగు రెడ్డివంశములో వామనపాల గోత్రోద్భవులగు కోనాలవారున్ను చక్రపాల గోత్రోద్భవులైన ద్వారంపూడివారున్ను తామసపాల గోత్రోద్భవులైన సత్తివారు మొదలగువారనేకులు చిరకాలమునుండి మాశిష్యులై మమ్ములఁ బూజించుచుండిరి మేము సంచారార్థమై రుధిరోద్గారి సంవత్సర మాఘ శు ౫ కుమారుదేరు పంచకములోఁ బ్రవేశించగా పైనుదహరించిన మాశిష్యులు కొందఱు తమ ఆచారవ్యవహారాది ప్రక్రియలుగల కొన్ని గ్రంధరాజములను కరపత్రికలను విమర్శనార్థమై మాసన్నిధికి తీసికొని వచ్చినందున మాశక్త్యానుసారము విమర్శించి మదీయాశయముప్రజాలోకముకు వెల్లడించుటయేమనఁగా వీరికిమేము చిరకాలమునుండి గురువులమై యుండుటచే వీరి పూర్వులకు మాపూర్వులును వీరికిమేమును వేదమంత్రములు పఠింపఁజేయు చుండుటచే మేము నూతనముగా వీరికి వేదోక్తాచారతఁదెచ్చి పెట్టవలసినంత అనసరముండదు ఇక వీరిక్షత్రియత్వము విచారించి చూడవీరు సూర్యవంశక్షత్రియోత్తములని అనేక శాసనములు శాస్త్రములు ఘోషించుచుండుటయేగాక వీరిగుణగణములంబట్టియు నాచారములంబట్టియుఁజూచిన నెట్టిమూర్ఖుఁడయినను క్షత్రియులు కాదనబోరని మాయభిప్రాయము యిదియేగాక వీరుత్తర హిందూస్థానమునుండి బయలుదేరుటకుఁ బూర్వమునుండియు వీరలపూర్వులచారిత్ర మించుక జ్ఞప్తియుండుటచే వీరు సూర్యవంశపు క్షత్రియ సంజాతులని పలుకుట కొంతమాత్రము వెనుదీయ

జాలము. అనేకశాసన ప్రమాణములతో శ్రీమత్పరమహంసస్వామి. జి. యస్. బి. యను యతిశేఖరునిచే ంచియింపఁబడిన ప్రచ్ఛన్న రాజకుల నిర్ణయమను గ్రంధరాజమునుబట్టి చూచినచో సర్వము. విదితమగుచునేయున్నది. ఇదఃపరమదంతే వాసినాం వేదోక్తాశీర్వచన ప్రక్రియాభవంతు.

తణుకు తాలూకా
ఖండవెల్లి పోష్టు
15—8—1824 } చాగంటి బాసయ్యావార్లంగారి కుమార్లు వీరభద్రయ్యవార్లు. వ్రాలుకొత్తపల్లి అగ్రహారము.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

మకాంమాట్రేరు. రామానుజాయనమః యేడిదిసివారు సీతానగరం.

శ్లో॥ నిజవాఙ్న ఘనర్దళితోరుమదప్రతివాది భయంకర భీకరార్యః,
నినదత్య ఖిలాగ మసార మసారగు రూత్తమ కేసరిరాట్।

శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యో భయవేదాంత ప్రవర్తకులైన శ్రీమాన్ శ్రీమత్తిరుమల పల్లేరమూడి రంగాచార్యులు అయ్యంగార్లవారి అభిప్రాయము.

మాతిరుమాళిఘ సంబంధులును. భగవద్భాగవతాచార్య కైంకర్యప్రపన్నులున్ను మాముఖ్య ప్రయశిష్యులనగు మాట్రేరు పంచకపురనివాసులును భూమంచిరెడ్లును చక్రపాల గోత్రోద్భవులైన చిర్లవారగు మీయావన్మందిని మేము స్వమతానుసారముగా ననేక మంగళాశాసనములు కృపఁజేసి వ్రాసియిచ్చిన సన్మానపత్రిక.

ప్రస్తుతములో మేమిప్పుడు మీగ్రామమునకు వేంచేసియుండఁగా మీరు క్షత్రియులనియు వేదోక్తార్హతగలదనియు మీకాప్తులగు బంధువు

అయొక్క ఆచార్యులు మొదలగువారు లిఖిత పూర్వకముగా నిచ్చిన కర పత్రికలున్ను మఱికొన్ని గ్రంధములున్ను మాసన్నిధినుంచి దేవరవారుకూడ మదీయ్యాచారములను ఈ గ్రంధములను పరిశీలించి మాకందుకర్త్వా తగల దేని తాముకూడా అందు కంగీరించినట్లుగా నొక పత్రికా పూర్వకము గా శ్రీముఖము సాయించవలసినదని కోరినందున మీరు తీసుకవచ్చిన ఆ యా గ్రంధములను మాశక్తి కొలది పరిశీలించి చూడగలిగితిమి. మనమతోద్ధారకులున్ను శ్రీభాష్యకారులును భగవత్పమానులునగు శ్రీమద్వైదేత్యాది శ్రీమాన్ రామానులజులవారు మనవిశిష్టాద్వైతభాష్య ప్రతిష్ఠాపనము కృప చేసినది మొదలు మా మొదలగు దాసానదాసులకు స్వాయమాచార్య త్వము కృపచేసి యున్నందునఁ దత్ప్రభృతి మీ మొదలగు మా మీవంశము లకు శిష్యాచార్య సంబంధము పారంపర్యాయముగ వచ్చుచున్నది తత్ప్ర భృతి నేటిపర్యంతరము మా పూర్వులు మీపూర్వులకు మేము మీకున్ను ఆచార్య పురస్కారముగాఁ జేయఁదగిన ఉపదేశమంత్ర గ్రంధకాలక్షేప ములు నాయావిధుల ననుసరించియే జరుపుచున్నాము. అనగా మీవారల కుఁపంచ సంస్కారత్వము కలుగజేసిన సమయములందు పదేశింపఁదగిన అష్టాక్షరీమంత్రమును వేదచోదితముగానుపదేశించుచుండుటచే వేదోక్తార్వాత వేరుగఁదెచ్చి పెట్టవలసినంత అవసరము కానరాదు కాబట్టి మేము ఆయా ఆచార్యులిదివరలో మీవారలకునిచ్చిన కరపత్రికలను మీరిప్పుడు మాదగ్గర కుఁదీసికొనివచ్చిన గ్రంధరాజములనుఁబరిశీలించచూడ భాగవతాజ్ఞోల్లంఘ నచేయుటయున్ను మీరుతీసుకవచ్చిన గ్రంధములఁ బరిత్యాగముజేయుట యును మీయాచారతిరస్కారము బహులోపమని మాకుఁగూడతోచుట యేగాక మీరాచరించెడి ఆచరణయె బాగుగానున్నట్లు పూర్తిగా మదీ యాశయంబగుటచే మేముకూడ అంగీకరించి యీ మంగళాశాసన పత్రికవ్రాసి మీకు సాయించడమైనది.

శ్రీమద్వేమార్గేత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీమత్తిరుమల పల్లేర్లమూడి
రంగాచార్యులు అయ్యగార్లు

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

ఆర్యులారా ది 14-2-1922

మేము సంచారముచేస్తు కృష్ణజిల్లా మార్టేరుగ్రామములో మకాం చేసియుండగా మాశిష్యులు కట్టిపెదవెంకన్న యీబాపయ్య కట్టినూరయ్య మండబాపిరెడ్డి గొలుగూరిపెదసోరన్న ద్వారంపూడివెంకయ్యవర్మ, వగయిరాలు వారుఅందఱు దిన 13-2-1922 సం॥ సోమవారము రాత్రి మాసన్నిధికి వచ్చి మేము క్షత్రియుల మనియు మాకువేదోక్తముగా ఆశీర్వచనము వగయిరాలు చేయవలసినదనియు నుడివిమాకుఁ గొన్నిగ్రంథములు చూపినారు ఆగ్రంథములనుబట్టి వారిఆచారమునుబట్టి చూడగా నాప్రకారము మామనంబునకుఁ దోచినందుఎల్ల వారికి వేదోక్తప్రకారముగా ఆశీర్వచనము వగయిరాలు చేయుటకు మేమంగీకరించడమైనది

నల్లాని చక్రవర్తుల నంబెరుమాళ్ళాచార్యుల అయ్యావార్లంగారు మకాం నూజవీడు కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీగాములు

స్వగ్రామముకొత్త ది 28-2-1922

పల్లిఅగ్రహారము మకాంవెలగలేరు.

ఆర్యులారా, కృష్ణాజిల్లా నర్సాపురం తాలూకా వెలగలేరు గ్రామములో పిన్నమరాజు బలరామయ్యగారి యింటివద్ద మేముమకాం సంచారనిమిత్తము చేసియుండగా మాశిష్యులు పడాలవారు, ద్వారంపూడి వారు, సత్తివారు. ఇందరిలోను పడాలవెంకన్న కుమారుఁడు అమ్మిరెడ్డి

వర్మ, 28-2-1922 సం॥ గురువారము మార్టేరు గ్రామకాపురస్థులు వేలగల సుబ్బారెడ్డివర్మ, సత్తి సాంబారెడ్డివర్మ, వగయిరాలతో కలసివచ్చి మాస న్నిధానంబున మేముక్షత్రియులమనియు వేదోక్తవిధిగా ఆశీర్వచనము వ గయిరాలు మాగురువుగారి వల్లను పొందియున్నామని నుడివిమాకుఁ గొ న్ని వారిగురువువల్ల పొందిన కరపత్రద్కృష్ణాంతము వగయిరాలు చూపి నారు. వాటినింబట్టి వారిఆచారమునుబట్టి చూడగా మాకునునమ్మికతోచి వేదోక్తవిధిని ఆశీర్వచనముచేయుటకు నంగీకరించడమైనది.

ఇట్లు,

చాగంటిభీమయ్య అయ్యవారు తణకు తాలూక కండవెల్లి పోష్టు కొత్తపల్లి.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

స్వగ్రామము . ది 25-1-1922

రాఘవపురము ముకాంమార్టేరు

మహాశయులారా!

కృష్ణాజిల్లా తణుకు తాలూక మార్టేరుగ్రామములో మాశిష్యులకో అకువెళ్ళిగాదెవారి సత్రములో ముకాంచేసియుండగా మాప్రియశిష్యులైన కట్టిబ్రహ్మయ్యవర్మ, వెంకన్నవర్మ, చిన్నఅప్పలరెడ్డివర్మ, సత్యారెడ్డివర్మ, మొదలగువారలు దిన 24-1-1922 మంగళవారము మాసన్నిధికివచ్చి అ య్యా, మేముక్షత్రియులమనియు మాకువేదోక్తప్రకారమాశీర్వచనము వగయిరాచేయవలసియున్నదనియు నుడివిజయార్థప్రకాశిక మూడవభాగ ము ప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయమును జయార్థప్రకాశికాను బంధమునిచ్చిరి ఆగ్రంథములను మేముపరిశోధించి చూచుటయేగాక వారి ఆచారమును బట్టి నీపైగ్రంథములనుబట్టిన్ని వారికి వేదోక్తవిధి కర్తతగలదని మామదికిఁ దోచుటయేగాక జయార్థ ప్రకాశికానుబంధములో నింతకుఁ బూర్వము

శ్రీమద్వైదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయవేదాంత ప్రవర్తకులైన గుదిమెళ్ళ శ్రీమాన్ తిరుమల పెరుమాళ్ళాచార్యులవారు వారిశిష్యులకు వేదోక్త ప్రకారము కార్యక్రమములు జరుపుచున్నట్లు వ్రాసియుండుటచే నాప్రకారము మాకు నొకపత్రిక వ్రాసియిచ్చి వేదోక్త ప్రకారముగా ఆశీర్వచనము వగయిరా చేసి యిటులనే మాసాంఘికులకుగూడ బోధించి వేదోక్త ప్రకారము కార్యక్రమములు జరుపవలసినదని మాశిష్యులుగోరగా వేదోక్త ప్రకారము ఆశీర్వచనము వగయిరా చేసి యీపత్రిక వారికి వ్రాసియివ్వడమైనది.

ఇట్లు

నల్లాంచక్రవర్తుల నరసింహాచార్యుల అయ్యవార్లంగారు

25-1-1922 } స్వగ్రామము రాఘవపురము ఏలూరు తా॥
చింతలపూడి పోష్టు

సన్ ౧౩౪౩ హిజిరిలో నైజాం ప్రసిడెన్సి బాబెహుకుమతునందు రెడ్లనుదక్కను క్షత్రియులని న్యాయాధికారిచేత నిర్ణయింపఁబడినది, ఇట్లు రెడ్డిజాతి సత్క్షత్రియజాతియని వెల్లడియగుచుండ రెడ్డిజాతి శూద్రజాతియనుటయు నజ్ఞాన విబృంభితమే కాని మఱియొండు కాదు.

అనవేమారెడ్డి అఘమర్షణ స్నానమొనరించినట్టుల కాశీఖండము నందలి క్రింది పద్యముబోధించుటచే రెడ్డివీరులు క్షత్రియులనుటకు సందియముండదు.

సీ॥ త్ర్యంబకాచలకన్య కాంబూపురంబున
నఘమర్షణస్నానమాచరించి ।
సిద్ధమైనపుడుంగ[illegible]విధోవతి
కనక మేఖలతోడఁగటిఘటించి ।

మూలమంత్రాక్షరంబుల భూతిమంత్రించి
పుండ్రకంబులు ఫాలమునధరించి।
శ్రోత్రముత్యములతో రుద్రాక్షమాలికా
నష్టోత్తరశతంబు నఱుత దాల్చి।

పుండరీకాసనమునఁగూర్చుండిశంభు।
నర్చనము సేయునపుడు మహాప్రమథుఁడు।
చాలనొప్పారు రెండవ శంభునట్లు।
వీరనారాయణుఁడు రెడ్డివేమవిభుఁడు॥

శా॥ చంచల్లీలలహస్త కంకణమణిచ్ఛాయల్ పిసాళింపఁబూ।
జించున్ వేమమహీవిభుండు నవరాజీవంబులన్ గల్వలన్।
బ్రాంచత్కాంచన పుష్పకేసరములప్రాసాదపంచాక్షరిన్
మంచున్ గొండయనుంగు బెండ్లికొడుకున్ మధ్యాహ్నకాలంబునన్॥
కాశీఖండము శ్రీనాథునిది

పై పద్యములయందు వేమభూపాలుఁడు నిత్యమున ఘమర్షణస్నానము పంచాక్షరిపూజచేయువాఁడని తెలుయును. పంచాక్షరిపూజ "ఓంనమశ్శివాయ" యనుప్రణవ పంచాక్షరి పదోచ్చారణాధికారము శూద్రులకు లేదుకాన పంచాక్షరిజపము రెడ్డివీరుఁడుచేయుట క్షత్రియత్వమునకుఁ దార్కాణము ఇక అఘమర్షమణస్నానముఇది బ్రాహ్మణుఁడు క్షత్రియుఁడు చేయఁదగినవారు శూద్రునకీ స్నానాధికారములేదు. "సీ. సచ్ఛాత్రుఁడగుచు నిచ్చలులేచియయ్యేటన ఘమర్షణ స్నానమాచరించి" అని ప్రవరాఖ్యుని అఘమర్షణ స్నానవిధి ప్రశంసింపఁబడినది అఘమర్షణస్నానము వరుణసూక్త

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

ఆర్యులారా   ది 14-2-1922

మేము సంచారముచేస్తు కృష్ణజిల్లా మార్టేరుగ్రామములో మకాం చేసియుండగా మాశిష్యులు కట్టిపెదవెంకన్న యీబాపయ్య కట్టినూరయ్య మండబాపిరెడ్డి గొలుగూరిపెదసోరన్న ద్వారంపూడివెంకయ్యవర్మ, వగయిరాలు వారుఅందఱు దిన 18-2-1922 సం॥ సోమవారము రాత్రి మాసన్నిధికి వచ్చి మేము క్షత్రియుల మనియు మాకువేదోక్తముగా ఆశీర్వచనము వగయిరాలు చేయవలసినదనియు నుడివిమాకుఁ గొన్నిగ్రంథములు చూపినారు ఆగ్రంథములనుబట్టి వారిఆచారమునుబట్టి చూడగా వాప్రకారము మామనంబునకుఁ దోచినందుఎల్ల వారికి వేదోక్తప్రకారముగా ఆశీర్వచనము వగయిరాలు చేయుటకు మేమంగీకరించడమైనది

వల్లాని చక్రవర్తుల నంబెరుమాళ్ళాచార్యుల అయ్యవార్లంగారు మకాం నూజవీడు కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీగాములు

స్వగ్రామముకొత్త   ది 28-2-1922

పల్లిఅగ్రహారము   మకాంవెలగలేరు.

ఆర్యులారా, కృష్ణాజిల్లా నర్సాపురం తాలూకా వెలగలేరు గ్రామములో పిన్నమరాజు బలరామయ్యగారి యింటివద్ద మేముమకాం సంచారమునిమిత్తము చేసియుండగా మాశిష్యులు పడాలవారు, ద్వారంపూడివారు, సత్తివారు. ఇందరితోను పడాలవెంకన్న కుమారుఁడు అమ్మిరెడ్డి

వర్మ, 28-2-1922 సం॥ గురువారము మార్టేరుగ్రామకాపురస్థులు వేలగల సుబ్బారెడ్డివర్మ, సత్తిసాంబారెడ్డివర్మ, వగయిరాలతో కలసివచ్చి మాస న్నిధానంబున మేముక్షత్రియులమనియు వేదోక్తవిధిగా ఆశీర్వచనము వ గయిరాలు మాగురువుగారి వల్లను పొందియున్నామని నుడివిమాకుఁ గొ న్ని వారిగురువువల్ల పొందిన కరపత్రదృష్టాంతము వగయిరాలు చూపి నారు. వాటినింబట్టి వారిఆచారమునుబట్టి చూడగా మాకునునమ్మికతోఁచి వేదోక్తవిధిని ఆశీర్వచనముచేయుటకు నంగీకరించడమైనది.

ఇట్లు,

చాగంటిభీమయ్య అయ్యవారు తణకు తాలూక కండవెల్లి పోష్టు కొత్తపల్లి.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

స్వగ్రామము . ది 26-1-1922

రాఘవపురము మకాంమార్టేరు

మహాశయులారా!

కృష్ణాజిల్లా తణుకు తాలూక మార్టేరుగ్రామములో మాశిష్యులకో అనువెళ్ళిగాదెవారి సత్రములో మకాంచేసియుండగా మాప్రియశిష్యులైన కట్టిబ్రహ్మయ్యవర్మ, వెంకన్నవర్మ, చిన్నఅప్పలరెడ్డివర్మ, సత్యారెడ్డివర్మ, మొదలగువారలు దిన 24-1-1922 మంగళవారము మాసన్నిధికివచ్చి అ య్యా, మేముక్షత్రియులమనియు మాకువేదోక్తప్రకారమాశీర్వచనము వగయిరాచేయువలసియున్నదనియు నుడివిజయార్థప్రకాశిక మూడవభాగ ము ప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయమును జయార్థప్రకాశికానుబంధమునిచ్చిరి ఆగ్రంధములను మేముపరిశోధించి చూచుటయేగాక వారి ఆచారమును బట్టి సదరిగ్రంధములనుబట్టిన్ని వారికి వేదోక్తవిధి కర్తృతగలదని మామదికిఁ దోఁచుటయేగాక జయార్థ ప్రకాశికానుబంధములో నింతకుఁ బూర్వము

శ్రీమద్వైదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయవేదాంత ప్రవర్తకులైన గుదిమెళ్ళ శ్రీమాన్ తిరుమలపెరుమాళ్ళాచార్యులవారు వారిశిష్యులకు వేదోక్త ప్రకారము కార్యక్రమములు జరుపుచున్నట్లు వ్రాసియుండుటచే నాప్రకారము మాకు నొకపత్రిక వ్రాసియిచ్చి వేదోక్త ప్రకారముగా ఆశీర్వచనము వగయిరా చేసి యిటులనే మాసాంఘికులకుగూడ బోధించి వేదోక్త ప్రకారము కార్యక్రమములు జరుపపలసినదని మాశిష్యులుగోరగా వేదోక్త ప్రకారము ఆశీర్వచనము వగయిరా చేసి యీపత్రిక వారికి వ్రాసియివ్వడమైనది.

ఇట్లు

నల్లాంచక్రవర్తుల నరసింహాచార్యుల అయ్యావార్లంగారు

25-1-1922 } స్వగ్రామము రాఘవపురము ఏలూరు తా॥
చింతలపూడి పోష్టు

సన్ ౧౩౪౩ హిజిరిలో నైజాంప్రసిడెన్సి బాబెహుకుమతునందు రెడ్లనుదక్కను క్షత్రియులని న్యాయాధికారిచేత నిర్ణయింపబడినది, ఇట్లు రెడ్డిజాతి సత్క్షత్రియజాతియని వెల్లడియగుచుండ రెడ్డిజాతి శూద్రజాతియనుటయు నజ్ఞాన విబృంభితమే కాని మఱియొండు కాదు.

అనవేమారెడ్డి అఘమర్షణ స్నానమొనరించినట్టుల కాశీఖండము నందలి క్రిందిపద్యముబోధించుటచే రెడ్డివీరులు క్షత్రియులనుటకు సందియ ముండదు.

సీ॥ త్ర్యంబకాచలకన్య కొంబూపురంబున
వఘమర్షణస్నానమాచరించి ।
సిద్ధమైనమడుంగుస్నిర్లాటవిధోపతి
కనకమేఖలతోడఁగటిఘటించి ।

మూలమంత్రాక్షరంబుల భూతిమంత్రించి
పుండ్రకంబులు ఫాలమునధరించి।
శ్రోత్రముత్యములతో రుద్రాక్షమాలికా
నష్టోత్తరశతంబు నఱుత దాల్చి।

పుండరీకాసనమునఁగూర్చుండి శంభు।
నర్చనము సేయునపుడు మహాప్రమథుఁడు।
చాలనొప్పారు రెండవ శంభునట్లు।
వీరనారాయణుఁడు రెడ్డివేమవిభుఁడు॥

శా॥ చంచల్లీలలహస్తకంకణమణిచ్ఛాయల్ పిసాళింపఁబూ।
జించున్ వేమమహీవిభుండు నవరాజీవంబులన్ గల్వలన్।
బ్రాంచత్కాంచన పుష్పకేసరముల్ప్రాసాదపంచాక్షరిన్
మంచున్ గొండయనుంగు బెండ్లికొడుకున్ మధ్యాహ్నకాలంబునన్॥

కాశీఖండము శ్రీనాథునిది

పై పద్యములయందు వేమభూపాలుఁడు నిత్యమున ఘమర్షణస్నానము పంచాక్షరిపూజ జేయువాఁడని తెలియును. పంచాక్షరిపూజ “ఓంనమశ్శివాయ” యను ప్రణవ పంచాక్షరి పదోచ్చారణాధికారము శూద్రులకు లేదు కాన పంచాక్షరిజపము రెడ్డివీరుఁడుచేయుట క్షత్రియత్వమునకుఁ దార్కాణము ఇక అఘమర్షమణస్నానముఇది బ్రాహ్మణుఁడు క్షత్రియుఁడు చేయఁదగినవారు శూద్రునకీ స్నానాధికారము లేదు. “సీ. సచ్ఛాత్రుఁడగుచు నిచ్చలులేచియ య్యేటన ఘమర్ష ణ స్నానమాచరించి” అని ప్రవరాఖ్యుని అఘమర్షణ స్నానవిధి ప్రశంసింపఁబడినది అఘమర్షణస్నానము వరుణసూక్త

ములోని "హిరణ్యశృంగంవరుణంప్రపద్యే" అను మంత్రాదిప
ఠనముతో స్నానముచేయుట ఈ స్నానము శూద్రునకు లేదు.
రెడ్డివారికెప్పుడఘమర్షణ స్నానమున్నటులఁ జెప్పఁబడినదో
అపుడు క్షత్రియులని విశ్వసింపక తప్పదు ఇట్లు ప్రత్యక్షము
గా క్షత్రియజాతియని తెలియుకులము గావున సమకాలికుఁడ
గు యెఱ్ఱాప్రెగడ అనవేమునికులము చతుర్థజాతియనుసంది
గ్ధపదమువాడక క్షత్రియపద పర్యాయములగు రాజభూపాల
పదములనే తన హరివంశమునఁ బ్రయోగించెను. కొండవీటి
రెడ్డి వీరులయొక్క కొన్ని శాసనములలో వీరికులము "తస్మా
త్కంఠ భిదఃపదాదు దభవద్వర్ణో గుణార్ణోనిధిః" అని నామ
నిర్దేశము లేక చెప్పఁబడెను. పలువురు రెడ్డివీరులను కవులు.
గ్రంథాంతరములందు శాసనాదులయందు రెడ్డిపదము వాడక
రాజపర్యాయనామములతోఁ బ్రశంసించిరి. స్త్రీలకుఁ బూర్వ
శాసనములలో "సాని" నామముపయోగింపఁబడెను సంస్కృ
త శాసనగ్రంథములలో రెడ్డినామముపయోగింప నియ్యకొన
క కొందఱు కవులు రెడ్డివీరుల నామాంతమున రెడ్డిపదమునకు
బదులు క్షత్రియ పర్యాయపదములు వాడిరి ఇందుచేఁగొన్ని
శాసనములు రెడ్లవని సాహసించి నిరూపింపవీలుకలుగదయ్యె
ను. రెడ్డివారు పదునాఱవశతాబ్దమువఱకు క్షత్రియులమని
చెప్పుకొనుచు క్షత్రియులతో బాంధవ్యము గావించిరనియు
నిప్పటికి నిశ్చయించుకొనఁగలిగితిమి. ఈ రెడ్డిశాఖయందలి

అంతశ్శాఖలు ఇన్ని శాఖలగుటకుఁ గారణములు ఇందితరవర్ణస్థులుకలియ వీలులేని హేతువులు ఈ జాతివారొక్కొక్కచోట సమృద్ధిగానుండుటకుఁ గారణములు రాబోవు ప్రకరణమునఁబరిశీలించుదము.

అయిదవప్రకరణము

సంపూర్ణము

శ్రీ

శ్రీరస్తు

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక

ఆరవప్రకరణము.

రెడ్డివారాంధ్రదేశమునకు నాంధ్రభాషకుఁ నాంధ్రులకు గావించినసేవ అపారమైనది. శిల్పములనుద్ధరించిరి మొక్కపో యిన యాంధ్రపరాక్రమమునకు మెఱుంగువెట్టి యాంధ్రజాతీ యతనుంగాపాడిరి. శ్రీనాథుఁడు పట్టమెట్టసోమనాథకవి నిశ్శంక కొమ్మ నామాత్యుఁడు కాణాదము పెద్దనసోమయాజి వెన్నెల కంటి సూరన ఎఱ్ఱాప్రగడ రావాకలక్ష్మీపతి లోనగు ఆంధ్రమ హాకవులు రెడ్డివీరుల పతాకచ్ఛాయల సుఖజీవనులై సారస్వతభి క్షాప్రదాతలైరి పెదకోమటి వేమారెడ్డి-కాటయవేముఁడు కు మారగిరి కామినేనిమల్లారెడ్డి యెల్లారెడ్డి గద్వాలసోమభూ పాలుఁడుజనుంపల్లి అష్టభాషాగోపాలరెడ్డిలోనగు నృపాలురుక వులైవ్యాఖ్యాతలై భాషననేక విధముల నభ్యున్నతికిఁదెచ్చిరి. ఆకాలమున నాంధ్రదేశమున గర్ణాటమున రెడ్డివీరులు గట్టినదు ర్గరాజములగుకొండవీడు అద్దంకి,కొండపల్లి, కంబముమెట్టు. కో

రుకొండ, భువనగిరి, మెదకు, రాయచూరు. గద్వాల, లోనగు దుర్గము లాంధ్రజాతీయత్వకును సరిహద్దుల వలెన లరి దృశ్యప్రపంచమును దన్మయమునుగావించుచున్నవి రెడ్డి వీరులొసంగిన యగ్రహారాదికములచే నిప్పటికెన్ని కుటుంబము లో సుఖజీవనమున నలరారుచున్నవి శాస్త్రపురాణేతిహాస ములయందుఁ బ్రమాణభావముంచవలయునను బ్రాహ్మణు లమాటలవిశ్వసించి జాతీయధర్మములను నిలువంబెట్టినదీ రెడ్డి జాతి ధర్మ సంరక్షణార్థముకత్తిబట్టి యాంధ్రాభ్యుదయార్థము రాజ్యద్రవ్యతను త్యాగములను జేసినదీ రెడ్డిజాతి ధర్మసంస్థాప నార్థమై ఖండాంతరుల కత్తివాయికిమెడలొగ్గి పవిత్రక్షాత్రరక్త ముచేనాంధ్రజాతీయలక్ష్మినభిషేకించిపునీతముగావించి సజీవను జేసినదీ రెడ్డిజాతి, ఆంధ్ర దేశమునుగర్ణాటమునునంతయు యవన వార్థినిమగ్నముగావింపనున్నప్రకృతినెదురించి పెక్కుసంవత్సర ము లార్యధర్మములుగాపాడి కాలవాహినిలో సమృద్ధైశ్వర్య ములతో విలీనమైనదీ, రెడ్డిజాతి రెడ్డివీరులుత్తర హిందూస్థాన మునుండి కర్ణాటముగోలకొండ దత్తమండలములులో నగునవి దర్శించుచు వేంగిదేశమువరకు వచ్చుచు నెటనెటరాజ్యవిప్లవ ములుగలుగుచుండెనో నచట స్వతంత్రపతాకముల నెత్తుచు నాంధ్రరాజన్యకుటుంబములతో సంబంధబాంధవ్యములు నెర పుచువచ్చుటచే వీరలనాంధ్రులని విశ్వసింపకతప్పదు రెడ్డివీరు లనామములు చరిత్రప్రపంచమున ననేక సంవత్సరములనుండి విశ్రుతమగుచున్నది.

రాష్ట్రకూటులే రెడ్లు రెడ్లేరాష్ట్రకూటులని యిదివరకే వ్రాసియున్నాము రెడ్డిశాఖీయులు చోళులతో, చాళుక్యుల

తో, విద్యానగర రాజులతో గాకతీయులతో బాంధవ్యములు నెరపిన పిమ్మట వేరు వేరు వంశములుశాఖలు నిందుఁ బయలు దేరెను. ఎన్ని విధములుగా రెడ్డిశాఖలుబయలు వెడలినను వీరి సంబంధబాంధవ్యములు చంద్రసూర్యవంశక్షత్రియులతోడనే జరిగెను. ఇతరజాతులు తమలోఁగలియకుండుటకై తొల్లిటి రెడ్డివీరులుచేసిన కట్టుబాటులు శ్లాఘాపాత్రముగానున్నవి ఏసీమయందున్న రెడ్డివారా సీమవారమనిచెప్పుకొనిరి. ఇదివైదిక బ్రాహ్మణులలోని నాడీభేదమువంటిది. ఇటులనాడులంబట్టి సీమలనుబట్టివచ్చిన నామములుకొన్నియున్నను రెడ్లుక్షత్రియులనుట లుస్పష్టము.

వీరుతమరెడ్డిశాఖలోఁ గ్రొత్తవారుకలసి శాఖాసాంకర్యమొందకుండుటకు తెగ, లేక, సంఘము, గుంపు, అనుపేరుతో నంత శ్శాఖల నేర్పఱచుకొనిరి. శాఖఒకటియైనను ఒకసంఘమువారు మరొక సంఘమువారితో బాంధవ్యముచేయరు. సంఘమనగాఁబరిమితిగలకొన్ని కుటుంబములుగాన సుపరిచితముగా నుంటవలన సాంకర్యమున కవకాశముండదు. అందుచే రెడ్డిజాతిలో మిశ్రజాతులు కలువలేదనియే చెప్పవచ్చును. వీరలు యవనులాక్రమించి వర్ణాశ్రమధర్మముల కపకారముచేయకుండ దేశముగాపాడిరనుటకు దృష్టాంతము శాసనములలోఁగలదు.

శ్లో॥ వరాహవద్వారిధివారిమగ్నాం ధరామశేషాం యవనోదరస్థాం
సముద్ధరన్ ప్రోలయనాయకేంద్ర స్తతః ప్రతిష్ఠాపయతిస్మ తద్వత్

తురుష్కైః సమాక్రాంతాస్తే చాన్యే కాపభూభుజః
అగ్రహారాః పునర్దత్తా భూయోభువమభూషయత్ ॥

ఇటులనేలిన వేముని ఉప్పుగల్లు శాసనమునందు సయిత మువ్రాయఁబడియున్నది. ధర్మసంస్థాపనము కొఱకిటులఁ బాటుపడిన రెడ్డివారు చరిత్రమును బట్టిచూచిన క్షత్రియు లనుటకు సందియముండదు. రెడ్డివారికిఁ గొందఱకు ఋషిగోత్రములుకలవని లోగడప్రకరణములోఁ దెలిపియున్నాము. క్షత్రియులు వైశ్యులు పురోహిత గోత్రధారులుగా నుండఁదగునని యు నొకవేళ బ్రాహ్మణుఁడు రాజైనచో నతఁడు సయితము పురోహిత గోత్రముచేతనే వ్యవహరింపఁబడవలయు ననుభావముగల నీక్రిందిధర్మశాస్త్ర వాక్యములు దెలుపుటచే రెడ్డివీరులు తమతోంటి క్షత్రియధర్మాచరణులుగా నుండఁదలంతురేని తమకు ఋషిగోత్రములు లేని వారలు పురోహితగోత్రములు ధరింప వచ్చును.

సూ॥ క్షత్రియవైశ్యయోరుపదిష్టాతిదిష్ఠగోత్రం ఉద్వాహతత్వే
అపిచ పురోహిత ప్రవరో రాజ్ఞాం" ఇత్యాశ్వలాయన
శ్రౌతసూత్రం ౧౨. ౧౫.
కించపురోహితస్య ప్రవరేణ రాజా ప్రవృణీతం ఇతి
విజ్ఞాయతే. ఇత్యాపస్తంబ ప్రవరకాండం ౧౧.

వ్యాఖ్య॥ పురం ఏనం దధాతి పురోహితః క్షత్రియోర్వైవాహికః
అభిజన విద్యావృత్త సహితః తస్య ప్రవరేణ రాజా అభిషిక్తః
ప్రవృణీత బ్రాహ్మణోపిరాజ్యం ప్రాప్తః పురోహితప్రవరేణ
ప్రవృణీతే" సూత్రప్రవర వ్యాఖ్య

సూర్యవంశ క్షత్రియులకుఁ బండ్రెండు గోత్రములు చంద్రవంశ క్షత్రియులకు నిరువదియైదు గోత్రములున్నటుల స్కాందమునందలి సహ్యాద్రిఖండమున నిట్లు చెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ సూర్యవంశోద్భవానాం హి,గోత్రాణిద్వాదశైవహి
పంచవింశతి సోమానాం గోత్రాణి మునిరబ్రవీత్
శ్లో॥ భారద్వాజః పూతమాక్షో వశిష్ఠః కస్యపస్తథా
హారీతో వృద్ధవిష్ణుశ్చ తథాబ్రహ్మ జనార్దనః
సౌబలఃకౌటిమశ్చైవ మాండవ్యఃకౌశికస్తథా
విశ్వామిత్రఋషిశ్రేష్ఠో ద్వాదశైతేప్రకీర్తితాః

హారీతకు శ్రీవత్సయనియు జనార్దనకుధనంజయ యని పాంఠాతరము లున్నటులఁ గొందఱు చెప్పుదురు.

చిరకాలమునుండి వేదాచారములఁ దొలంగిన రెడ్డివారు తమతొంటి క్షత్రియత్వము బడసి యజ్ఞోపవీతాదులు ధరించి క్షత్రియధర్మములతోఁ బాటు క్షత్రియోచిత వైదిక కర్మలను ఆచరణములోనికిఁ దేవచ్చును గుణకర్మలచేత జాతివి భాగ మేర్పడినటుల స్పష్టపడినది రెడ్డివీరు లాకాలమున క్షత్రియులె ఇందులకు శాసనాది సాక్ష్యములు గలవు వీరువ్యవహరించుకొను చతుర్థపదము పూర్వోక్తార్థమును బట్టి క్షత్రియ జాతిపర్యాయమెకాని శూద్రజాతిపర్యాయముకాదు వీరలలో యజ్ఞోపవీతధారణాదికము వేదాచారాదికములు క్రీ.శ.౧౬౮౦ వఱకున్నవి. బహుకాలము వేదాచారముదొరంగి జైనబౌద్ధాదిమతములననుసరించిన జాతులు పూర్వాను వేద కర్మోచితమగు బ్రహ్మత్వము క్షత్రియత్వము బొందినటుల దేశచరిత్ర

ముల వలనఁ దెలియును బ్రాహ్మణునకు బదులునాలుగు సంవత్సరముల వఱకు క్షత్రియునకు నిరువదినాల్గు సంవత్సరములవఱకు నుపనయన విధిజరుగకున్న యెడల వ్రాత్యుఁడ నంబడును ఇట్టివ్రాత్యదోషమువ్రాత్యస్తోమయజ్ఞము గావించినచో నివారణమగును. పిమ్మట యజ్ఞోపవీతము ధరింపవచ్చునని విజ్ఞులు నిశ్చయించినారు ఇందునుగూర్చి మన శాస్త్రములు చెప్పునంశమునుగూడఁ దెలిసి కొనుట కర్తవ్యము.

"త్రిపురుషం పతితసావిత్రీకాణాం అపత్యేసంస్కారో నాధ్యాపనంచ"

ఈ సూత్రము మూడు పురుషాంతరములుపనయనాది సంస్కారములు లేని వారికి వేదాధికారముండదని చెప్పుచున్నది.

"తేషాంసంస్కారేప్సు వ్రాత్యస్తోమే నేష్ట్వా కామమధీయీరన్ వ్యవహార్యాభవంతీతి వచనాత్ వ్రాత్యస్తోమే నేష్ట్వాత్రైవిద్య వృత్తింగమాతిష్ఠేయుః తేషాంతతఊర్ధ్వం భుంజీతయాజయేచ్చైతాన్.

ఈ విధముగా శ్రుతిస్మృతులు వ్రాత్యస్తోమానంతరము యజ్ఞోపవీత ధారణమును కూలించుచున్నవి. కాత్యాయన సూత్రములు మాత్రము అల్పప్రాయశ్చిత్తములతోను పనయనాదుల నొనరంపవచ్చునని విధించుచున్నవి. ఇఁకనా

పస్తంబుఁడీవిషయంబున నేమి చెప్పెనో తెలిసికొందము.

„తస్మాదస్య ప్రపితామహాదేర్నాశః స్మర్యతే
ఉపనయనం తేషాం త్రైవిద్యకం బ్రహ్మచర్యంచరేత్
అథోపనయనం॥ ఆపస్తంబవచనము.

మూఁడు పురుషాంతరములలో నేవంశమునం దేని ఉపనయనము లేకున్నచో బ్రహ్మచర్య దీక్షాసహితముగా నుపనయనముగావింప నగునని యాపస్తంబులు సెలవిచ్చిరి. వ్రాత్యస్తోమము చేసి ఎన్ని తరములుపనయనాదులు లేనివాఁడు పూతుఁడయి యజ్ఞోపవీతము ధరించి వైదిక కర్మలుగావింప నర్హుఁడు కావున వ్రాత్యస్తోమాదులచే నుపనయనములు చేయించి రెడ్డివారిని క్షత్రియ విధులనవలంబింపఁ జేయనగును.

ఇటులఁ బూర్వులెవరేని ప్రచ్ఛన్న క్షత్రియులొనరించి క్షత్రియత్వము బడసి రాయను నంశమును విమర్శించితిమేని శివాజి చక్రవర్తి దృష్టాంతము కాఁగలడు.

శివాజిచక్రవర్తి తననలువది రెండవయేట నిరువురు కుమారులు గలిగినపిమ్మట నొక పరిషత్తునేర్పరచి షట్శాస్త్రవిదుఁడును, చతుర్వేదపారంగతుఁడునగు కాశీగాగాభట్టులోనగు మహావిద్వాంసుల యభిప్రాయానుసారముగ వ్రాత్యస్తోమముగావించి యజ్ఞోపవీతము ధరించినటుల శివాజిచరిత్రమున కీర్తిశేషులయిన కే. వి. లక్ష్మణరావు ఎంఏ గారు వ్రాసియు

న్నారు. విస్తరమందుఁజూడనగు" శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధేచాప్యపలాయనం దానమీశ్వరభావశ్చ. క్షాత్రంకర్మ స్వభావజం॥" అని క్షత్రియ ధర్మములు మనపెద్దలు నిశ్చయించిరి. గుణముల చేతఁగాక జాతిచేతఁగూడ రెడ్డివారు క్షత్రియులని తెలియునపుడు వ్రాత్యస్తోమాదులొనర్చి సశాస్త్రీయముగా యజ్ఞోపవీతములు ధరించి వేదోక్తమగు క్షత్రియధర్మమవలంబించుటలో నధికార మొసంగవలసిన భారము విద్వాంసులపై నున్నది. స్థానాంతర నివాసాదికములచే శాఖోప శాఖలుగా నున్నను రెడ్డికుల మంతయు నొకటియేయని చెప్పవచ్చును. రెడ్డిశాఖలోని అంతర్భేదములు కేవలః దూరస్థల నివాసములంబట్టియు సంఘసమావేశముల కనుకూల పరిస్థితులాకాలమున లేకపోవుటచేత నేర్పడినవే కాని వేరుకాదు రెడ్డిశాఖవివిధాంతశ్శాఖలతోనున్నను ప్రత్యేకజాతిగనే వ్యవహరింపఁబడినటుల శాసనాధారములు గలవు.

,,ఆంధ్రదేశరాజ్యరక్షగుణ (రాచగుడి) ర్వీరోధిపనదావనః
రెడ్డికులకౌలపల్లవరాజు ఇతిప్రాయశోఖ్యాః

రాజరాజుముద్దనూరిశాసనము

ఇటులనే రెడ్డిశాఖ చిరకాలమునుండి ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముతోఁబేరొందె ననుటకునెన్నియో యాధారములుచూ

పనగును. కొన్ని శాసనములలో రెడ్డిపదమునకుఁ బర్యాయప
దముగా నామాంతమున రాజపదము వాడంబడినది ఇది సర్వ
త్ర రెడ్డివారి సంస్కృత శాసనములలోఁ గాననగును రెడ్డివారి
లోఁగూటస్థులు కొందఱు రాజపదవాచ్యులు గాఁగానవత్తురు
వీరును వ్యవహారమున రెడ్డిపదము గలవారుగానెయుందురు ఈ
రెడ్డివారు కేవల పరిపాలకులు గానుండుటచేతనే గ్రామపాల
కుని రెడ్డియని నతని ధర్మము రెడ్డికమని మనవారు వ్యవహ
రించిరి.

భాషాప్రపంచమునందు రెడ్లవలె రెడ్డిపదముగూడగౌ
రవపాత్రముగ వ్యవహరింపఁబడినది. క్షత్రియచూడామణుల
లగు రెడ్డివీరులు జాతీయసూచకమగు రెడ్డిపదము బుద్ధిపూ
ర్వకముగవదలి కర్ణాటదేశమునందలి రాజపదపర్యాయ శబ్ద
మగురావు పదముతో వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు.

శత్రుసంహార శతకమున నొకపూర్వ కవిదేవునినె రెడ్డి
దప విశేషణవాచ్యునిగానభివర్ణించెను కవిఆపద్యమునఁ బ్రభు
సూచకమగురెడ్డిపదమును దేవునికి నుపయోగించి రెడ్లయెడఁ
గృతజ్ఞుఁడయ్యెనని తెలిసికొనవలయును

స॥ మలలపై పెద్దహోబలము సింగారెడ్డి మంగళగిరికోట మరుగురెడ్డి
పాలుపొందుమారకాపురము చెన్నారెడ్డిరంజిల్లుచద యాద్రిరామిరెడ్డి
వెలయుతిరువళ్ళూరు వీరరాఘవరెడ్డి వన్నెవాసుల కంచివరదరెడ్డి
పెట్టుకొక్కినగండికోట మాధవరెడ్డి తగుతాటిపర్తి చింతాలరెడ్డి

గీ॥ చేయుకోపు దనమ్ముల చేతనికుఁ గోర్కెఁ బుట్టెనో తిరుమలకొండరెడ్డి
మగతనము మానికాపైన నగవుగాదె। శత్రుసంహార వేంకటాచలవిహారా

ఈపద్యమందలి రెడ్డిపదమా యాక్షేత్రస్వాములగు వే
ల్పులకే పర్యాయపదమైనది. రెడ్డిజాతియాంధ్రుల గౌరవమునె
ట్లలఁజూరగొన్నది తెలియగలదు. రెడ్డివీరులశాసనము లింక
నెన్నియో పరిశీలింపఁబడవలసియున్నది. అప్పుడుగానిసమగ్ర
మగు రెడ్డివీరులజీవితము ప్రకటింపవీలుగలుగదు. రెడ్డివారిని
గూర్చి చిలుకూరి వీరభద్రరావు పంతులువారు రాష్ట్రకూటు
లె రెడ్లనియు వీరిని క్షత్రియులుగాఁ బరిగణింపవలసినది గాని
శూద్రులుగాఁబరిగణించుట శాస్త్రవిరుద్ధమని వ్రాసిరి

కడప మండలములోని చోడులు 700 గ్రామములుగలిగిన
రేనాడు పాలించుచుండాముకరికాల చోడునివంశజులమని చె
ప్పుకొనిరి. వీరు సింహలాంఛనులు. బస్తరులోని చక్రకోట్యము
పాలించిన ధారావర్షునిసామంతుఁడు చంద్రాదిత్యుఁడు కరి
కాలచోడుఁడు సూర్యవంశజులు. కాశ్యపగోత్రులు సింహ
లాంఛనులు. రేనాటిరెడ్లుసయితము సింహలాంఛనులగుటచేపై
నుదహరించిన చోడుల సంబంధబాంధవ్యమొనరించితుమకుసిం
హలాంఛనులమని చెప్పికొనిరి కాబోలు రెడ్డివారిలో చోడ
వారనునొక తెగవారు కలరిందుచే రెడ్డివారుపూర్వోక్త ప్రకా
ము చోడుల సంబంధమొనరించి చోడవారమనివ్యవహా

రించుకొని నటులఁ దెలియుచున్నది దీనివలన స్పష్టపడినది యేమనగా రెడ్డివారలు సుక్షత్రియులయినందుననే సూర్యవంశజులగు చోళులు సంబంధ బాంధవ్యములు విరివిగా సలిపిరనుట నిశ్చయమైనది. ఇటులనె పల్లవులతో సంబంధ మొనరించి పల్లవాదిత్యయను బిరుదమువహించి రనుటకుఁ గొండవీటి రెడ్లు కొండలు పల్లవాదిత్య బిరుదాంకులుండుటయె నిందులకాధారము ఇట్లెన్ని విధములనో చరిత్ర ప్రశస్తిగడించి యాంధ్రదేశమునందంతటను సుప్రసిద్ధమైయున్న రెడ్డిశాఖ క్షత్రియశాఖ యనుటకుపలబ్ధాధార ములతో నీ గ్రంథమును స్వల్పజ్ఞానముతో నెటులో ముగింప గలిగితిమి.

ఉపసంహారము

ఆంధ్రభాషా చరిత్రమున నాంధ్ర దేశ చరిత్రమున రెడ్డికొక ప్రత్యేక స్థానము వహింపఁగలదు. వీరు క్షత్రియులని వివిధాధారములచే నిర్ధారణము చేయుటచే సోదరాంధ్రులు రెడ్డివారిని క్షత్రియులనుటలో సంశయింపరని మావిశ్వాసము. రెడ్డివారిలో సంస్థానాధీశులు, భూస్వాములు, (దేశముఖులు,) న్యాయాధికారులు, పటేండ్లు వర్తకులు ధనవంతులు సారస్వత మాధుర్యము చవిఁజూపఁగలకవులు. సాహిత్య చక్రవర్తులగు పండితులు. త్యాగమూర్తులగు దేశభక్తులు విమర్శక శిరోమణులు పలువురు కలరు.

సంఘోద్ధరణ శక్తి ఒకని యందు లేదు. సమర్థులగు రెడ్డిసోద రు లందఱి పైఁగలదు కవులు రెడ్డివీరుల జీవితములు గానముచేయ వలసియున్నది చరిత్రకారులు రెడ్డికవుల ప్రత్యేక జీవిత ములతో సంపుటములు నింపవలసియున్నది. పరిశోధకులు రెడ్డిరాజుల శాసనములు కృత్యాదులు సమన్వయించి సమగ్ర చరిత్రము లిఖింపవలసి యున్నది. త్యాగమూర్తులు రెడ్డి కవు లు వ్రాసిన గ్రంథములు సవిమర్శనముగాఁ బ్రకటింపవలసియు న్నది. చిత్రకారులు రెడ్డి వీరుల నాటిదృశ్యములఁ జిత్తరువు లుగాఁ జేయవలసియున్నది.. భిన్నభిన్న విషయ పరిజ్ఞానము గల రెడ్డిసోదర మహాశయులీ యంశములలోఁ దమజీవితము నుపయోగించెదరేని సమగ్రమగు రెడ్డిచరిత్రము భాషాసతికి లభించును ఇదియంతయు ధనవంతులు త్యాగమూర్తులునగు రెడ్డిమహాశయుల చేతిలోనున్నది. రెడ్డిరాజుల సంస్థానములు నిజామురాష్ట్రమునం దేవిశేషముగఁ గలవు. ఈ సంస్థాన ప్ర భువులు సమగ్రములగు నాధారములతోఁ దమసంస్థాన చ రిత్రములు సచిత్రముగా బ్రచురించి తమపూర్వులు బాంధవులు ఆస్థాన కవులు వ్రాసిన గ్రంథములఁ బునరుద్ధరించి నిజ జాతీ య ధర్మమును బ్రకటించి ఆంధ్రభారతి నలంకరించుట ధర్మ మనియు నికనైనదా ముత్తమ క్షత్రియులమని తలంచి సమ గ్రవాఙ్మయభాగము నలంకరించుట కర్తవ్యమని రెడ్డివీరుల చెంత సవినయముగ గోరుచు క్షత్రియకుల దర్పణమును నా

మాంతరముగల రెడ్డికులనిర్ణయచంద్రిక యను ,నీ గ్రంధము ముగించుచున్నారము. ఈ యుత్తమజాతిభాషకు దేశమునకు నొనరించిన మహత్తరసేవకు జ్ఞాపకార్థ మీగ్రంధము వ్రాసి కృతార్థులమైతిమి.

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయేణ మార్గేణ మహీంమహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు

ఆరవప్రకరణము

సర్వము సంపూర్ణము

